VILNIAUS PEDAGOGINIO UNIVERSITETAS
GAMTOS MOKSLŲ FAKULTETAS
BENDROSIOS GEOGRAFIJOS KATEDRA

Aušra Šidlauskienė
Geografijos specialybės magistrantūros II kurso studentė

Lazdynų seniūnijos socialiniai – ekonominiai pokyčiai atkūrus Lietuvos nepriklausomybę

Magistrinis darbas

Darbo vadovas: Doc. dr. R. Kontvainas

Vilnius,
2007

Turinys

Įvadas ... 3

1. Darbo tikslas ir uždaviniai. ... 4
2. Darbo metodika ... 4
3. Darbo temos naujumas ir aktualumas ... 6
4. Literatūros šaltinių apžvalga ... 7
5. Lazdynų mikrorajonas iki Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo ... 8
   5.1 Istorinė apžvalga ... 8
   5.2 Lazdynų mikrorajono projektas ... 11
      5.2.1 Bendra Lazdynų gyvenamojo rajono charakteristika ... 12
      5.2.2 Architektūrinė – erdvinė kompozicija ... 13
   5.3 Lazdynų gyventojai ... 14
   5.4 Aptarnavimo sfera ... 15
6. Lazdynų seniūnija šiandiena ... 19
   6.1. Lazdynų seniūnijos veikla ... 20
      6.1.1 Seniūnijos savivaldos ypatumai ... 23
      6.1.2 Visuomeninės organizacijos ... 26
   6. 2 Lazdynų seniūnijos problemos ... 29
   6.3 Lazdynų seniūnijos gyventojų sociologinė charakteristika ... 30
      6.3.1 Švietimas, kultūra, mokslas ... 47
      6.3.2 Sveikatos apsauga ... 53
      6.3.3 Nusikalstamumas ... 54
7. Lazdynų seniūnijos ekonominiai pokyčiai po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo ... 57
   7.1 Įmonių pasiskirstymas pagal veiklos kryptis ir tendencijas ... 57
      7.1.1. Ekonominės veiklos charakteristika pagal 2002 metų duomenis ... 60
      7.1.2 Ekonominė veiklos charakteristika pagal 2005 metų duomenis ... 62
   7. 2 Paslaugų ir infrastruktūros pagrindiniai bruožai ... 63

Išvados ir pasiūlymai ... 69

Summary ... 71

Literatūra ... 72

Priedai ... 76

Įvadas

Lietuva atkūrusi nepriklausomybę įžengė į milžiniškų socialinių ir ekonominių pokyčių laikotarpį. 1990 – įėji metai Lietuvai buvo ekonominio išsilaisvinimo pradžios metai, kai buvo padėti naujos laisvosios rinkos pamatai. Pagrindinė užduotis buvo sugriauti socializmo komandinę sistemą ir po dešimtmečius trukusios priespaudos atgaivinti laisvosios rinkos sistemą. Po nepriklausomybės atkūrimo Lietuvos ekonomikoje įvyko fundamentalūs pokyčiai: labai išaugo ekonomikos atvirumo ir liberalizacijos laipsnis, pakito ūkio struktūra, įsigalėjo privatus sektorius.

Šalyje vyko ir vyksta didžiuliai socialiniai ir ekonominiai pokyčiai, kurie įtakoja ir švietimo, kultūros ir sveikatos apsaugos sistemas. Reformų vyksmas Lietuvoje vis labiau įsibėgėja. Visuomenės nariai tikisi aukštos kvalifikacijos specialistų, kurie skatintų šalies ekonominį augimą. Tai laikmetis kai žmonėms reikia išmokti gyventi jau laisvoje valstybėje, išmokti laisvai galvoti ir dirbti rinkos ekonomikos sąlygomis.

Pereinamasis laikotarpis iš esmės jau baigėsi. Galima teigti, kad praėjęs ekonominių reformų laikotarpis buvo vaisingas – Lietuvoje funkcionuoja rinkos ekonomika, ekonomikos reformos padėjo įgyvendinti svarbiausius rinkos ekonomikos principus, ekonominę veiklą reglamentuoja įstatymai. Šalies ekonomika dar neužtikrina pakankamų socialinės plėtotės ir užimtumo sąlygų. Šalyje vis dar žemas užimtumo lygis ir didelis bei struktūriškai nepalankus darbas, nepakankama darbo vietų kokybė, mažas darbo užmokestis, taip pat nepakankamai skatinamas naujų darbo vietų kūrimas, mažas darbo rinkos lankstumas, didelė nelegali darbo rinka ir darbo jėgos migracija.

Prabėgus šešiolikai metų po nepriklausomybės atkūrimo jau matyti kaip pakito šalies ekonomika ir žmonių socialinis gyvenimas Lietuvoje. Šiuos pokyčius galima fiksuoti šalies, miesto ar smulkesnio administracinio vieneto mastu.

Savo magistriniame darbe aš nagrinėju Lazdynų seniūnijos socialinius– ekonominius pokyčius po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo. Pasirinkau šią seniūniją todėl, kad čia aš gimiau, augau, lankiau mokyklą, žaidžiau su draugais. Dabar Lazdynai yra ne tik mano, bet ir mano šeimos namai. Aš nuolat grįžtu mintimis į praeitį ir lyginu kaip viskas pasikeitė. Matau, kad mano vaikai auga jau kitoje aplinkoje, nei augau aš. Laikas bėga, keičiasi žmonės, keičiasi jų poreikiai, keičiasi ir juos supanti aplinka.

1. Darbo tikslas ir uždaviniai.

Tikslas: išanalizuoti Lazdynų mikrorajono socialinius–ekonominius pokyčius po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo ir numatyti tolesnio perspektyvinio vystimosi gaires.

Uždaviniai:

- Apibendrinti Lazdynų seniūnijos istorinę ir socialinę- ekonominę būklę iki Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo;
- Išanalizuoti socialinius–ekonominius Lazdynų seniūnijos pokyčius po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo;
- Ištirti Lazdynų seniūnijos veiklą;
- Atlikti Lazdynų mikrorajono gyventojų nuomonės tyrimą;
- Išanalizuoti Lazdynų įmonių pasiskirstymą pagal veiklos kryptis;
- Pristatyti Lazdynų seniūnijos perspektyvines raidos tendencijas.

2. Darbo metodika

Magistrinio darbo rengimą aš suskirsčiau į penkis etapus. Kiekvieno etapo pabaigoje gauti rezultatai buvo panaudoti tolimesniame darbe.

I etapas – darbo temos, tikslo ir uždavinių formulavimas bei suderinimas su darbo vadovu;

II etapas – duomenų rinkimas iš įvairių šaltinių;

III etapas – anketinis tyrimas;

IV etapas – surinktų duomenų apdorojimas, analizavimas, sisteminimas, lyginimas ir apibendrinimas;

V etapas – remiantis duomenų analize, išvadų formulavimas ir pasiūlymų pateikimas.

Kadangi rašomas darbas yra apie man svarbią vietovę, todėl norėjau ją kuo nuodugniau ištirti. Savo darbą aš pradėjau nuo įvairių literatūros šaltinių rinkimo ir analizavimo. Literatūroje rastus duomenis aš naudojau rašant skyrių apie Lazdynų mikrorajoną iki Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo. Daug informacijos radau V. Balčiūno ir J. Vanago knygoje „Lazdynai“, L. Vrublevičiaus „Lazdynai“ ir A. Vileišio „Vilnius Tarybų Lietuvos sostinė“. Renkant duomenis apie Lazdynų gyvenimą man daug padėjo bibliotekos darbuotojos. Šioje bibliotekoje yra sukaupta visos laikraščių ir žurnalų iškarpos nuo 1978 metų kur buvo minimi su Lazdynais susiję faktai. Analizuojant šios faktus galėjau geriau atskleisti Lazdynų istorijos raidą iki ir po nepriklausomybės atkūrimo. Bendraudama su

seniūnijoje veikiančių įmonių darbuotojais ir gyventojais sužinojau daug vertingos informacijos, kurią naudojau apibūdinant tarybiniais metais Lazdynų mikrorajone veikusią aptarnavimo sferą.

Rašydama skyrių apie seniūnijos veiklą man padėjo suteikta Lazdynų seniūno ir seniūnijos darbuotojų pateikta informacija ir ataskaitos, bei seniūnijos internetinis puslapis. Tam, kad atskleisčiau bendruomenės gyvenimą, susitikau su visų visuomenių organizacijų atstovais. Jie papasakojo apie savo veiklą, pomėgius ir bėdas. Rašant apie Lazdynų seniūnijos socialinę dabartį ir ekonominius pokyčius daugiausiai naudojausi laikraščiu „Lazdynų žiedas“ ir elektroniniais adresais: www.vilnius.lt, www.vilnius.lt/seniunijos.lt/lazdynai/, www.policija.lt ir www.sm.lt. Taip pat geriau atskleisti seniūnijos ekonominius pokyčius padėjo Vilniaus miesto verslo teritorinės sklaidos žemėlapis bei jo 2005 m. atnaujintas variantas. Informacijos apie seniūnijoje veikiančias įmones ir jų veiklą ieškojau internete. Apklausdama seniūnijos gyventojus anketavimo būdu tyriau jų nuomonę apie aplinką, kylančias pagrindines problemas gyvenant šioje seniūnijoje.

Rašydama darbą susidūriau su problema, gausioj informacijoje dažnai skiriasi kai kurie statistiniai duomenys. Nors pakankamai daug statistinių duomenų apie miesto socialinius ir ekonominius reiškinius, tačiau pritrūko įvairiapusės informacijos apie sveikatos apsaugą bei švietimo įstaigas. Taip pat labai mažai struktūrizuotos informacijos apie nusikalstamumą, laisvalaikį bei kultūrą. Sudėtinga buvo rasti literatūros šaltinių skirtų tarybinių metų Lazdynų gyventojams ir veikusioms įmonėms. Šiais klausimais tik trumpai užsimenama, nėra konkretesnių duomenų, kurie man buvo labai reikalingi.

Rašydama darbą panaudojau tokius metodus:

Literatūros analizavimas.

Naudodamasi šiuo metodu iš įvairių literatūros šaltinių atrinkau pagrindinius duomenis tinkančius magistriniam darbui. Šis metodas man buvo reikalingas renkant esminius faktus apie Lazdynų mikrorajono istoriją, projekto ypatumus ir gyventojus. Taip pat rašytinėje literatūroje radau informacijos apie seniūnijos veiklą bei joje veikiančias visuomenines organizacijas.

Aprašomasis.

Šio metodo pagalba aprašinėjau kiekvieną uždaviniuose pateiktą (turinyje paminėtą) punktą.

Analizės ir sintezės.

Naudojau šį metodą medžiagos analizavimui ir tinkamos medžiagos naudojimui magistriniam darbui. Naudodama šį metodą gavau vertingos informacijos apie Lazdynų seniūnijos veiklą, seniūnijos savivaldos ypatumus, gyventojų sociologinę charakteristiką bei įmonių pasiskirstymą pagal veiklos kryptis.

Kartografinis.

Šis metodas buvo naudojamas apibendrinant gyventojų apklausos duomenis ir sudarant diagramas.

Statistinis.

Šiuo metodu naudojausi analizuodama įvairius statistinius rodiklius, kurių buvo pakankamai daug. Metodą panaudojau rašant apie nusikalstamumą ir įmonių pasiskirstymą pagal ekonominės veiklos kryptis.

Lyginimas.

Šis metodas buvo naudotas rašant apie įmonių pasiskirstymą pagal veiklos kryptis ir tendencijas.

Anketinis tyrimas.

Norėdama kuo nuodugniau ištirti kaip Lietuvos nepriklausomybės atkūrimas paveikė Lazdynų seniūnijos gyventojų gyvenimą, darbą ir socialinį statusą atlikau gyventojų anketinį tyrimą.

Medžiagos apipavidalinimas.

Surinktą medžiagą apipavidalinau MS WORD (teksto rinkimui), EXCEL (lentelių sudarymui) kompiuterinėmis programomis. Darbo pristatymui naudojama MS POWER POINT programa. Rašant darbą nuolat konsultavausi su darbo vadovu doc. R. Kontvainu.

3. Darbo temos naujumas ir aktualumas

Mano magistrinis darbas yra aktualus tuo, kad atkūrus Lietuvos nepriklausomybę vyko ir tebevyksta dideli ir spartūs pasikeitimai. Po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo keitėsi visa šalies ekonomika. Nuo planinio ūkio buvo pereinama prie rinkos ekonomikos. Prasidėjus kardinaliem ekonominių reformų laikotarpiui buvo ypač svarbu norintiems imtis savo verslo, neatidėliotinai pradėti naują veiklą, susietą su privatizacijos procese atsiradusiomis daugeriopomis galimybėmis. Pasikeitimai vyko visur, tiek pramonėje, tiek aptarnavimo sferoje, tiek žmonių socialiniame ir kultūriniame gyvenime. Visa tai skatina domėtis šiais pasikeitimais, juos analizuoti ir vertinti. Iki šiol tokie pasikeitimai seniūnijose yra dar nenagrinėti, todėl tai atlikti kuo nuodugniau aš žadu savo magistriniame darbe.

4. Literatūros šaltinių apžvalga

Laikotarpį nuo 1991-ųjų Lietuvoje galima vadinti transformacijos, sudėtingų ir nevienareikšmių ekonomikos procesų laikotarpiu. Kol kas šių reikšmingų pokyčių rezultatai vis dar nepakankamai apmąstyti, o juo labiau išanalizuoti. Rinkos reformų pradžioje daugelis metėsi į tarptautinį verslą, rinkotyrą, vadybą, firmos verslo planavimą. Ši situacija atsispindi ir ekonominėje literatūroje. Lietuvos ekonominė politikos tema rašė ir rašo B. Melnikas, Z. Lydeka, E. Vilkas, A. Vasiliauskas, O. G. Rakauskienė, R. Kuodis it kiti. Pagrindinių tendencijų analizė rodo, kad Lietuva per 15 metų pasiekė tikrai neblogų makroekonomikos rezultatų. Tačiau struktūriniu lygiu ekonomika nesubalansuota: įspūdingai augant BVP, esant stipriam litui ir mažai infliacijai, priimtinam biudžeto deficitui ir mažėjančiai valstybės skolai, buvo gana didelis nedarbo lygis, menkai didėjo darbo užmokestis, gyventojų pajamos ir vartojimas, netolygiai vyko rajonų plėtra, ekstensyviai vystėsi smulkus ir vidutinis verslas. Būtent tokia politika neužtikrino ekonomikos procesų tvarumo bei neigiamai paveikė ir pastarųjų metų makroekonominės plėtros rodiklius.

Miestas – tai sudėtinga sistema, kurios pagrindiniai komponentai yra bendruomenė ir ją supanti aplinka. Todėl miesto planavimas turi vykti atsižvelgiant į bendruomenės veiklą ir jos poreikius. Mieste turi būti sukurtos palankios sąlygos žmogui gyventi, dirbti, mokytis, poilsiauti, investuoti, laisvai disponuoti savo nekilnojamuoju turtu. Miesto savitumo išsaugojimas ir miesto plėtra – nuo seno yra svarbi urbanistikos ir architektūros problema. Seno ir naujo miesto savitumo išsaugojimo klausimai visais laikais buvo aktualūs. Iki ir po Lietuvos nepriklausomybės šis klausimas buvo nuolat nagrinėjamas. Apie Lietuvos urbanistikos paveldą, gyvenviečių architektūrą ir miestų genezę rašė tokie žymūs autoriai kaip A. Miškinis ir V. Barkauskas. Daug apie miesto planavimą ir architektūrą, aplinkos urbanistinį formavimą savo darbuose nagrinėja Šešelgis K. ir Jučas M.. Vanagas J. tiek tarybiniais metais, tiek dabar nuolat rašo apie miestų urbanizaciją. Įvairius socialinius ir teritorinius plėtros aspektus nagrinėja Vilniaus pedagoginio universiteto docentas D. Česnavičius.

Lazdynai buvo garsūs visoje šalyje ir už jos ribų, kaip naujo socialistinio tipo gyvenamojo rajono etalonas, kuriame įkūnyti tarybinės urbanistikos mokslo ir praktikos pasiekimai. Todėl apie šį rajoną buvo parašyta net kelios knygos. Balčiūno V. ir Vanago J. rašytoje knygoje „Lazdynai“ rasta informacija aš naudojausi rašydama apie rajono kūrimosi istoriją, projekto įgyvendinimo raidą bei gyventojus. Vrublevičiaus L. „Lazdynai“ ir A. Vileišio A. „Vilnius Tarybų Lietuvos sostinė“ knygose radau informaciją apie tų dienų aptarnavimo sferą.

Pastaraisiais metais sparčiai besiplečiantis Vilniaus miestas ypatingai domina mokslininkus. Daug darbų susiję su miesto plėtros bendruoju planu. Vykdant didelius projektus yra atlikti įvairūs gamtiniai ir socialiniai tyrimai. Pirmiausia 1992-1994 metais buvo vykdyti Vilniaus miesto plėtros plano pagrindimo darbai. Vėliau 1999 metais sudarytas Vilniaus miesto planas. Taip pat yra sudaryta Vilniaus 2015 ir 2020 vizijos. Naujausi miesto tyrimo darbai susiję su Vilniaus miesto strateginiu planu. Vilniaus miesto savivaldybės įmonė „Vilniaus planas“ yra atlikusi miesto ekonominės ir socialinės būklės analizę. 2002 metais pirmą kartą po nepriklausomybės atkūrimo buvo bandoma nustatyti Vilniaus įmonių sklaidą seniūnijų lygmeniu, sudarytas Vilniaus miesto teritorinės sklaidos žemėlapis. 2005 metais išleistas šio žemėlapio atnaujinimas. Tolesnę ekonomikos veiklos transformaciją ir įmonių teritorinę diferenciaciją mieste lems daugybė veiksnių ir tai kelia ne mažesnį susidomėjimą.

5. Lazdynų mikrorajonas iki Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo

5.1 Istorinė apžvalga

Nusprendus miestą plėsti šiaurės vakarų kryptimi, aukštutinėje Neries slėnio terasoje buvo parinkta vietovė, esanti arčiausiai prie stambaus Žemųjų Panerių pramonės rajono ir visai netoli nuo miesto centro. Šioje vietovėje gyvenviečių nebuvo, išskyrus mažą kaimelį jau nuo XIX a. lenkišku pavadinimu Leszcynnik. „Tai fiziografinės kilmės vietovardis: vieta gavo tokį vardą dėl čia augusių lazdynų gausumo. Kadangi lietuviški fiziografiniai vietovardžiai iš seno buvo lenkinami, išverčiami į lenkų kalbą, tai lenkišką Leszcynnik reikia atstatyti į „Lazdynai“ *(Jurkštas J., 1981, p.7)*. Šis pavadinimas buvo paliktas ir naujajam rajonui.

Lazdynai – vienas pirmųjų blokinių namų rajonų. Naujojo mikrorajono projektas buvo patikėtas meniškiems, reikliems ir atsakingiems architektams – Čekanauskui V. ir Brėdikiui V.. Lazdynų gyvenamo rajono projektas buvo nuolat keičiamas, tobulinamas ir koreguojamas. Pirmieji projekto variantai akivaizdžiai skyrėsi nuo galutinio. Perengiant projektą, autoriai turėjo privalumą, nes vietovė buvo neužstatyta. Jie galėjo nevaržomi įgyvendinti savo mintis ir sumanymus.

Pirmasis projektas buvo paruoštas 1962–1963 metais, bet jis nebuvo įgyvendintas. Didžiausia kliūtis, kodėl taip atsitiko buvo tai, kad pasirinktoje vietovėje nebuvo jokių inžinierinių komunikacijų, gatvių, tiltų, kurie sujungtų pasirinktą vietovę su miestu. Tam įgyvendinti reikėjo daug laiko ir lėšų. Statybos buvo atidėtos. 1963 metais

architektai Čekanauskas V. ir Brėdikis V. parengė galutinį rajono projektą. Jis pradėtas įgyvendinti tik praėjus trejiems metams. 1969 metų pavasarį čia jau atsikėlė pirmieji gyventojai.

Naujasis rajonas, tuometinės valdžios sumanytas kaip šiaurės vakarų gyvenamasis masyvas, turėjo būti didžiulė teritorija, kurioje dabar yra Lazdynai, Viršuliškės ir Karoliniškės. Būtų reikėję išnaikinti daug miško, todėl architektas Čekanauskas V., nusižiūrėjęs į Helsinkio miesto planavimą, pasiūlė palikti žaliuosius plotus ir taip ,,suskaldyti" šią teritoriją.

Keturi jo mikrorajonai išsidėstė 174 ha teritorijoje abipus Kosmonautų prospekto (Laisvės pr.). Pagrindinė žiedinė Architektų gatvė, einanti aplink visą mikrorajoną, yra 3,5 km ilgio. Vietovė labai graži, kalvota, gerokai iškilusi virš Neries slėnio, apaugusi jaunais pušynais ir senų medžių guotais. Puikios gamtinės sąlygos rajono kūrėjams – architektui Brėdikiui V. ir Čekanauskui V. - teikė daug galimybių drąsiems kūrybiniams ieškojimams *(Balčiūnas, Vanagas, 1983, p. 15)*. Įvairaus aukščio reljefe sumaniai sukomponuoti 5, 9, 12 ir 16 aukštų gyvenamieji namai, kurdami ištisus jų ansamblius ir palikdami jaukias erdves tarp jų, architektai ne tik išsaugojo, bet ir dar labiau išryškino Lazdynų gamtos grožį.

Lazdynų planas gana originalus, bet kartu paprastas, aiškus ir patogus. Mikrorajonų centrus su bendru viso rajono visuomeniniu kultūriniu centru jungia plačios alėjos, kurios nukreipia pėsčiųjų srautus nuo pagrindinių transporto magistralių, garantuoja jų saugumą ir apsaugo nuo gatvės triukšmo. Iš pagrindinės Architektų gatvės, einančios uždaru žiedu per visus keturis mikrorajonus, padaryti privažiavimai prie kiekvieno pastato. Savo funkcionalumu ir estetiškumu Lazdynai tarsi pratęsia senojo Vilniaus kūrėjų patirtį, praturtina lietuvių urbanistikos tradicijas.

1982 metais Lazdynuose jau veikė keturi visuomeniniai prekybos centrai, poliklinika, vandens sporto rūmai, kino teatras, 4 vidurinės mokyklos, 10 vaikų lopšelių – darželių.

Tarybiniais metais Lazdynai buvo laikomi vienu iš gražiausių ir patogiausių gyvenamųjų Vilniaus rajonų, mėgstamas svečių ir pačių vilniečių. „Čia visos smulkmenos – nuo gazono iki suolelio – apgalvotos, daug žalumos, erdvės, gera ir suaugusiems, ir vaikams", rašė Klimavičienė J. (1976), gyvenanti Lazdynuose.

Ne viskas buvo įgyvendinta, kaip norėjo architektai, - trūko lėšų, buvo nemažai statybų broko. Tačiau nepaisant to, 1974 metais grupei kūrėjų – architektams Brėdikiui V., Balčiūnui V., Čekanauskui V., Valiuškiui G. ir Lenino ordino atraminio parodomojo namų statybos kombinato inžinieriams A. Kleinotui, V. Šileikai – buvo paskirta Lenino premija.

Tarp Lazdynų ir Karoliniškių mikrorajonų įsikūręs paslaptingas „Pasakų parkas". Jis buvo įkurtas 1986 metais, o atidarytas 1987 metų gegužės mėnesį. Šio parko projekto autorius architektas R. Jurgilis.

Architektas V.Čekanauskas Lazdynus laiko savo kūdikiu ir iki šiol čia turi darbo. Dar sovietmečiu architektas juokaudavo, jog mikrorajonas, kuris turi viską, išskyrus bažnyčią. Ši skola buvo grąžinta prasidėjus atgimimui. Šiandien lazdyniečiai džiaugiasi savo bažnyčia, kurios varpas kviečia tikinčiuosius į maldos namus. Nors Šv. Jono Bosko bažnyčios statybos darbai dar toli gražu nebaigti, bet prisiminus tuos laikus, kai 1993 metų Atvelykio sekmadienį, balandžio 18 dieną Lazdynuose buvo pašventintas medinis kryžius ir palaiminta statybų pradžia, tai nepaprastai didelis žingsnis į priekį. Žmonių džiaugsmas ir entuziazmas buvo begalinis – jie turėjo savo parapiją, kleboną, galėjo melstis savo mikrorajone. Pradėjo kurtis parapijos bendruomenė, kuri pradėjo švęsti bendrai Joninės, Velykos, kunigų gimimo dienos.

1 pav. Parapijos kryžiaus, esančio šalia koplyčios, postamentas. Kun. Boskas su jaunuoliu mus drąsina ir įkvepia (*Šaltinis: www.vilnius/seniunijos.lt/lazdynai/*).

1993 metų sausio 31-ą, Šv. Jono Bosko minėjimo dieną, Vilniaus arkivyskupas metropolitas Audrys Juozas Bačkis pašventino naująją koplyčią. Tai buvo antras didelis

džiaugsmas – savas stogas per pamaldas. 2001 metų Šv. Jono Bosko šventėje vyskupas Juozas Tunaitis palaimino ir naująją bažnyčią, kurioje vienu metu gali melstis apie devynis šimtus tikinčiųjų. Tačiau bažnyčia dar nebaigta ir ją dar reikės pašventinti, nes nesutvarkyta aplinka, nepabaigti vidaus darbai, neatliktas dekoras.

5.2 Lazdynų mikrorajono projektas

Pagrindiniai architektai projektuojant Lazdynų mikrorajoną buvo Čekanauskas V. ir Brėdikis V.. Dvi iš pirmo žvilgsnio priešingų temperamentų individualybes surišo didelis meninis išprusimas, reiklumas ir atsakomybė.

Lyginant pirmuosius projekto variantus su galutiniu, jau realizuotu projektu, akivaizdžiai matyti, kaip rutuliojosi ir tobulėjo autorių mintys. Autorių nevaržė užstatyta teritorija ar nutiestos gatvės, tačiau nepaisant to, jiems reikėjo raiškaus ir naujo sprendimo.

Kaip jau minėjau anksčiau, pirmasis projektas nebuvo įgyvendintas. Pagrindinė priežastis atidėti projekto realizavimą buvo ta, kad reikėjo daug lėšų ir laiko, nes nebuvo nei tilto kuris jungtų miestą su pasirinkta vietove, nei jokių komunikacinių, nei gatvių.

Pirmajame nerealizuotame projekte atsispindėjo visos šalies mokslininkų paruoštos pažangios idėjos ir rekomendacijos. Tai buvo gilus, visapusiškas, kompleksiškas įvairių naujame rajone iškylančių problemų nagrinėjimas ir sprendimas. Tačiau projekte neišvengta tam laikotarpiui būdingo akademiškumo, sprendimai kai kuriose vietose nesiderino su gana sudėtingu reljefu, vidinių gatvių sistema buvo labai paini ir ne visur pagrįsta funkciniu atžvilgiu *(Balčiūnas, Vanagas, 1983, p. 15).*

Praėjo ketveri metai per kuriuos dar labiau išaugo Lazdynų rajono autorių meistriškumas, taip pat sustiprėjo ir Vilniaus Namų statybos kombinato materialinė bazė. 1963 metais buvo patvirtintas detalaus suplanavimo projektas. Rajono struktūra išliko tokia pati, kaip ir pirmojo varianto. Nepakito ir pagrindinių gatvių trasos. Iš principo buvo pakeistas tik vidinių gatvių tinklas. Nebeliko painių, atskirus mikrorajonus juosusių gatvių. Vietoj jų buvo priimtas sprendimas tiesti tik vieną žiedinę gatvę, kuri tarsi juostų visus atskirus keturis mikrorajonus. Antrasis projektas buvo pranašesnis už pirmą, nes pagal jį buvo palankiau organizuoti visuomeninį transportą, reikėjo dvigubai trumpesnio gatvių tinklo, paprastesnė pasidarė privažiavimo prie atskirų gyvenamų namų grupių sistema, patogesni ryšiai tarp visuomeninio transporto ir pėsčiųjų takų.

Autoriai pasiūlė naujo tipo industrinės gamybos namus, tinkančius statyti sudėtingame reljefe. Tai penkių ir devynių aukštų laužytos plano formos, statomi statmenai

šlaitui, gyvenamieji namai. Tokio tipo namai pagerino rajono užstatymo erdvinę kompoziciją, labiau išryškino užstatomos teritorijos reljefo savitumus.

5.2.1 Bendra Lazdynų gyvenamojo rajono charakteristika

Lazdynų projekto autoriai neapsiribojo vien šio rajono lokaliniu problemų sprendimu. Jie tam tikra prasme padėjo viso miesto autoriams, pasiūlė ne tik Lazdynų, bet ir viso busimo miesto gyvenamo masyvo magistralinių gatvių tinklą, patogiai įsijungiantį į perspektyvinę miesto magistralių sistemą. Viso to masyvo gyvenamieji rajonai, Lazdynų autoriams pasiūlius, tapo lyg savarankiškais urbanistiniais vienetais, atskirtais gamtinėmis ir žmogaus sukurtomis priemonėmis.

Projektuojant Lazdynų rajoną dėmesys buvo skiriamas ne tik gyvenamiesiems namams, bet ir aplinkai. Prieš Vingio parką, esančioje apatinėje Lazdynų terasoje, galima buvo statyti taip pat gyvenamuosius namus. Tačiau autoriai šią teritoriją pavertė poilsio zona, kuri buvo tarsi natūrali centrinio miesto parko tąsa. Šiame plote dalį teritorijos netolimoje ateityje turėjo užimti respublikos Liaudies ūkio pasiekimų parodos paviljonai, likusią – sportinis kompleksas, dirbtinės maudyklės. Visus šiuos atskirus elementus turėjo sujungti Draugystės parkas.

Į šiaurę nuo Lazdynų rajono tęsėsi Karoliniškių gyvenamasis rajonas. Tarp dviejų rajonų buvo paliktas neužstatytas plotas, kurio aukščiausioje vietoje iškilo televizijos bokštas. Pietų pusėje Lazdynus tarsi apglėbia jaunas pušynas, šiaurės rytuose – Karoliniškių botaninis – geologinis draustinis, vakaruose – poilsio zona prie Sudervės upelio.

Lazdynų reljefas labai nevienodas: yra lygių terasų, bet daugiausia sudaro šlaitai. Raižytas reljefas terasomis žemėja pietų pusės link. Savita vietovės puošmena – Neries krantų atodangos. Pietryčių pusėje reljefą paįvairina įsirėžusios dvi didžiulės griovos.

Puikiai išanalizavę sudėtingą reljefą, autoriai jį panaudojo erdvinei – architektūrinei kompozicijai. Per dvi dideles natūralias griovas buvo nutiestos magistralinės gatvės, o stačius didelio nuolydžio šlaitus užstatė specialiai suprojektuotais namais.

Visas Lazdynų genamųjų namų rajonas liko apsuptas natūralios gamtos. Nepaisant to ir pačiame rajono viduje daug žalio zonos: pavienių medžių, paliktų pušynėlių, atskirų želdinių grupių, ąžuolų giraitė, lapuočių miškeliai ir pan..

Tokiam autorių sprendimui negalėjo nepritarti ir gamtos mylėtojai, kurie paprastai labai piktinasi naujomis statybomis, bei darkoma gamta. Pastačius ne tik pavienius namus, bet ir atskiras jų grupes tarp želdinių, pagerėjo sąlygos daugumai gyventojų, o kiemuose išsaugotas pušaičių giraitės susiejo urbanistiką su gamta.

Urbanizuojama gamtinė aplinka neišvengiamai kinta. Lazdynai – tai pavyzdys, kur pasikeitusi gamtinė aplinka, ne tik neprarado savo grožio ir ypatybių, bet ir pasipildė nauju turiniu ir atspalviais.

5.2.2 Architektūrinė – erdvinė kompozicija

Tinkamai įvertinę labai sudėtingą užstatomos teritorijos reljefą, autoriai ne atsitiktinai daug dėmesio skyrė statinių siluetui. Įvairaus aukščio pastatus jie išdėstė taip, kad pastatai sudarytų banguojančią panoramą, nesusilietų į vieną visumą, kas buvo būdinga naujiems gyvenamiesiems rajonams, kurie buvo paprastai užstatomi vienodo aukščio pastatais. Po keleto metų aukščiausiose vietose atsirado šešiolikos aukštų gyvenamieji namai, kurie savo ruoštu rajonui suteikė dar didesnį žaismingumą.

Visame rajone kiekviena pastatų grupė individualizuojama, tarsi išaugusi iš gamtinės aplinkos. Niekur nesutiksi pasikartojančių gatvių atkarpų, pėsčiųjų takų. Architektų Čekanausko V. ir Brėdikio V. laimėjimas yra tas, kad jie maksimaliai sugebėjo įvertinti gamtinės aplinkos savitumą ir kiek įmanoma jį išradingiau pritaikė. Šiuo principu jie vadovavosi pasirenkant erdvinę – architektūrinę ir funkcinę struktūrą, gyventojų poreikių tenkinimo sistemą, gatvių ir pėsčiųjų takų trasas, viso rajono ir mikrorajonų prekybinius – visuomeninius centrus. Originaliai suformuota mikrorajonų prekybinių – visuomeninių centrų sistema. Labai vykę pėsčiųjų takai, ne veltui jie greitai buvo pamėgti vietos gyventojų.

Patogus Lazdynų susisiekimas ir su miesto centru, poilsio zonomis ir pramonės rajonais. Sunkiajam transportui įžvalgiai numatyta vakarinėje dalyje apvažiuojamoji magistralė, kuri aplenkdama gyvenamuosius namus, sujungs Molėtų ir Ukmergės plentus su Žemųjų ir Aukštųjų Panerių pramonės rajonais, o per Gariūnų tiltą – su Vilniaus – Kauno autostrada. Kai bus pastatyti du tiltai per Neries upę, gyventojai galės pėsčiųjų alėjomis pasiekti Vingio parką ir miesto centrą.

Gyvenamo rajono centrą buvo numatyta sukurti sudėtingą, bet gerai derantį prie vietos reljefo. Visus kultūros, švietimo, prekybos ir buitinio aptarnavimo centrus vienija pėsčiųjų aikštė. Pėsčiųjų eismas yra visiškai atskirtas nuo transporto srautų. Lazdynų „stuburas“ – Architektų gatvė – visiškai atskirta nuo tranzitinių transporto, bet ji labai patogi vietiniam susisiekimui. Norint pasiekti reikiamą vietą tai padaryti galima trumpais akligatviais, bet jei pasirinksite pėsčiųjų takus ar žiedinę gatvę, tai kelionės metu pasigėrėsi greitai besikeičiančių vaizdų įvairove.

Lazdynus miela stebėti ne tik iš paukščio skrydžio, bet ir pro vietinių gyventojų namų langus. Ir tai yra ne atsitiktinumas. Architektai stengėsi , kad žmonės pro langą matytų ne priešais esančio namo sieną, bet išvaizdų užstatytą fragmentą ar toliau esančią panoramą.

5.3 Lazdynų gyventojai

Pirmieji gyventojai į Lazdynų gyvenamąjį rajoną pradėjo keltis 1969 metų pavasarį. Savo namais Lazdynus galėjo pavadinti beveik 50 tūkstančių vilniečių. Pirmieji lazdyniečiai buvo pastebimai jaunesni nei viso miesto gyventojai. Tam turėjo įtakos tai, kad Lazdynai buvo naujas rajonas ir į jį kėlėsi jaunos šeimos. Rajone daugiausiai apsigyveno trijų, keturių ir penkių asmenų šeimos auginančio daigiausia 4-5 metų vaikus. Matyt, prieš atsikeldami jie gyveno blogesnėmis sąlygomis.

1974 metais atlikti urbanistiniai - sociologiniai tyrimai *[3]* parodė, kad rajono gyventojų amžiaus vidurkis buvo 28,8 m. Rajone daugiausiai apsigyveno keturių asmenų šeimos. Lyginant su senamiestyje gyvenančiais gyventojais, Lazdynuose gyveno perpus daugiau trijų, keturių ir penkių asmenų šeimų. Taip pat buvo pastebėta, kad perpus mažiau yra vienišų gyventojų ir žymiai mažesnis procentas didelių (šešių, septynių...) šeimų lyginant su senamiesčiu.

Analizuojant gyventojus pagal amžiaus grupes išaiškėjo, kad

-ikimokyklinio amžiaus berniukų Lazdynuose buvo 14,4 %, senamiestyje – 12,5 %,

- ikimokyklinio amžiaus mergaičių Lazdynuose buvo 12,8 %, senamiestyje – 8,9 %,
- mokyklinio (8-17 metų) amžiaus vaikinų Lazdynuose buvo 19,4 %, senamiestyje – 17,6 %,
- mokyklinio amžiaus merginų Lazdynuose buvo 16,2 %, senamiestyje – 12,4 %,
- darbingo (24-50 metų) amžiaus vyrų Lazdynuose buvo 50,0 %, senamiestyje – 44,3 %,
- darbingo amžiaus moterų Lazdynuose buvo 49,7 %, senamiestyje – 44,8 %.

Asmenų, vyresnių negu 50 metų, Lazdynuose mažiau kaip visame mieste ir senamiestyje. Taip pat iš atlikto tyrimo paaiškėjo, kad 18-23 metų jaunimo Lazdynuose gerokai mažiau negu mieste ir senamiestyje. Šį reiškinį lėmė tai, kad daugiausiai Lazdynuose apsigyveno jauni žmonės dar neseniai sukūrę šeimas. Iš tyrimo matyti, kad rajone gyveno 50 % darbingo amžiaus vyrų, o tokio amžiaus moterų - 44,8 %. Galima daryti išvadą, kad mažas procentas vienišų gyventojų, kuris atsikėlė į rajoną, buvo vyrai. Taip pat lyginant duomenis apie vaikų amžių tiek ikimokyklinio, tiek mokyklinio amžiaus grupėje, matyti, kad kuris laikas berniukų gimstamumas buvo didesnis, nei mergaičių.

Išsilavinimo požiūriu lazdyniečiai kur kas pralenkė viso miesto gyventojus. Lazdynuose gyveno daugiau asmenų su aukštuoju išsilavinimu, mažiau – su pradiniu arba aštuonmečiu.

Tarp veiksnių, kuriais apibūdinamos gyvenimo sąlygos, vieną iš pirmųjų vietų užima gyvenamo busto charakteristika: jo didumas, struktūra, vienam asmeniui tenkantis gyvenamas plotas. Lazdynuose statyti penkių tipų butai: vieno, dviejų, trijų, keturių ir penkių kambarių. Daugiausiai buvo pastatyta dviejų ir keturių kambarių butų. Vienam gyventojui vidutiniškai teko 9,75 m² gyvenamo ploto.

Analizuojant gyventojų nuomonę apie jų gyvenamuosius butus išaiškėjo, kad jie labai palankiai nusiteikę jų atžvilgiu. Net 61,1 % gyventojų savo butą vertino palankiai, 33,8 % - patenkinamai, o 4,1 % įvertindami savo butą blogai skundėsi statybos darbų kokybe, prastu suplanavimu ir per mažu gyvenamu plotu. Vis dėlto, nepaisant tokio procento nepatenkintų ar ne visai patenkintų, tuo metu tik 8,4 % gyventojų gavę pasiūlymą keltis kitur butų ja pasinaudoję, o absoliuti dauguma (91,6 %) būtų likę Lazdynuose ir nesirinktų kito rajono. Tai rodė, kad lazdyniečiai spėjo prisiristi prie savo gyvenamo rajono ir tarsi suaugo su juo.

Apklausiant gyventojus ką lazdyniečiai labiausiai vertina, paaiškėjo, jog pirmoji vieta tenka gražiai aplinkai, toliau pastatų architektūrai, gero poilsio sąlygoms, jaukiems butams, tyram orui ir gyventojams.

Pateikta dalis Lazdynų urbanistinės–socialinės analizės rezultatų rodė, kokie socialiniai pranašumai gaunami statant stambius gyvenamuosius rajonus gražioje gamtinėje aplinkoje. Erdvūs butai, šiuolaikiniai patogumai, raiški užstatymo architektūra, puiki gamta, tai, kad toli nuo miesto maišaties, triukšmo, transporto srautų sudaro Lazdynuose išskirtinį psichologinį komfortą, pašalina daugelį stresinės būklės priežasčių. Lazdynų psichologinis mikroklimatas tuo metu buvo kur kas geresnis nei daugelyje senesnių miesto rajonų. Pagrindinė priežastis, manau ta, kad tai buvo miegamasis rajonas. Čia nebuvo pramonės centrų ir gyventojai grįžę po darbo dienos galėjo ilsėtis.

5.4 Aptarnavimo sfera

Aptarnavimo sfera svarbi ne vien valstybei, bet ir kiekvienam žmogui. Teikiamos paslaugos atpalaiduoja žmogų nuo įvairių rūpesčių, jis turi daugiau laisvalaikio, kurį gali panaudoti savo tobulėjimui. Plečiantis paslaugų sferos įmonių tinklui, labai svarbu, ar jos yra prieinamos eiliniam vartotojui. Vienas iš pagrindinių kriterijų prieinamumui

įvertinti - vartotojo sugaištas laikas paslaugos sferos įmonei pasiekti. Aptarnavimo sferą sudaro prekyba, transportas, švietimas, menas, sveikatos apsauga, ryšiai ir kitos paslaugos.

Pirmiesiems rajono gyventojams teko susidurti su daugeliu rūpesčių, nes aptarnavimo sistema kūrėsi jau apgyvendinus daugelį namų. Pradžioje trūko parduotuvių, esančių netoli namų, vaikų darželių, mokyklų, poliklinikos, autobuso stotelių. Laikui bėgant tos problemos buvo sprendžiamos.

1976 metais jau veikė du prekybos ir buitinio aptarnavimo centrai, automatinė telefonų aptarnavimo stotis, turinti 20 tūkst. abonentų, trys vidurinės mokyklos (4200 vietų), 10 vaikų lopšelių-darželių (2800 vietų), poliklinika (250 pacientų per pamainą), 600 vietų plačiaekranis kino teatras ir kt *[53]*. Po kelių metų buvo dar pastatytas prekybos centras, dvi daržovių parduotuvės, pramoninių prekių parduotuvė, knygynas, vaistinė, vandens sporto rūmai.

Prekybos ir buitinio aptarnavimo centre veikė maisto prekių, kulinarijos ir daržovių parduotuvės, restoranas, kirpykla, batų ir laikrodžių taisyklos, cheminis drabužių valymas ir skalbykla. Atskiroje daržovių parduotuvėje buvo platesnis daržovių, vaisių ir sulčių pasirinkimas. Pramoninių prekių parduotuvėje buvo avalynės, trikotažo, viršutinių drabužių, galanterijos ir kanceliarinių prekių skyriai.

Susisiekimo poreikis yra vienas iš svarbesniųjų poreikių tiek asmens, tiek įmonės gyvenime. Kelių tinklą Lazdynuose sudarė pagrindinė žiedinė Architektų gatvė, dviejose vietose kertanti Kosmonautų prospektą, mažesnės Erfurto ir Žėručio gatvės. Susisiekimas su miestu buvo pakankamai patogus, nors daugeliui gyventojų tekdavo iki viešojo transporto stotelių įveikti nemažą atstumą. Autobusų stotelės buvo įrengtos Architektų ir Žėručio gatvėse. Apsukę ratą Architektų gatve autobusai pasukdavo į Kosmonautų prospektą ir lazdyniečius veždavo miesto centro link. Kosmonautų prospektu nutiesta troleibusų linija jungianti toliau esantį Karoliniškių rajoną su miesto centru ir geležinkelio stotimi, juo vyko intensyvus keleivinio ir krovininio transporto eismas. Žiedinė Architektų gatvė aptarnavo tik Lazdynus, todėl, be keleivinio transporto ir lengvųjų automobilių, kitos transporto čia beveik nevažinėjo.

Lazdynų švietimo sistemą tarybiniais metais sudarė dešimt lopšelių-darželių ir keturios vidurinės mokyklos. Tų dienų gyventojai, auginantys mokyklinio amžiaus vaikus, turėjo mažiau problemų, nei tie kurie augino dar darželinio amžiaus vaikus. Jau 1968 metais, tik atsikėlus pirmiesiems rajono gyventojams, buvo pastatytos dvi vidurinės mokyklos, o tuo tarpu veikė tik vienas lopšelis- darželis. Mokyklos buvo skirtos mokytis 1400 mokinių, o lopšelis-darželis galėjo priimti apie 280 vaikučių. Kadangi Lazdynai buvo naujas gyvenamasis rajonas, kuriame daugumą sudarė jaunos šeimos auginančius trijų-penkių metų

amžiaus vaikus, akivaizdu, kad tuo metu gyventojai turėjo problemų norėdami savo atžalas leisti į ikimokyklinio ugdymo įstaigas. Bet šį problema buvo greitai sprendžiama ir 1970 metais atidaromi du, 1971 metais – du, 1972 metais – trys ir 1975 metais dar vienas lopšelis-darželis. Taigi nuo 1976 metų rajone veikė dešimt lopšelių-darželių, kurių tarpe vienas buvo skirtas vaikams su regėjimo negalia ir vienas turintiems kvėpavimo takų ligų problemų. 1980 metais Vykdomojo Komiteto sprendimu dar vienas lopšelis- darželis reorganizuojamas į savaitinį. Taigi, gyventojams dirbantiems antroje ar naktinėje pamainose, atsiranda galimybė saugiai palikti savo vaikučius ikimokyklinio ugdymo įstaigoje.

Mokyklų padėtis buvo kur kas palankesnė, nes nuo pat rajono įkūrimo pradėjo veikti viena lietuvių ir viena rusų vidurinė mokykla. Daugėjant mokyklinio amžiaus vaikų 1974 ir 1980 metais savo duris atvėrė dar dvi lietuvių vidurinės mokyklos. Lazdynų mokyklose tuo metu turėjo galimybę mokytis apie penkis su puse tūkstančio mokinių ir dirbo apie tris su puse šimto mokytojų.

1969 m. birželio 13 d. Vilniaus miesto vykdomasis komitetas priėmė nutarimą dėl bibliotekos Nr. 14 atidarymo naujajame Lazdynų mikrorajone. Buvo išskirtas 3- jų kambarių butas Erfurto g. 4-46 ir nuo spalio mėn. naujoji biblioteka, kurioje dirbo 2 darbuotojos ir buvo sukaupta 4000 knygų, atvėrė savo duris skaitytojams. Biblioteka aptarnavo visus mikrorajono gyventojus: ir suaugusius ir vaikus. Metai iš metų fondas augo, skaitytojų daugėjo, o bibliotekos sąlygos nesikeitė.

1973 m. bibliotekos fondas jau išaugo iki 23000 knygų, o skaitytojų buvo 2832, dirbo 4 darbuotojos. Ir tik po centralizacijos 1979 m. buvo įkurtas vaikų literatūros skyrius, kuriam perduota visa vaikų literatūra. Taigi nuo to laiko Lazdynuose jau veikė dvi bibliotekos.

Tarybiniais metais ne kiekvienas naujas rajonas galėjo didžiuotis savo kino teatru. Kino teatras „Lazdynai“ įsikūrė erdviame pastate, talpino 600 žiūrovų, fojė pritaikyta meno ir foto parodoms. Tai buvo ne tik lazdyniečių, bet ir gretimai įsikūrusių naujų gyvenamųjų rajonų džiaugsmas, nes norint pažiūrėt kino filmą nebereikėjo vykti net į miesto centrą. Bet turbūt labiausiai juo džiaugėsi mokiniai, nes čia buvo nuolat rodomi filmai skirti jiems. Įsigiję abonementą, kartą į mėnesį, jie žiūrėdavo pačius įdomiausius vaikams skirtus kino filmus.

Lazdynų rajone iki Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo ryšių sistemą sudarė fiksuotas telefono ryšys ir paštas. Kaip jau minėjau anksčiau rajone veikė automatinė telefonų aptarnavimo stotis, turinti 20 tūkst. abonentų. Ne visi gyventojai turėjo atskiras telefono numerius. Tuo metu daugelis turėjo blokuotus numerius, tai yra viena telefono linija naudojosi du butai. Kildavo toks nepatogumas, kad naudojantis telefonu vieno buto

gyventojams, kitas jau negalėdavo susisiekti. Laikui bėgant, telefonų aptarnavimo stoties pajėgumas didėjo ir prieš nepriklausomybės atkūrimą visi gyventojai turėjo atskiras telefono linijas.

Rajone veikė du pašto poskyriai, kurie aptarnavo gyventojus pagal gyvenamą vietą. Pašte galima buvo atsiskaityti už komunalinius mokesčius, išsiusti ar atsiimti siuntinius, registruotus laiškus, telegramas. Taip pat buvo prekiaujama vokais, atvirukais, pašto ženklais, ir smulkiomis kanceliarinėmis prekėmis.

Sveikatos apsaugos sistemą rajone vykdė poliklinika, kurios pajėgumas buvo 250 pacientų per pamainą. Poliklinikoje darbas buvo organizuojamas dviem pamainomis. Pirmieji čia darbą pradėjo patys pagrindiniai specialistai: terapeutai, chirurgas, neurologas, lor gydytojas ir stomatologas. Vėliau dirbančiųjų gretas papildė ginekologai, urologas, psichiatras, endokrinologas. Tam tikrą laiko tarpą, kol nebuvo atidaryta Karoliniškių rajone nauja vaikų poliklinika, dirbo ir vaikų gydytojai.

Lyginant su kitais miesto rajonais Lazdynai turėjo vieną iš geriausiai išvystytų tuo metu aptarnavimo sferų. Nepaisant to, daugeliui gyventojų prekybos ir buitinio aptarnavimo centrai, vaistinė, viešojo transporto stotelės buvo toli nuo namų ir tai kėlė tam tikrus nepatogumus.

6. Lazdynų seniūnija šiandiena

Lazdynų seniūnija yra Vilniaus mieste į vakarus nuo miesto centro. Seniūnijos teritorijoje gyvena 32164 gyventojai: 14499 vyrų ir 17655 moterys. Seniūnijos plotas – 9,9 kv. km. Gyventojų tankumas - 3126 žm./km² *[24]*. Pagal gyventojų skaičių ir teritorijos plotą užima šeštą vietą tarp Vilniaus miesto seniūnijų.

2 pav. Lazdynų seniūnijos žemėlapis.

Seniūnijos ribos yra nuo Laisvės pr. Karoliniškių draustinio riba, Neries upe palei Šaltūnų, Miškinių, Užutekio gatves, Bukčių dujotiekio magistrale, dujotiekio linija iki Laisvės prospekto. Teritorijoje yra 40 gatvių: Architektų g., A.Baranausko g., Bijūnų g., Bukčių g., Erfurto g., J. K.Vilčinsko g., Gudelių g., J.Vitkaus-Kazimieraičio g., Jono Juodišiaus g., Jonažolių g., Laisvės pr., Lazdynėlių g., Lazdynų g., Lietaus g., Lūkesčių g., M.Kubiliūtės g., Miškinių g., Neužmirštuolių g., Oslo g., Parodų g., Pakalnučių g., Palaimos g., Pažagiškių g., Ratilių g., Rūko g., Sutemų g., Šalnos g., Šaltūnų g., Šarmos g., Šerkšno g., Šiltnamių g., E. Šimkūnaitės g., Užutėkio g., Upėtakių g., Ungurių g., V.Krėvės g., Vakaro g., Vėgėlių g., Žaros g., Žėručio g.. Seniūnijos teritorijoje yra: 208 daugiabučiai namai ir apie 417 nuosavų namų, dar apie 30 statoma, 1 gimnazija, 4 vidurinės ir 1 pradinė mokykla, 10

ikimokyklinio ugdymo įstaigų; bažnyčia, policijos nuovada, 7 didesni prekybos centrai; 1 ketvirtosios kategorijos turgavietė ir 12 prekybos vietų, poliklinika, 5 vaistinės, Vilniaus greitosios pagalbos universitetinė ligoninė, 2 pašto skyriai, 1 banko skyrius, 4 viešojo maitinimo įmonės, 1 labdaros valgykla, 3 spaustuvės, Lazdynų laisvalaikio centras, Lietuvos parodų centras „Litexpo“ bei keletas stambesnių įmonių.

6.1. Lazdynų seniūnijos veikla

Seniūnija - Savivaldybės administracijos padalinys, veikiantis tam tikroje savivaldybės teritorijoje ir turintis viešojo administravimo teises. Savo veikloje ji vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Vietos savivaldos įstatymu, kitais teisės aktais, nustatančiais savivaldybių veiklą, Vilniaus miesto savivaldybės Tarybos ir Valdybos sprendimais, mero potvarkiais, administracijos direktoriaus įsakymais ir mero patvirtintais seniūnijų veiklos nuostatais.

Seniūnijos veiklos tikslas - plėtoti vietos savivaldą ir vykdyti jai pavestas viešojo administravimo funkcijas jai priskirtoje teritorijoje. Seniūno įsakymus ir pavedimus seniūnijos kompetencijos klausimais privalo vykdyti visos jos teritorijoje esančios įmonės, įstaigos ir organizacijos.

Pagrindinės funkcijos yra spręsti klausimus, susijusius su seniūnijos teritorijoje gyvenančių žmonių aptarnavimu, teritorijos bei statinių priežiūra, bendrosios nuosavybės valdymu daugiabučiuose namuose, prekyba viešosiose vietose, gyvūnų laikymu, aplinkos apsauga, buitinių atliekų, antrinių žaliavų bei statybinių atliekų surinkimu ir išvežimu. Seniūnijoje galima susipažinti su galiojančiais teisės aktais minėtais klausimais. Nagrinėjami gyventojų skundai ir pasiūlymai bei teikiama informacija.

Svarbi seniūnijų veiklos sritis yra bendruomenės formavimas. Seniūnija kviečia gyventojų sueigas svarbiais jiems klausimais, rengia susitikimus su Savivaldybės ir valstybės institucijų pareigūnais bei tarnautojais, rengia apklausas, platina anketas, jas apibendrina, skatina privataus kapitalo naudojimą seniūnijos gyventojų poreikiams tenkinti bei kitas pilietinės iniciatyvos formas.

Pagal galimybes vykdo kultūrinę veiklą - rengia šventes seniūnijos gyventojams, poilsio vakarus, susitikimus su įdomiais žmonėmis ir kt. Didžiąsias šventes švenčia kartu ir su mokyklų bei darželių vaikais. Be šventinių renginių, seniūnijose vyksta ir dalykiniai susitikimai su miesto vadovais, Tarybos nariais, politikais, kuriuose aptariami socialiniai, komunaliniai, vietos savivaldos klausimai. Taip pat vyksta renginiai, diskusijos įvairiomis šalies ekonominiais ir politiniais klausimais.

Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Lazdynų seniūnija yra įsikūrusi Erfurto g.29. Lazdynų seniūno pareigas eina Algis Strelčiūnas. Vietos savivaldos sistemoje dirba 17 metų. Buvo vienas iš Lietuvos seniūnų asociacijos steigimo iniciatorių, šios asociacijos vicepirmininku, taip pat Vilniaus seniūnų tarybos pirmininko pavaduotoju. Nuo 1992 m. – Vilniaus miesto savivaldybės Lazdynų seniūnas. Seniūnas rengia seniūnijos veiklos planus ir ataskaitas, kontroliuoja jų vykdymą, remia visuomeninių organizacijų iniciatyvas, susijusias su viešųjų savivaldos reikalų tvarkymu. Taip pat organizuoja bendruomenės visuomeninės tarybos veiklą, apibendrina gyventojų pastabas bei pasiūlymus, atlieka notarinius veiksmus, organizuoja bendrojo naudojimo teritorijų, gatvių, šaligatvių valymą ir priežiūrą bei gatvių ir kitų viešųjų vietų apšvietimą.

Kaip ir kiekviena įmonė, įstaiga ar organizacija, taip ir seniūnijoje, dirba ne vien tik seniūnas, bet ir jo komanda. Dažniausiai seniūnijoje yra vienas seniūno pavaduotojas, keli vyriausieji specialistai, kurie atsakingi už tam tikras seniūnijoje vykdomas funkcijas bei darbuotojai, kurie nėra pavaldūs seniūno institucijai – tai miesto plėtros departamento vyresnysis specialistas (architektas), vyresnysis socialinio darbo bendruomenėje specialistas, vaikų teisių apsaugos inspektorius, socialinių išmokų skyriaus specialistas.

Lazdynų seniūnui talkina pavaduotoja. Ji sprendžia seniūnijoje gyvenančių žmonių aptarnavimo, teritorijos, statinių, gyvūnų priežiūros klausimus. Tvarko neprivatizuotų gyvenamųjų patalpų privatizavimo dokumentus, dalyvauja seniūnijos žinybų komisijos darbe. Taip pat organizuoja moksleivių ir jaunimo laisvalaikį, padeda rengti ir įgyvendina seniūnijos teritorijoje gyventojų užimtumo programas.

Seniūnijoje dirba trys vyresniosios specialistės. Vadovo padėjėja išduoda deklaruojamos gyvenamos vietos pažymas, charakteristikas pageidaujantiems įsigyti šaunamąjį ginklą, rengia seniūno įsakymus dėl numerių (adresų) suteikimo pastatams ir patalpoms, rengia ilgalaikius ir vienkartinius leidimus prekiauti ar teikti paslaugas viešose vietose. Taip pat rengia medžiagą dėl Savivaldybei priklausančių gyvenamųjų patalpų nuomos sutarčių pratęsimo ir teikia pasiūlymus dėl konkursų, seniūnijos švenčių, koncertų ir gyventojų pageidaujamų renginių seniūnijos teritorijoje organizavimo. Viena vyriausioji specialistė kontroliuoja, kaip statinių naudotojai prižiūri pastatus ir laikosi nustatytų pastatų priežiūros reikalavimų, fiksuoja savavališkas statybas, teikia informaciją daugiabučių gyvenamųjų namų bendrijų kūrimų klausimais, dalyvauja steigiamuosiuose bendrijų susirinkimuose. Į jos pareigybes įeina ir mikrorajono kelių, įvažiavimų į kiemus, šaligatvių, laiptų, suoliukų, vaikų žaidimo aikštelių bei sporto aikštelių statybos, remonto, priežiūros ir įrengimo darbai. Kita vyriausioji specialistė sprendžia klausimus, kurie susiję su mikrorajono teritorijos priežiūra, tai yra kontroliuoja, kaip laikomasi Miesto tvarkymo ir švaros taisyklių,

atliekų tvarkymo bei gyvūnų auginimo ir laikymo taisyklių, informuoja kaip išvežti senus nenaudojamus automobilius iš kiemų, nustatyta tvarka išduoda leidimus nupjauti medžius ar krūmus.

Tam tikru laiku kartu su seniūnu gyventojus priima Lazdynų nuovados komisaras inspektorius. Savo priėmimo metu komisaras gyventojams suteikia informaciją susijusią su teisėtvarka, viešąja tvarka, pataria kaip elgtis įvairiose situacijose, kaip apsisaugoti nuo sukčių ir apsaugoti savo nuosavybę ir pan.

Seniūnijoje gyventojus priima ir Vilniaus miesto savivaldybės Miesto plėtros departamento teritorijų planavimo ir urbanistikos skyriaus miesto teritorijų architektų poskyrio vyriausiasis specialistas. Jis informuoja gyventojus teritorijų planavimo (detaliųjų, specialiųjų planų rengimo, derinimo ir kt.); gyvenamųjų ir visuomeninių pastatų projektavimo, statybos, esamų patalpų paskirties keitimo (rekonstrukcijos, perplanavimo), naujų automobilių stovėjimo aikštelių įrengimo, esamų išplėtimo teisių į nuosavybės teise turėtą žemę Lazdynų seniūnijos ribose atkūrimo klausimais.

Seniūnijoje yra įsikūręs bendruomenės socialinių paslaugų skyrius. Šiame skyriuje darbą organizuoja dvi darbuotojos. Vyresnioji organizatorė gyventojams teikia informaciją ir konsultuoja apie įvairaus pobūdžio šalpą, pirties paslaugas, nemokamą maitinimą, karštą maistą į namus, maisto produktų rinkinius, vienkartines pašalpas ir labdaras. Veikia paslaugų namuose tarnyba. Šios tarnybos darbą organizuoja vyresnioji paslaugų namuose organizatorė.

Vaikų teisių apsaugos tarnybai atstovauja socialinis pedagogas. Jis tiria fizinių ir juridinių asmenų skundus dėl valstybės ir savivaldybių institucijų ar įstaigų ir jų pareigūnų, nevalstybinių institucijų bei kitų fizinių ir juridinių asmenų veiksmų ar neveikimo, dėl kurių pažeidžiamos ar gali būti pažeistos vaiko teisės ar jo teisėti interesai. Taip pat kontroliuoja, kaip Lietuvoje yra įgyvendinamos Lietuvos Respublikos Konstitucijos, Seimo ratifikuotų konvencijų, Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių vaiko teisių ir jo teisėtų interesų apsaugą, nuostatos, prižiūri ir kontroliuoja institucijų, susijusių su vaiko teisių ir jo teisėtų interesų apsauga, veiklą, dėl kurios pažeidžiamos ar gali būti pažeistos vaiko teisės ar jo teisėti interesai. Jo kompetencijoje yra teikti informaciją visuomenei, visuomenės informavimo priemonėms apie vaiko teisių ir jo teisėtų interesų apsaugą Lietuvoje, atstovauti Vaiko teises valstybinėse, nevalstybinėse institucijose bei tarptautinėse organizacijose.

Lazdynų seniūnijoje yra įsikūrusios Lazdynų bendruomenė, Lazdynų seniūnijos visuomeninė taryba ir įvairios visuomeninės organizacijos, kurių veikla plačiau bus aptašyta sekančiame skyriuje.

6.1.1 Seniūnijos savivaldos ypatumai

Bendruomenei, seniūnijai, siaurąja prasme, vadovauja seniūnas, vietos valdžios atstovas. Seniūnas yra valstybės tarnautojas, kuris dirba arčiausiai žmogaus, žino jo problemas, pageidavimus ir pan. Jam yra labai svarbu, kad seniūnijos ir seniūno veikla būtų vertinama teigiamai ne tik miesto savivaldybės administracijos direktoriaus, pačios miesto savivaldybės ar miesto mero, bet svarbiausia žmonių, kurie gyvena jo teritorijoje. Tik seniūnas, kiekvieną dieną bendraudamas su vietos gyventojais gali išgirsti, suprasti ir padėti išspręsti problemą. Be abejo, seniūnas, yra ne visagalis. Jo kompetencija, kaip vietos valdžios atstovo, yra apibrėžta įstatymuose ir kituose svarbiuose teisės aktuose. Tokiu būdu, kyla nemažai problemų tarp seniūno ir vietos bendruomenės. Dabartiniame LR Vietos savivaldos įstatyme, seniūno, kaip viešojo administravimo subjekto funkcijos, įgaliojimai bei atsakomybė, yra gana suvaržyti. Seniūnas, kaip valstybės tarnautojas, o svarbiausia – savo rajono gyventojų artimiausias valdžios atstovas, mažai turi jam savivaldybės priskirtų funkcijų dirbti ir tarnauti žmonėms taip, kaip jis norėtų, kad vietos gyventojų problemos būtų tinkamai sprendžiamos. Kyla klausimas, ar dabartinis vietos savivaldos įstatymas realizuotas? Ar įsitikinta, kad dabartinis vietos savivaldos modelis blogas, o seniūnijos ir bendruomenės negali spręsti savo vietos problemų?

Labai svarbi seniūnijų veiklos sritis yra bendruomenės formavimas. „*Bendruomenė* – atitinkamoje teritorijoje nuolat gyvenantys asmenys, susieti bendrais viešaisiais poreikiais ir interesais“ *(LR Vietos savivaldos įstatymas 1994 m. liepos 7 d. Nr. I-533)*. Tikroji savivalda – tai bendruomenių valdžia. Už pačius gyventojus niekas negali geriau nuspręsti kas jiems svarbiausia, niekas geriau už juos pačius nežino jų rūpesčių ir bėdų. Tikrąją savivaldą galima sukurti tik visiems bendruomenės nariams kartu. Demokratija ir piliečių dalyvavimas valdyme bei priimant sprendimus – du neatsiejami dalykai.

Kuriant bendruomenę svarbu pažinti žmones, žinoti jų problemas, įgyti pasitikėjimą ir sugebėti juos įtraukti į aktyvią bendruomeninę veiklą. Tarp gyventojų ir vietos valdžios turi būti partnerystės ir juo labiau bendradarbiavimo santykiai. Šių gerų santykių plėtimu ir vystymu turi būti suinteresuoti visi, pradedant savivaldos pareigūnais, gyventojais ir baigiant centrine valdžia. Socialinės idėjos yra viena iš efektyviausių priemonių susieti bendruomenę ir vietos valdžią.

Pagal šiuo metu galiojantį *LR Vietos savivaldos įstatymą,* yra numatytos ir gyvenamosios vietovės *bendruomenės atstovo statusas (32, 33 str.)*, kuris reiškia, kad jis turi ne tik pavadinimą – bendruomenės atstovas – bet ir tam tikras pareigas bei teises. Gyvenamosios vietos atstovą (atstovus) savivaldybės tarybos nustatyta tvarka gali išrinkti

gyvenamosios vietovės ar kelių gyvenamųjų vietovių bendruomenės gyventojai. *Bendruomenės atstovo uždavinys* – rūpintis bendruomenės interesais ir atstovauti bendruomenei seniūnijoje, prireikus – ir savivaldybės institucijose bei savivaldybės teritorijoje veikiančiose valstybės įstaigose, taip pat supažindinti seniūnijos, kuriai priskirta bendruomenės teritorija, seniūną apie viešus bendruomenės reikalus. Jeigu reikalai susiję su seniūno veikla, gyvenamosios vietovės bendruomenės atstovas gali apie juos pranešti merui.

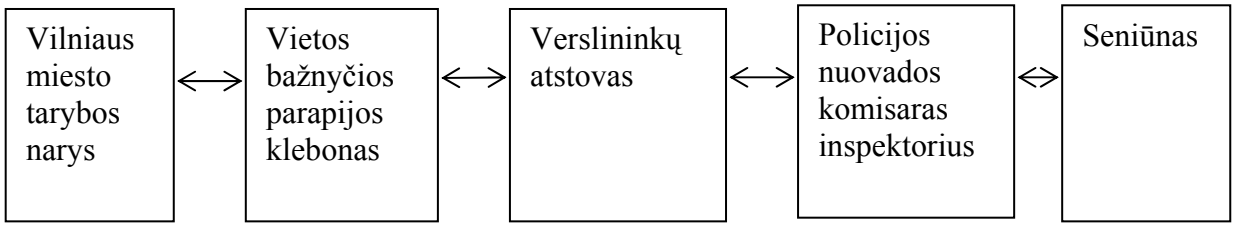
Gyvenamosios vietovės *bendruomenės atstovas skatina* bendruomenę prižiūrėti gyvenamosios vietovės teritoriją (kelius, gatves, aikštes, kapines ir kitus infrastruktūros objektus), plėtoti bei organizuoti miesto kultūrinį ir sportinį gyvenimą, prireikus organizuoja gyventojų apklausas ir gyventojų susitikimus su tarybos nariais, seniūnu, savivaldybės administracijos direktoriumi arba šio įgaliotu atstovu, kitais savivaldybės bei valstybės institucijų atstovais.

Gyvenamosios vietovės bendruomenės atstovas pareigas atlieka *visuomeniniais pagrindais*. Nors pagal įstatymą tai ir apibrėžta, bet praktika rodo ką kita (kaip ir daugeliuose įstatymuose, teorija dažnai prieštarauja praktikai). Ką gi reiškia *visuomeniniais pagrindais*? – tai neapmokamas brandaus laiko atidavimas veltui ir pan. Reiškia, seniūnas, kuris supranta, kad jis, būdamas pagrindine grandimi savo gyvenamojoje teritorijoje kaip valdžios atstovas, turi taip organizuoti savo veiklą, kad jo seniūnijoje būtų bendruomenės atstovas ir jis atsakingai bei pareigingai atstovautų vietos bendruomenei. Daugelis į seniūnijas „padėti“ ateina pilni novatoriškų idėjų, pilni energijos ir entuziazmo. Bet retas iš jų lieka ilgam.

Gyvenimas žengia pirmyn ir neturime sustoti ar vien džiaugtis tuo, kas yra pasiekta. Veikiau priešingai – turime padaryti viską, kad gerovės kilimą pajustume visi, ypač gyvenantys nepritekliuje. Ypač smagu matyti vis gausesnį būrį iniciatyvių žmonių, įsijungiančių į bendruomenių ir visuomeninių organizacijų veiklą ir drauge sprendžiančių skaudžiausias problemas. Šiame darbe reikia dirbti visiems – seniūnijoms (varomoji jėga), bažnyčiai, policijai, švietimo įstaigoms, mikrorajono visuomeninėms organizacijoms ir verslininkams. Norėdama pagerinti ryšius su bendruomene, Lazdynų seniūnija 1995 metais sukūrė Visuomeninę tarybą. Taigi šiandien lazdyniečių bendruomenei atstovauja ne vienas asmuo, bet visa komanda.

Visuomeninę tarybą sudaro: Vilniaus miesto tarybos narys, vietos bažnyčios parapijos klebonas, verslininkų atstovas, policijos nuovados komisaras inspektorius ir seniūnas. Pavyzdiniai seniūnijos tarybos nuostatai tik 2002 m. rugpjūčio 13 d. buvo patvirtinti Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministro įsakymu Nr. 383. Svarbiausios *veiklos kryptys*: teritorijos planavimo dokumentų aptarimas, viešųjų paslaugų teikimas seniūnijos

gyventojams, vietinio susisiekimo transporto organizavimas, seniūnijos kultūrinis ir sportinis gyvenimas, gyventojų laisvalaikis ir t.t.

3 pav. Seniūnijos Visuomeninės tarybos sudėtis

Seniūnija aptarusi su visuomenine taryba ir bendruomenės nariais teikia Savivaldybės administratoriui siūlymus dėl vietinės reikšmės kelių, gatvių, šaligatvių ir aikščių tvarkymo, vietinio susisiekimo transporto, paminklų priežiūros, viešųjų paslaugų gyventojams teikimo organizavimo, Savivaldybės administracijos padalinių ir įstaigų veiklos seniūnijos teritorijoje tobulinimo. Lazdynų seniūnijoje kasmet bendruomenės nariams, verslininkams, vidurinių mokyklų kolektyvams ir kitoms organizacijoms išdalinamos anketos, kuriose prašoma pareikšti pastabas ir siūlymus dėl Savivaldybės bendrojo plano mikrorajono teritorijoje įgyvendinimo, taip pat dėl Savivaldybės padalinių, skyrių, seniūnijos, policijos nuovados darbo ir kt. Norint geriau suprasti ir išanalizuoti gyventojų lūkesčius bei pageidavimus, seniūnijose yra atliekamos apklausos. Apklausų duomenys apibendrinami ir aptariami Visuomeninėje taryboje, kuri bendruomenės nuomonę, vienu ar kitu klausimu, svarsto savo posėdžiuose.

Lazdynų seniūnijos socialiniame gyvenime aktyviai dalyvauja Lietuvos respublikos seimo narys Gintaras Steponavičius. Lazdynų gyventojai turi galimybę savo asmeniniais klausimais kreiptis į jo padėjėją Rasą Gruodytę. Kiekvieną savaitę atvykęs į seniūniją Gintaras Steponavičius susitikinėja su mokyklų, vaikų darželių, sveikatos, socialinėmis, kultūros įstaigų, įmonių darbuotojais. Tai leidžia ne tik geriau suprasti kasdienes jų problemas, bet ir ieškoti konkrečių sprendimo būdų.

Kuriant bendruomenes labai svarbus vaidmuo tenka informacijai. Lazdynų seniūnija nuo 1996 m. leidžia laikraštį *„Lazdynų žiedas“*. Laikraščiuose rašoma apie bendruomenės problemas, kultūrinį gyvenimą, skelbiamos anketos ir jų apibendrinimo rezultatai ir kt. Laikraščiai platinami nemokamai.

6.1.2 Visuomeninės organizacijos

Nuo 2002 m. pradėjo kurtis visuomeninės organizacijos ir bendruomeniniai centrai. Tuo metu susikūrė Lazdynų seniūnijos bendruomenės centras. Pradžia visada sunki. Norint pagyvinti bendruomenės veiklą, reikia į jos tarybą įtraukti ir visų Lazdynuose veikiančių partijų, visuomeninių organizacijų, namų bendrijų atstovus.

1 lentelė. **Seniūnijose įsikūrusios visuomeninės organizacijos**

(*Šaltinis: www.vilnius/seniunijos.lt*)

Seniūnija	**Seniūnijos bendruomenė**	**Seniūnijos bendruom. choras**	**Lietuvos sąjūdžio klubas**	**Bočiai**	**Karo veteranai**	**Seniūnijos senjorai**
Antakalnio	2+	-	-	-	-	-
Fabijoniškių	1+					
Grigiškių	1+	-	-	-	-	-
Justiniškių	1+	-	-	-	-	-
Karoliniškių	1+	-	-	-	-	-
Lazdynų	1+	+	+	+	+	+
Naujamiesčio	3+	-	-	-	-	-
Naujininkų	3+					+
Naujosios Vilnios	3+					
Panerių	3+					
Pašilaičių	3+					
Pilaitės	2+					
Rasų	1+					
Senamiesčio	2+					
Šeškinės	1+					
Šnipiškių	1+	-	-	-	-	-
Verkių	4+	-	-	-	-	-
Vilkpėdės	1+	-	-	-	-	-
Viršuliškių	1+			+		+
Žirmūnų	2+	-	-	-	-	-
Žvėryno	1+					
Viso:	37					

Lazdynų seniūnija leidžia naudotis patalpoms visuomeninėms organizacijoms, kad jos galėtų bendrai susibūrusios užsiimti savo siektina veikla, o taip pat pabendrauti ir pan. Seniūnijoje yra susikūrusios tokios visuomeninės organizacijos: Lazdynų bendruomenės savivaldija, Lazdynų bendruomenės choras, Lietuvos Sąjūdžio Lazdynų klubas, Bočiai, karo veteranai, Lazdynų senjorai, neįgaliųjų draugija. Lyginant su kitomis Vilniaus miesto seniūnijomis, Lazdynų seniūnijoje yra kur kas didesnis bendruomenės aktyvumas (1 lentelė).

Lazdynų seniūnija turi savo meno saviveiklos kolektyvą - *Lazdynų bendruomenės mišrų chorą*. Šis choras gyvuoja jau 4 metai. Tai – meno saviveiklos kolektyvas, pirmą kartą lazdyniečiams pasirodęs 2001 metais rugpjūčio 15 dieną per Žolines. Choro branduolį (apie 15 dainininkų) subūrė pensininkų bendrijos „Bočiai“ Lazdynų skyriaus pirmininkė Valentina Drėlingienė. Naujam kolektyvui ryžosi vadovauti muzikantas Petras Žiupsnys.

4 pav. Lazdynų bendruomenės mišrus choras (*Šaltinis: www.vilnius/seniunijos.lt/lazdynai/*).

Lazdynų seniūnijos "Bočių" choras susibūrė 2001 m. Jau po pusmečio, 2002 m. kovo mėnesį 11 dieną, įvyko pirmasis koncertas. Tuo metu chorui vadovavo Stasys Gudaitis. Vėliau choro vadove dirbo mokytoja Daiva Kursevičienė. Su nauja vadove koncertas įvyko 2002 m. rugsėjo 3 dieną Vilniaus savivaldybės rūmuose respublikiniame "Bočių" suvažiavime.

Nuo 2004 m. rugsėjo 1 d. "Bočių" chorui ėmėsi vadovauti kompozitorius Bronislovas Jankauskas. Su naujuoju vadovu choras išmoko naujų dainų: lietuvių liaudies, autorinių lietuvių kompozitorių ir paties vadovo kompozitoriaus Bronislovo Jankausko sukurtų dainų. Pagerėjo choro lankomumas, padaugėjo koncertų, išvykų, bendrų koncertų su

Vilniaus ir kitų Lietuvos miestų "Bočių" chorais ir etnografiniais ansambliais. Kasmet choras važiuoja į Šiluvą į Šv. Marijos atlaidus. Choras koncertavo Rokiškyje, Biržuose, Varėnoje (grybų šventėje), suorganizavo keliones po Lietuvą: aplankė Nidą, Šventąją bei kitus Lietuvos miestus ir istorines vietoves. Lazdynų „Bočiai“ nuo 2006 m. turi net savo „Senjorų himną“.

5 pav. „Bočių“ choras renginyje Pasakų parke (*Šaltinis: www.vilnius/seniunijos.lt/lazdynai/*).

Nuo 2004 m. rugsėjo 1 d. "Bočių" chorui ėmėsi vadovauti kompozitorius Bronislovas Jankauskas. Su naujuoju vadovu choras išmoko naujų dainų: lietuvių liaudies, autorinių lietuvių kompozitorių ir paties vadovo kompozitoriaus Bronislovo Jankausko sukurtų dainų. Pagerėjo choro lankomumas, padaugėjo koncertų, išvykų, bendrų koncertų su Vilniaus ir kitų Lietuvos miestų "Bočių" chorais ir etnografiniais ansambliais. Kasmet choras važiuoja į Šiluvą į šv. Marijos atlaidus. Choras koncertavo Rokiškyje, Biržuose, Varėnoje (grybų šventėje), suorganizavo keliones po Lietuvą: aplankė Nidą, Šventąją bei kitus Lietuvos miestus ir istorines vietoves. Lazdynų „Bočiai“ nuo 2006 m. turi net savo „Senjorų himną“.

Lietuvos Sąjūdžio klubas, karo veteranai, neįgaliųjų draugija – tai tiesiog grupės žmonių, kuriuos vienija bendri interesai. Jų susitikimai dažniau ar rečiau vyksta seniūnijos patalpose.

Lietuvos Sąjūdžio klubui susikūrė 1999 metų gruodžio 24 dieną. Jo tikslai: teikti socialinės globos paslaugas pagyvenusiems , vaikams ir neįgaliesiems; skatinti gyventojų savanorišką dalyvavimą socialinėje veikloje; įgyvendinti socialinės paramos, kultūrines bei mokymo programas; užtikrinti pagyvenusių žmonių socialinę integraciją.

Tikslai sėkmingai vykdomi: konkursuose laimėti projektai “Tau ir visiems”, “Dar širdyje ne sutema”, “Informacinės technologijos, užsienio kalbų mokymas” sulaukė

gyventojų dėmesio ir pritarimo. Klubas rengia temines vakarones, susitikimus su rašytojais, politikais, parodas, organizuoja ilgaamžių lazdyniečių lankymą, glaudžiai bendradarbiauja, rengia įvairias akcijas su Sąjūdžio diskusijų klubu, bendruomenės mišriu choru, bendrija "Bočiai", žmonių su negalia draugija.

Karo veteranams priklauso dar didesnis lazdyniečių būrys. Šioje draugijoje jų priskaičiuojama arti septyniasdešimties. Priešingai nei Lietuvos Sąjūdžio klubo nariai, jie gyvena praeities įvykiais. Susitikimų metu su savotiška nostalgija prisimena praeities įvykius, stengiasi vieni kitus pradžiuginti švęsdami savo gimtadienius, švenčia jų širdžiai brangias šventes.

Lazdynų skyriaus neįgaliųjų draugija vienija likimo nuskriaustuosius. Draugijos pagrindiniai iškelti uždaviniai yra atstovavimas ir ginimas neįgaliųjų teisių bei teisėtų interesų, teikimas pasiūlymų, priimant sprendimus valdžios institucijose. Skatinimas remti neįgaliųjų ugdymą, švietimą, darbinį užimtumą, teikti bendrąsias ir specialiąsias socialines paslaugas, pritaikyti aplinką žmonėms su fizine negalia, skatinti neįgaliųjų meninę kūrybą, organizuoti jų laisvalaikį, poilsį. Kadangi seniūnija gauna nuolatines labdaros siuntas, tam tikra dalis skiriama ir šiai draugijai. Savo draugijos viduje jie patys nusprendžia kam, kiek ir ko skirti.

Liberalų ir centro sąjungos Vilniaus miesto Lazdynų poskyris, pradėjęs veiklą vos prieš keturis metus, šiandien yra vienas stipriausių ir aktyviausiai veikiančių politinės partijos padalinių Vilniuje. Vasario – gegužės mėnesiais poskyrio nariais tapo per 50 Lazdynų, Vilkpėdės, Panerių, Trakų Vokės ir Liudvinavo gyventojų. Šiuo metu Liberalų ir centro sąjungos Lazdynų poskyris vienija per 150 narių. Mokytojai, gydytojai, tarnautojai, verslininkai, studentai ir kiti įvairiausių profesijų Lazdynų apygardos gyventojai aktyviai dalyvauja partijos veikloje, prisideda prie apygardos problemų sprendimo, organizuoja renginius ir susitikimus gyventojams, kartu aptaria aktualiausias politines naujienas. Liberalų ir centro sąjunga atvira bendram darbui su visais, kuriems rūpi Lietuvos ir jos žmonių ateitis -– todėl pritariančius kviečiame tapti LiCS nariais arba prisidėti prie veiklos. Gyventojus kviečia įsijungti Lazdynuose veikiančią bendruomenių veiklą Lazdynų bendruomenės savivaldijos pirmininkė Danguolė Vaitkienė.

6. 2 Lazdynų seniūnijos problemos

Atsigaunant šalies ekonomikai ir stiprėjant ekonominei padėčiai vis daugiau žmonių siekia pagerinti savo gyvenimo sąlygas. Nors Lazdynai sovietiniu laikotarpiu buvo laikomas prestižiniu gyvenamuoju rajonu, deja, šiandien dauguma stambiaplokščių jau yra

fiziškai ir moraliai pasenę. Jų gyventojai nepatenkinti namų būkle, o kadangi tai susiję su dideliais komunaliniais mokesčiais, tai šį problema įvardijama kaip viena iš svarbiausių.

Kiekvienas mes norime turėti savo namus tvarkingus, estetiškus, bei saugius sau ir savo vaikams. Savo gyvenamąją erdvę mes kuriame patys, bet yra svarbus ir gyvenamojo rajono veidas. Pasivaikščiojus po Lazdynų seniūniją į akis pirmiausia krenta automobiliais apstatyti šaligatviai bei žalioji veja, dažnam kieme matyti senų aplūžusių metalinių vaikų žaidimų aikštelių liekanos, netvarkingi šaligatviai, po šiukšlių konteinerius ir šalia jų sukrautas šiukšles besirausiantys benamiai.

Šiai dienai šios problemos yra pačios svarbiausios seniūnijos gyventojams ir jas reikia spręsti. Bet gerų norų vien tik nepakanka, nes kiekvienas pokytis reikalauja laiko ir lėšų sąnaudų. Seniūnijoms iš valstybės biudžeto yra skiriama labai ribotos ir akivaizdžiai per mažos lėšos, kurias jie gali panaudoti savo aplinkos kokybei gerinti.

Miesto valdžia puikiai supranta, kad savo jėgomis gyventojai nesugebės renovuoti daugiabučių, o miestui gyvybiškai reikalingas senųjų mikrorajonų atnaujinimas: būtina kompleksiškai modernizuoti daugiabučius, išspręsti privažiavimo ir automobilių parkavimo problemas, atnaujinti vaikų žaidimų aikšteles, laisvalaikio ir sporto zonas. Šiai problemai spręsti buvo parengta Vilniaus miesto būsto atnaujinimo programa pagal Lietuvos būsto strategiją, kuri buvo patvirtinta 2004 sausio 21 d. LR vyriausybės nutarimu Nr.60. 2004 birželio 23 d. Vilniaus miesto taryba patvirtino programą "Atnaujinkime būstą - atnaujinkime miestą" ir ją koordinuoti paskyrė AB "Vilniaus šilumos tinklai".

Kaip ir kiekviena socialinė iniciatyva, daugiabučių namų renovavimas susiduria su problemomis. Nors yra sukurti palankūs finansavimo modeliai, bet jie yra skiriami bendrijoms, o gyventojai neskuba jų kurti. Iš 208- ių Lazdynų seniūnijos daugiabučių, tik 61-ame yra įsteigtos bendrijos. Bendrija norėdama pasinaudoti Vilniaus miesto ir valstybės parama turi turėti bent 10 proc. atnaujinimui reikalingų lėšų. Šias lėšas turi sukaupti patys gyventojai, tačiau šis procesas vyksta itin vangiai.

6.3 Lazdynų seniūnijos gyventojų sociologinė charakteristika

2005 metais Vilniaus miesto savivaldybės ekonomikos departamentas kartu su Vilniaus pedagoginiu universitetu atliko sociologinį gyventojų tyrimą Vilniuje *[56]*. Šio tyrimo metu buvo tiriama seniūnijų gyventojai. Buvo tiriama gyventojų amžius, tautybė, išsilavinimas, užimtumas ir pragyvenimo šaltiniai ir bedarbių pragyvenimo šaltiniai.

Seniūnijose gyventojus skirstant pagal amžiaus grupes buvo skiriamos dvi amžiaus grupės: darbingo amžiaus ir seniausių gyventojų grupės. Pagal amžiaus struktūrą

Lazdynų seniūnija priklauso seniausių gyventojų amžiaus seniūnijų grupei, nes joje gyvena didelis skaičius pensijinio amžiaus gyventojų skaičius. Pagal tyrimo rezultatus seniūnijoje jaunimo (iki 15 metų) gyvena 15,3 %, darbingo amžiaus – 64,1 %, o pensijinio amžiaus gyventojų – 7,1 %. Lyginant duomenis su Vilniaus, jaunimo Lazdynuose gyvena 3 % mažiau, nei visame mieste (18,3 %). Darbingo amžiaus žmonių procentas panašus, tik 0,2 % mažiau nei vidutiniškai Vilniuje (64,3 %). O jeigu nagrinėtumėme pensininkų skaičių, matyti, kad net 7,1 % lenkia vidutinį Vilniaus procentą (17,4 %).

Lazdynuose didžiąją dalį, 61,4 % arba 3,9 % daugiau nei vidutiniškai Vilniaus mieste (57,5 %), sudaro lietuvių tautybės gyventojai. Lenkų tautybės gyventojų buvo 15,2 % arba 3,6 % mažiau nei vidutiniškai Vilniuje (18,8 %), o rusų – 14,5 % arba 0,5 % daugiau nei vidutiniškai Vilniuje (14,0 %). Kitų tautybių atstovų Lazdynų seniūnijoje yra 8,9 % ,o Vilniuje vidutiniškai – 9,7 %. Taigi, Lazdynų seniūnijoje 0,8 % mažiau.

Pagal išsilavinimą Lazdynų seniūniją priklauso seniausio gyventojų išsilavinimo seniūnijų grupei, kurioje buvo daugiausiai su aukštesniu ir viduriniu (48,0 %) ir mažiausiai su pagrindiniu ir žemesniu (24,6 %) išsilavinimu žmonių. Vidurinį ir aukštesnįjį išsilavinimą Lazdynų seniūnijoje buvo įgiję 1,8 % gyventojų mažiau nei vidutiniškai Vilniaus mieste (49,8 %), pagrindinį ir žemesnįjį turėjo 2,0 % mažiau gyventojų nei vidutiniškai Vilniaus mieste (26,2 %). Aukštąjį išsilavinimą Lazdynuose turėjo 27,5 %, tuo tarpu, vidutiniškai Vilniuje – 23,1 %, tai yra net 4,4 % daugiau.

Didžioji dalis gyventojų Lazdynų seniūnijoje yra užimti, jie sudaro 52 % arba 1,5 % mažiau nei vidutiniškai Vilniaus mieste (53,5 %). Didelę dalį sudaro neaktyvūs gyventojai 39,4 % arba 4,3 % daugiau nei vidutiniškai Vilniaus mieste (35,1 %). Analizuojant duomenis apie bedarbių skaičių, tai Lazdynuose jų pakankamai didelis procentas. Lazdynų seniūnijoje bedarbiai sudarė 6,9 % arba 2,1 % mažiau nei vidutiniškai Vilniaus mieste (9,0 %).

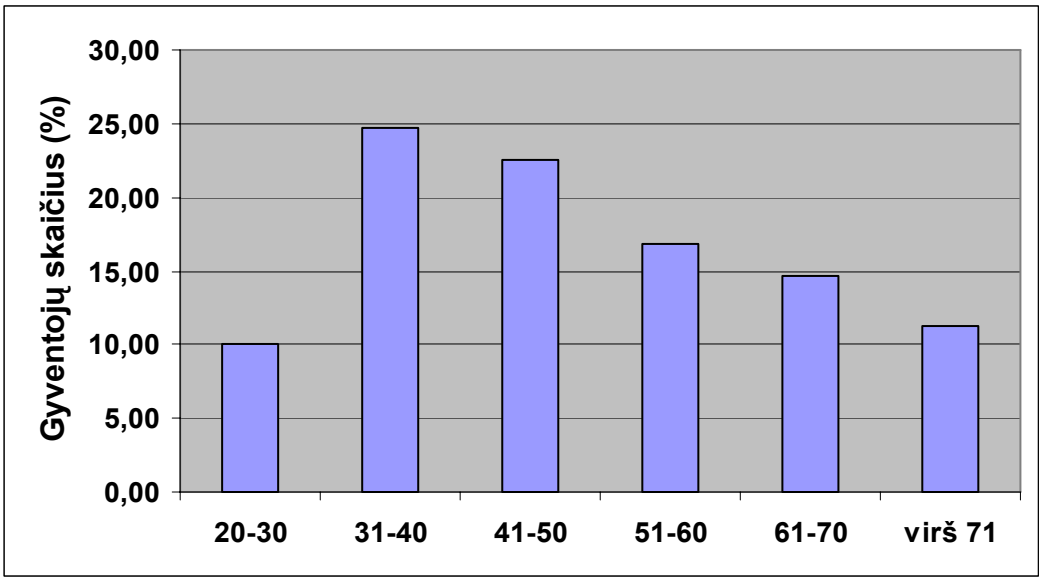
Svarbiausias pragyvenimo šaltinis Lazdynų seniūnijos gyventojams buvo jų darbo užmokestis, kiek mažiau gyventojų buvo išlaikomi šeimos ar kitų asmenų ir mažiausias skaičius gyveno iš pensijos. Lazdynų seniūnijoje iš darbo užmokesčio gyveno 37,6 % gyventojų, o tai tik 0,1 % mažiau nei vidutiniškai Vilniaus mieste. Šeimos ar kitų asmenų išlaikomų Lazdynuose buvo 27,4 %, tai yra 2,6 % mažiau nei vidutiniškai Vilniaus mieste (31,0 %). Pensininkų skaičius buvo akivaizdžiai didesnis Lazdynų seniūnijoje – 23,1 %, o tai yra net 5,8 % daugiau nei vidutiniškai Vilniaus mieste (17,3 %)

Tarp bedarbių svarbiausias pragyvenimo šaltinis Lazdynų seniūnijoje (58,1 %), kaip ir Vilniaus mieste (56,5 %), buvo šeimos ar kitų asmenų išlaikymas. Kiti pragyvenimo

šaltiniai tarp bedarbių seniūnijoje sudarė 17,6 %, tai yra daugiau nei vidutiniškai Vilniuje (16,8 %).

Tarp neaktyvių gyventojų pagrindinis pragyvenimo šaltinis Lazdynų seniūnijoje buvo pensija, tačiau jos dalis (67,4 %) buvo žymiai didesnė nei vidutiniškai Vilniuje (56,5 %). Atitinkamai šeimos ar kitų asmenų išlaikymo dalis seniūnijoje (23,5 %), buvo mažesnė nei vidutiniškai Vilniuje (32,6 %). Iš stipendijos Lazdynuose gyvena 3 % gyventojų, o tai yra net 1,3 % mažiau nei vidutiniškai Vilniuje (4,3 %). Iš pašalpos Lazdynų seniūnijoje gyvena 3 % gyventojų, beveik kaip ir vidutiniškai Vilniaus mieste (3,1 %).

Magistrinio darbo vienas iš uždavinių buvo atlikti anketinį Lazdynų seniūnijos gyventojų tyrimą, kurio metu galima butų išsiaiškinti jų nuomonę apie savo gyvenamą rajoną, su kokiais rūpesčiais jie susiduria ir kokia jų nuomonę yra apie gyvenimą atkūrus Lietuvos nepriklausomybę. Mano sudarytoje anketoje buvo 14 klausimų (1 priedas). Gyventojus apklausiau atsitiktiniu būdu. Taip pat apklausiau ir savo artimiausius draugus, bei kaimynus. Apklausos metu vykdytos 2006 metų lapkričio mėnesį buvo apklausta 89 respondentai iš kurių 43 moteris ir 46 vyrai.

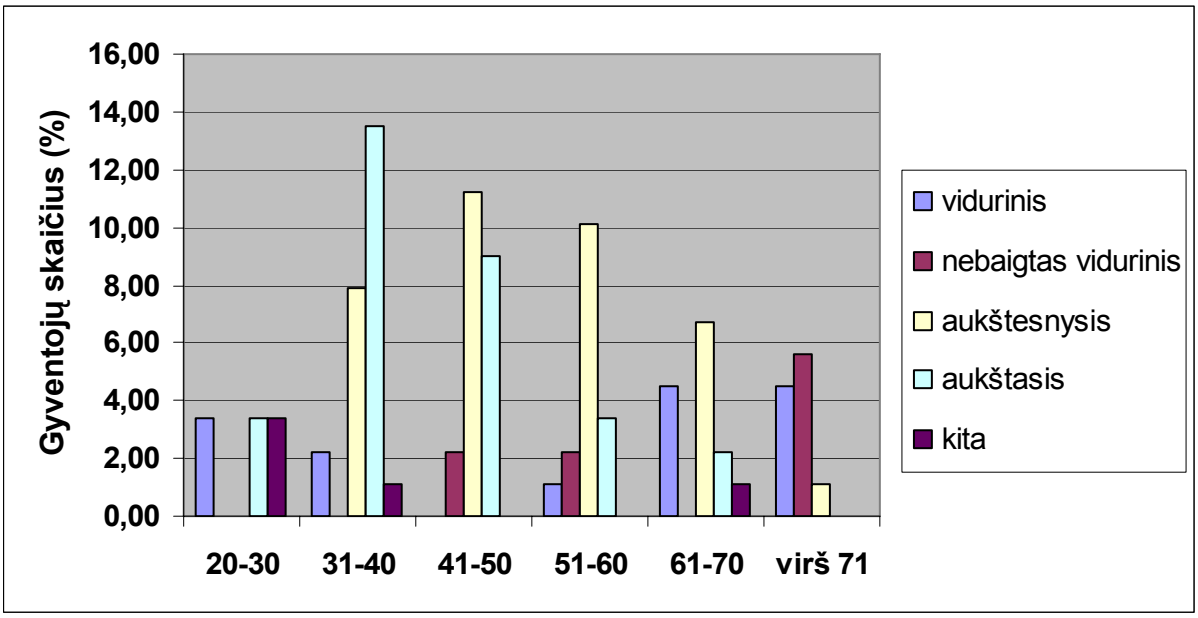

6 pav. Respondentų amžius.

Apklausiant gyventojus pagal amžių juos suskirsčiau į šešias amžiaus grupes (6 pav.). Daugiausia buvo apklausta respondentų nuo 31 iki 40 metų (22 arba 22,7 %). 41–50 metų amžiaus grupėje apklausta 20 arba 22.5 %, 51-60 metų amžiaus grupėje – 15 arba 16.9 %, o 61–70 metų amžiaus grupėje – 13 arba 14.6 % respondentų. Mažiausiai respondentų apklausta 20–30 metų amžiaus grupėje 9 arba 10,1 % ir virš 71 metų – 10 arba 11,2 %.

Anketavimo metu daugiausiai apklausiau turinčius aukštesnįjį išsilavinimą. Tarp apklaustųjų didžiausias skaičius turėjo aukštesnįjį išsilavinimą - 33 arba 37,1 % , aukštąjį - 25

arba 28,1 % , vidurinį - 14 arba 15,7 % ir nebaigtą vidurinį nurodė 9 arba 10,1 %. Likę penki respondentai arba 5,6 % atsakymą pasirinko – kita.

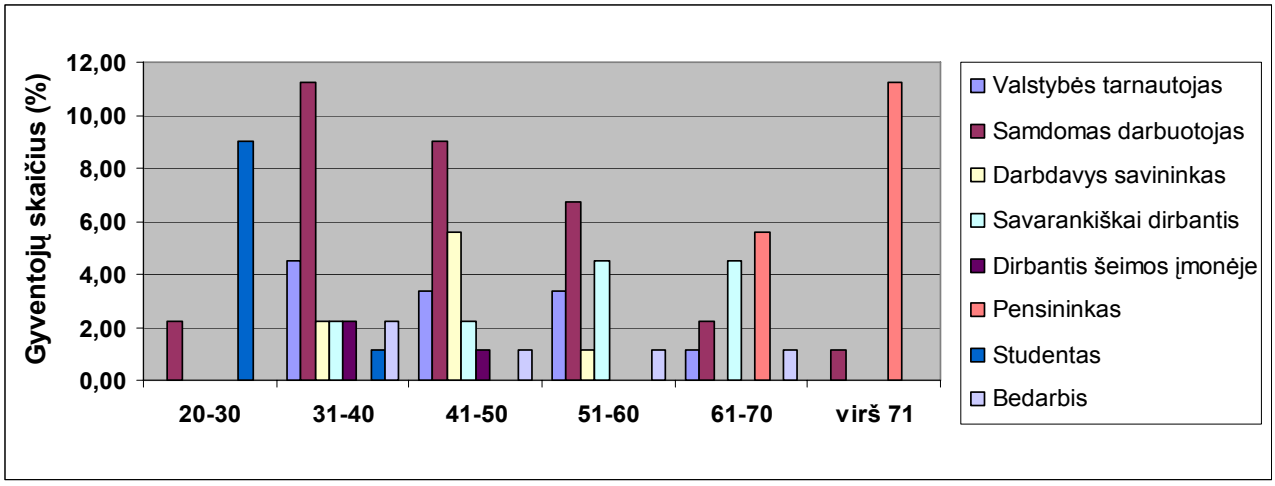
7 pav. Respondentų išsilavinimas.

Jeigu analizuoti pagal amžiaus grupes, tai 7 paveiksle matyti, kad daugiausiai aukštąjį išsilavinimą turi 31-40 metų amžiaus grupės respondentų (12 arba 13,5 %), o toliau šis skaičius mažėja. 41-50 metų amžiaus grupėje aukštąjį išsilavinimą turi 8 arba 9 %, 20-30 ir 51-60 metų amžiaus grupėse po 3 arba po 3,4 %, 61-70–2 arba 2,3 %, o vyresnių kaip 71 metai respondentų turinčių aukštąjį išsilavinimą nebuvo. Aukštesnįjį išsilavinimą daugiausiai įgijusių buvo 41-50 metų amžiaus grupėje – 10 arba 11,2 %. 51-60 metų amžiaus grupėje buvo 9 arba 10,1 %, 31-40 – 7 arba 7,9 %, o 61-70–6 arba 6,7 %. Mažiausiai aukštesnįjį išsilavinimą turėjo pačios vyriausios amžiaus grupės (virš 71 metų) atstovų – 1 arba 1,1 %, o jauniausioje amžiaus grupėje (20-30 metų) neatsirado nei vieno. Vidurinį išsilavinimą buvo įgiję daugiausiai vyriausios virš 71 metų ir 61-70 metų amžiaus grupių atstovų – po 4 arba 4,5 %. Toliau sekė jauniausioji 20-30 metų amžiaus grupė – 3 arba 3,4 %, 31-40 metų amžiaus grupė – 2 arba 2,3 % ir 51-60 metų amžiaus grupė – 1 arba 1,1 %. O 41-50 metų amžiaus grupėje respondentų turinčių tik vidurinį išsilavinimą nebuvo. Nebaigtą vidurinį išsilavinimą turėjo daugiausiai virš 71 metų amžiaus grupės respondentų – 5 arba 5,6 %. 41-50 ir 51-60 metų amžiaus grupėse buvo po 2 arba po 2,3 %, kitose amžiaus grupėse visi buvo įgyję aukštesnį nei nebaigtas vidurinis išsilavinimas.

Tokiam įgyto išsilavinimo pasiskirstymui turėjo įtakos tuo metu valstybėje buvusi santvarka. Lietuvai esant Tarybų Sąjungos sudėtyje žmonėms buvo svarbu turėti profesinį išsilavinimą, o kadrų su aukštuoju išsilavinimu nebuvo tokio didelio poreikio.

Atkūrus nepriklausomybę Lietuvoje padėtis kardinaliai pasikeitė ir šiuo metu vykstant didelei konkurencijai ieškant darbo vis daugiau žmonių siekia aukštojo išsilavinimo.

Tarp apklaustųjų daugiausiai dirba samdomais darbuotojais (29 arba 32,6 %) ir pensininkų (15 arba 16,9 %). Dvylika respondentų arba 13,5 % dirba savarankiškai, bet neturi samdomų darbuotojų, vienuolika arba 12,4 % yra valstybės tarnautojai, devyni arba 10,1 % - studentai, o aštuoni arba 9,0 % yra darbdaviai savininkai, turintys samdomų darbuotojų. Penki respondentai arba 5,6 % teigė neturintys darbo, o trys arba 3,4 % dirba šeimos įmonėje.

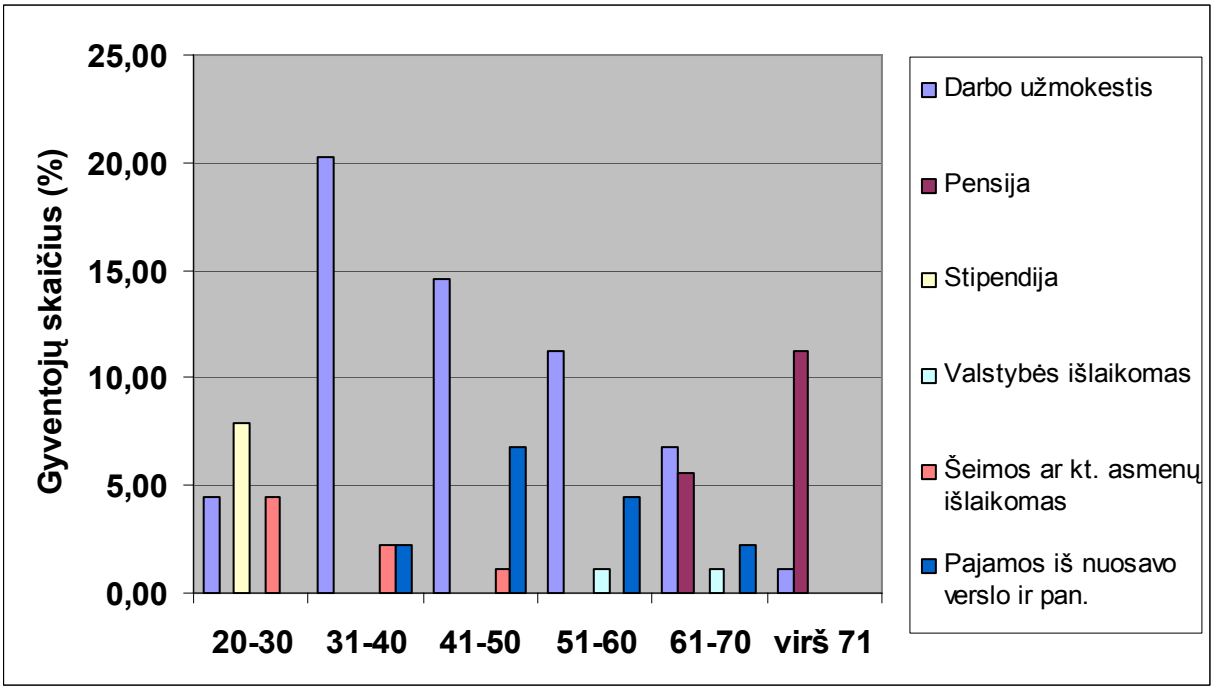
8 pav. Respondentų užimtumo statusas.

Nagrinėjant tyrimo duomenis pagal amžiaus grupes matyti (8 pav.), kad jauniausioje (20-30) amžiaus grupėje iš devynių respondentų 8 arba 9,0 % yra studentai ir 2 arba 2,3 % dirba samdomais darbuotojais. 31-40 metų amžiaus grupėje didžiausias skaičius dirba samdomais darbuotojais (10 arba 11,2 %) ir 4 arba 4,5 % - valstybės tarnautojais. Darbdavių savininkų, turinčių samdomų darbuotojų, savarankiškai dirbančių, dirbančių šeimos įmonėje ir bedarbių yra po 2 arba 2,3 % ir 1 arba 1,1 % iš jų studijuoja. 41-50 metų amžiaus grupėje daugiausiai dirba samdomais darbuotojais (8 arba 9,0 %), darbdavių savininkų, turinčių samdomų darbuotojų yra 5 arba 5,6 %, valstybės tarnautojų – 3 arba 3,4 %, o 2 arba 2,3 % dirba savarankiškai. Mažiausiai dirba šeimos įmonėse, tai yra 1 arba 1,1 %. Taip pat 1 arba 1,1 % pažymėjo esantis bedarbis. Amžiaus grupėje nuo 51 iki 60 metų samdomų darbuotojų yra 6 arba 6,7 %, savarankiškai dirbančių – 4 arba 4,5 %, valstybės tarnautojų – 3 arba 3,4 % ir 1 arba 1,1 % bedarbis. Vyresnio amžiaus grupėje (61-70) samdomų darbuotojų skaičius yra akivaizdžiai mažesnis. 61-70 metų amžiaus grupėje iš 13 respondentų pensininkai yra 5 arba 5,6 %, samdomais darbuotojais dirba 2 arba 2,3 %, savarankiškai dirba 4 arba 4,5 %, 1 arba 1,1 % yra valstybės tarnautojas ir 1 arba 1,1 % pažymėjo esantis bedarbis. Vyriausieji respondentai, kurių amžius virš 71 metų yra

pensininkai Kuo vyresnei amžiaus grupei priklauso daugiausiai dirba nuo 31 iki 60 metų amžiaus respondentų. (10 arba 11,2 %) ir iš jų 1 arba 1,1 % dirba samdomu darbuotoju.

Remiantis tyrimo duomenimis matyti, kad pagal užimtumo statusą daugiausia respondentų save priskiria samdomiems darbuotojams. Kuo vyresnė amžiaus grupė, tuo samdomų darbuotojų skaičius mažėja, o didėja savarankiškai dirbančių. Vyriausiose amžiaus grupėje dominuoja pensininkai, o jauniausioje – studentai.

Kaip pagrindinį pragyvenimo šaltinį daugiausiai nurodė savo darbo užmokestį, net penkiasdešimt du (58,4 %) respondentai. Penkiolika (16,9 %) gyvena iš pensijos, keturiolika (15,7 %) - iš pajamų iš nuosavo verslo, nuosavybės ar investicijų, po septynis (7,9 %) yra šeimos ar kitų asmenų išlaikomų arba pragyvena iš stipendijos. Mažiausiai yra valstybės išlaikomų, tai yra du (2,3 %).

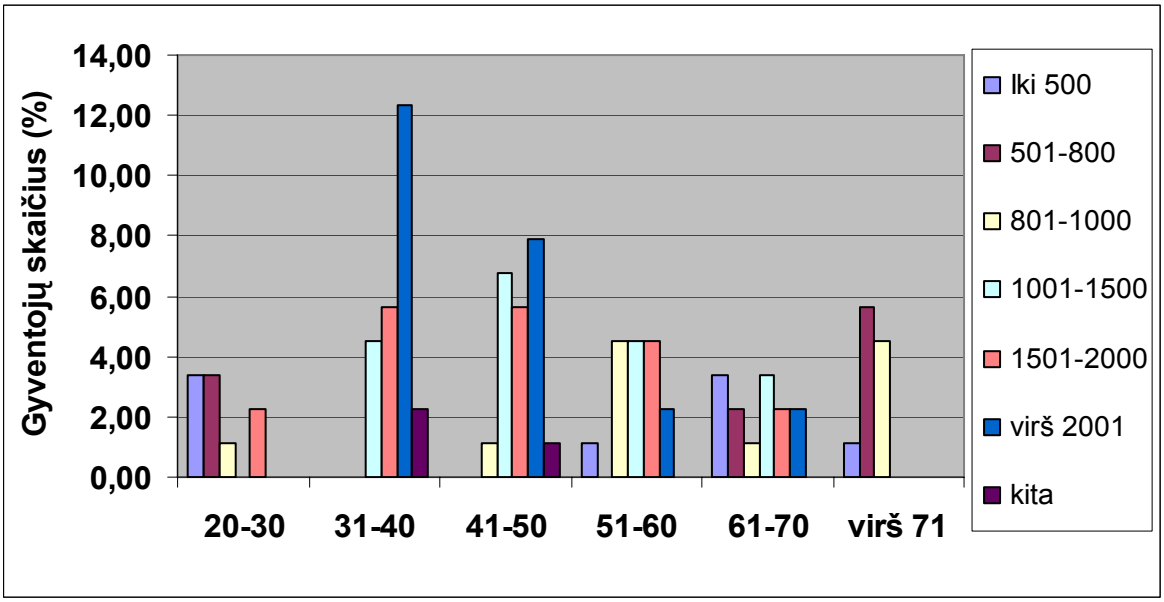
9 pav. Respondentų pragyvenimo šaltinis.

Jeigu analizuoti pagrindinį pragyvenimo šaltinį pagal amžiaus grupes (9 pav.), tai jauniausioje amžiaus grupėje (20-30) septyniems respondentams (7,9 %) tai yra stipendija. Keturiems (4,5 %) respondentams pagrindinis pragyvenimo šaltinis yra darbo užmokestis ir keturiems (4,5 %) – šeimos ar kitų asmenų išlaikymas. 31-40 metų amžiaus grupėje aštuoniolika (20,2 %) respondentų gyvena iš darbo užmokesčio, du (2,3 %) – iš pajamų iš nuosavo verslo ir du (2,3 %) išlaiko šeimos ar kiti asmenys. 41-50 metų amžiaus grupėje darbo užmokestis išlieka taip pat pagrindiniu pragyvenimo šaltiniu (13 arba 14,6 %), šeši (6,8 %) respondentai gyvena iš pajamų iš nuosavo verslo ir vienas (1,1 %) - šeimos arba kitų asmenų išlaikomas. 51-60 metų amžiaus grupėje iš darbo užmokesčio gyvena dešimt (11,2 %)

respondentų, keturi (4,5 %) – iš pajamų iš nuosavo verslo, o vienas (1,1 %) yra valstybės išlaikomas. 61-70 metų amžiaus grupėje pagrindiniai pragyvenimo šaltinai yra darbo užmokestis (6 arba 6,7 %) ir pensija (5 arba 5,6 %). Du (2,3 %) verčiasi iš pajamų iš nuosavo verslo, o vienas (1,1 %) yra valstybės išlaikomas. Vyriausiojo amžiaus (virš 71) gyventojų grupėje pagrindinis pragyvenimo šaltinis yra pensija (10 arba 11,2 %) ir vienas (1,1 %) respondentas gyvena iš darbo užmokesčio.

Apibendrinant, galima daryti išvadą, kad vidutinio (31-40; 41-50; 51-60 ir 61-70) amžiaus grupėse pagrindinis pragyvenimo šaltinis yra darbo užmokestis, tik procentas pragyvenimo iš darbo užmokesčiu su amžiumi mažėja, o daugėja gyvenančių iš pensijos ir valstybės išlaikomų respondentų.

Užduodant klausimą respondentams apie vidutines mėnesio pajamas paaiškėjo, kad daugiausiai, tai yra dvidešimt du (24,7 %) uždirba daugiau nei 2000 Lt. Aštuoniolikos (20,2 %) pajamos yra 1501-2000 Lt., septyniolikos (19,1 %) – 1001-1500 Lt. Respondentų, kurių vidutinės mėnesio pajamos yra 801-1000 Lt. yra vienuolika (12,4 %), o 501-800 Lt. – dešimt (11,2 %). Turinčių mažiausias pajamas per mėnesį, tai yra iki 500 Lt., nurodė aštuoni (9,0 %) respondentai ir trys (3,4 %) pasirinko atsakymą – kita.

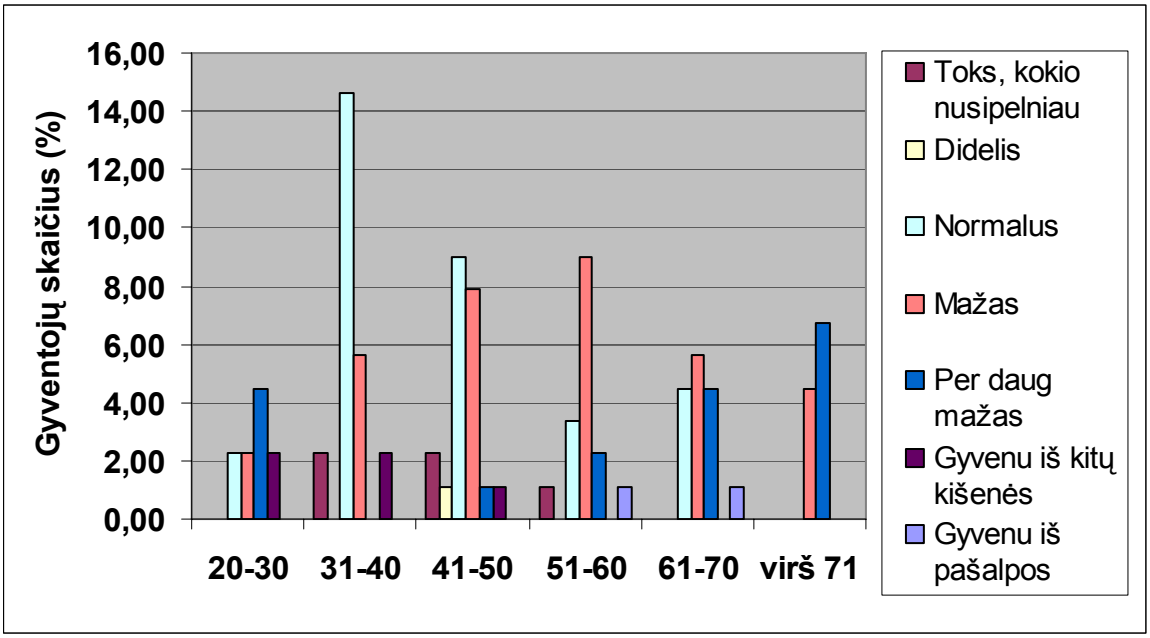
10 pav. Vidutinės mėnesio pajamos.

Analizuojant tyrimo duomenis pagal amžiaus grupes (10 pav.), 20-30 metų amžiaus grupėje trijų (3,4 %) respondentų vidutinės mėnesinės pajamos siekia iki 500 Lt. ir trijų (3,4 %) yra 501-800 Lt., dviejų (2,3 %) – 1501-2000 Lt. ir vieno (1,1 %) – 801-1000 Lt.. 31-40 metų amžiaus grupėje pusė respondentų (11 arba 12,4 %) vidutiniškai uždirba daugiau kaip 2001 Lt.. Likusių respondentų pajamos pasiskirsto taip: penki (5,6 %) – 1501-2000 Lt., keturi (4,5 %) – 1001-1500 Lt. ir du (2,3 %) nurodė – kita. 41-50 amžiaus grupėje virš 2001

Lt. uždirba septyni (7,9 %), šeši (6,7 %) – 1001-1500 Lt., bei penki (5,6 %) – 1501-2000 Lt. Po vieną (1,1 %) respondentą nurodė 801-1000 ir kita. 51-60 metų amžiaus grupėje, kad jų pajamos yra 801-1000; 1001-1500; 1501-2000 litų nurodė po keturis (4,5 %) respondentus, dviejų (2,3 %) pajamos yra didesnės kaip 2001 Lt. ir vieno siekia iki 500 Lt.. 61-70 metų amžiaus grupėje po tris (3,4 %) respondentus nurodė, kad jų pajamos per mėnesį iki 500 Lt. ir 1001-1500 Lt., po du (2,3 %) pažymėjo, kad siekia 501-800; 1501-2000 ir virš 2001 Lt. ir vienas (1,1 %) – 801-1000 Lt. Vyriausiojo amžiaus (virš 71) grupėje gyventojų kurių pajamos būtų didesnės nei 1001 Lt. nebuvo. Vieno (1,1 %) pajamos siekia iki 500 Lt., penkių (5,6 %) – 501-800 Lt. ir didžiausias pajamas šioje amžiaus grupėje turi keturi (4,5 %) respondentai, tai yra 801-1000 Lt.

Didžiausias vidutines pajamas per mėnesį turi 31-40 ir 41-50 metų amžiaus grupių atstovai, mažiausias – 20-30 metų ir virš 71 metų gyventojai. Tai galima paaiškinti tuo, kad vyriausios (virš 71) amžiaus grupės žmonės yra pensijinio amžiaus žmonės ir gyvena iš pensijų, kurios mūsų valstybėje nėra didelės, o jauniausios (20-30) amžiaus grupės gyventojai pagrinde yra studentai ir kol dar studijuoja neturi galimybės dirbti geriau apmokamo darbo.

Iš visų apklaustų respondentų didžioji dalis mano, kad jų atlyginimas yra mažas (31 arba 34,8 %) ir normalus (30 arba 33,7 %). Kad gauna per mažą atlyginimą galvoja septyniolika (19,1 %) respondentų, penkiems (5,6 %) tenka gyventi iš kitų kišenės ir du (2,2 %) verčiasi iš pašalpos. Tik penki (5,6 %) respondentai gauna tokį atlyginimą kokio nusipelnė, o vienas (1,1 %) laiko jį dideliu.

11 pav. Savo atlyginimo įvertinimas.

Jeigu analizuoti kaip vertina savo atlyginimą respondentai pagal amžiaus grupes (11 pav.), tai matyti, kad 20-30 metų amžiaus grupėje normaliu (2,3 %) ir mažu (2,3 %) savo atlyginimą laiko po du respondentus. Keturi (4,5 %) galvoja, kad jis pernelyg mažas, o dviems (2,3 %) tenka gyventi iš kitų kišenės. 31-40 metų amžiaus grupėje daugiau kaip pusė respondentų (13 arba 14,6 %) savo atlyginimą laiko normaliu, penkiems (5,6 %) jis yra mažas, du (2,3 %) gyvena iš kitų kišenės ir du (2,3 %) galvoja, kad uždirba tiek kiek nusipelnė. 41-50 metų amžiaus grupėje normaliu savo atlyginimą laiko aštuoni (9,0 %), septyniems (7,9 %) jis mažas, vienam (1,1 %) – per daug mažas, vienam (1,1 %) – didelis. Du (2,3 %) nurodo, kad jų atlyginimas toks, kokio nusipelnė, o vienam (1,1 %) tenka gyventi iš kitų kišenės.

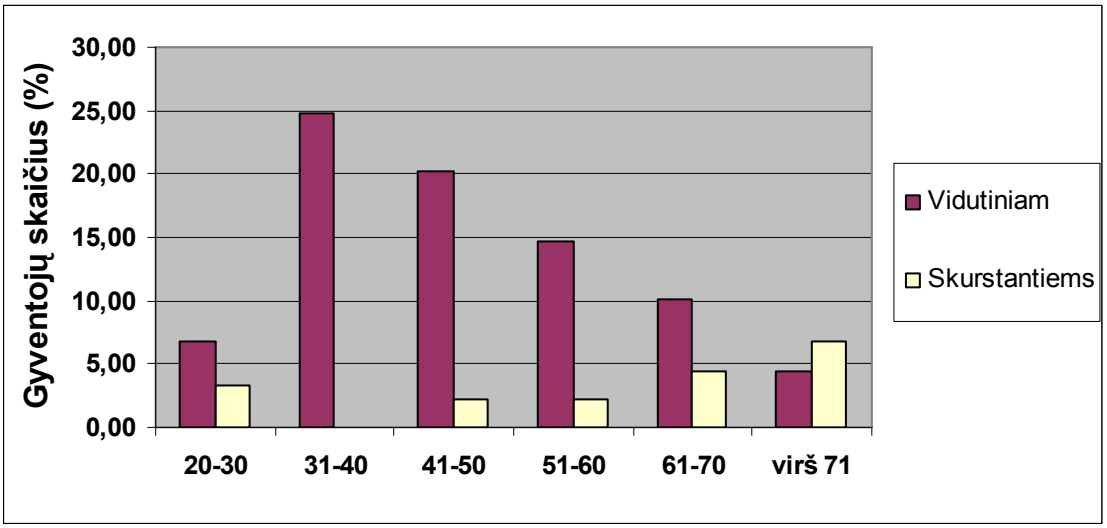
51-60 metų amžiaus grupėje dauguma (8 arba 9,0 %) galvoja, kad uždirba mažai. Šioje amžiaus grupėje tik vienas (1,1 %) mano gaunantis tokį atlyginimą, kokio nusipelnė, trims (3,4 %) jis yra normalus, o dviems (2,3 %) – per daug mažas. Vienas respondentas gyvena iš pašalpų. 61-70 metų amžiaus grupėje penki (5,6 %) respondentai mano, kad jų atlyginimas mažas, po keturis (4,5 %) – normalus ir per daug mažas. Vienas (1,1 %) respondentas gyvena iš pašalpos. Vyriausios amžiaus (virš 71) grupės respondentai savo gaunamas pajamas vertina kaip mažas (4 arba 4,5 %) arba per daug mažas (6 arba 6,7 %).

Savo gaunamomis pajamomis yra daugiausiai patenkintų 31-40 ir 41-50 metų amžiaus grupėse, o mažas ir per mažas pajamas gauna vyriausios grupės atstovai (virš 71). Tai galima aiškinti tuo, kad virš 71 metų respondentams tenka gyventi iš pensijos, o tuo tarpu, 31-40 ir 41-50 metų amžiaus grupės atstovai tai žmonės darbingiausio amžiaus, brandūs, baigę mokslus ir įgiję profesijas. Tokio amžiaus žmonės konkurencingi ieškant darbo ir tyrimo duomenys rodo, kad jie uždirba geriausiai.

Norėdama išsiaiškinti ką žmonės mano apie savo socialinį statusą, uždaviau klausimą kokiam sluoksniui jie save priskirtų. Didžiausia dalis save laiko vidutinio sluoksnio atstovais, net septyniasdešimt du (80,9 %) respondentai. Septyniolika (19,1 %) yra skurstantys arba mano, kad skursta. Nors tarp apklaustųjų pasitaikė savo verslą turinčių ir geresnių atlyginimo neįsivaizduojančių gyventojų, bet elito sluoksniui savęs nepriskirtų ne vienas.

Tik 31-40 metų amžiaus dvidešimt du (24,7 %) visi respondentai save priskyrė vidutiniam socialiniam sluoksniui (12 pav.), toliau su vis vyresne amžiaus grupe priskiriančių save vidutiniam sluoksniui mažėja, o laikančių save skurstančiais vis daugėja. 41-50 metų amžiaus grupėje vidutiniam sluoksniui save priskiria aštuoniolika (20,2 %), o skurstantiems – du (2,3 %); 51-60 metų amžiaus grupėje – vidutiniam socialiniam sluoksniui – trylika (14,6 %), skurstantiems – du (2,3 %); 61-70 metų amžiaus grupėje – vidutiniam sluoksniui – devyni

(10,1 %), skurstantiems – keturi (4,5 %) ir virš 71 metų vidutiniam sluoksniui save priskiria jau keturi (4,5 %), o skurstantiems – šeši (6,7 %). Pačioje jauniausioje amžiaus grupėje (20-30) skurstančiais save laiko trys (3,4 %), o vidutiniam sluoksniui priskiria šeši (6,7 %).

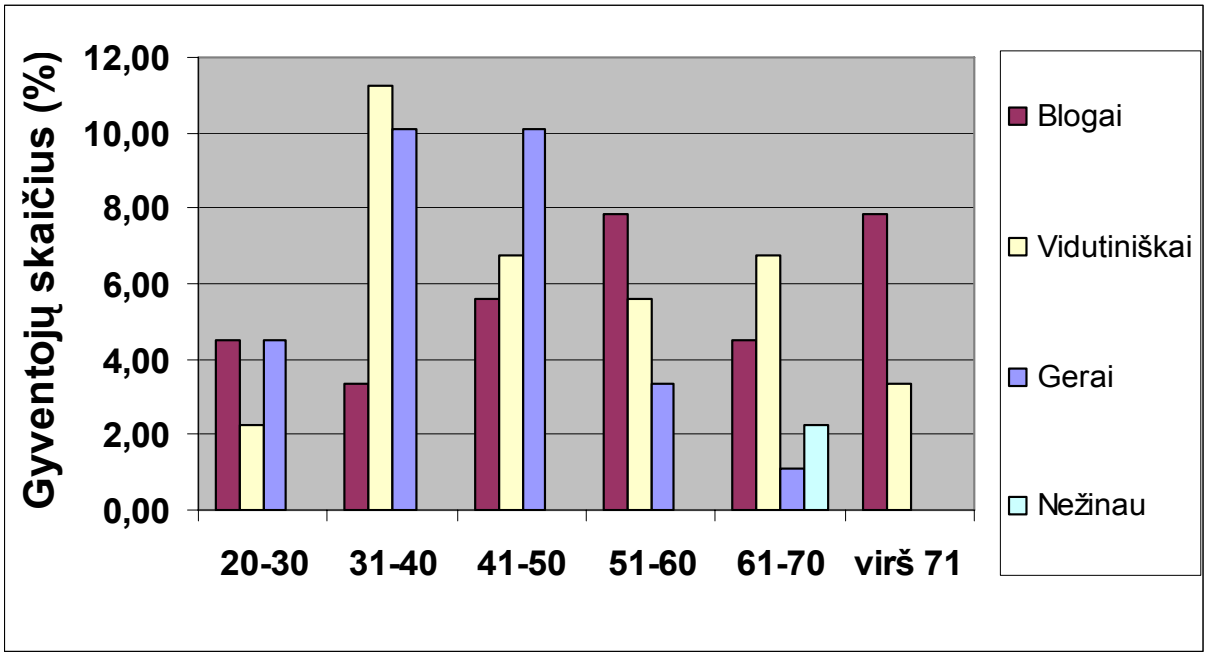
12 pav. Savęs priskirimas socialiniam sluoksniui.

Kadangi socialinė padėtis labai susijusi su pragyvenimo lygiu, tai tokius rezultatus galima aiškinti tuo, kad žmonės geriau uždirbantys ir turintys pakankamai pajamų, save priskiria aukštesniam socialiniam sluoksniui, nei tie kurie gyvena iš pensijos ar stipendijos.

Kadangi mano darbo vienas iš uždavinių yra socialiniai pokyčiai atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, tai respondentams pateikiau klausimą, kaip jie vertina pragyvenimo lygį po nepriklausomybės atkūrimo. Didžioji dalis, tai yra trisdešimt du (36,3 %) mano, kad pragyvenimo lygis dabar yra vidutiniškas, trisdešimt (33,7 %) vertina blogai, o dvidešimt šeši (29,5 %) yra patenkinti ir vertina gerai. Iš visų apklaustųjų tik du (2,3 %) neturėjo į šį klausimą atsakymo ir pažymėjo – nežinau.

Analizuojant pagal amžiaus grupes (13 pav.) matyti, kad 20-30 metų amžiaus grupėje po keturis respondentus arba po 4,5 % pragyvenimo lygį po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo vertina gerai ir blogai, o du (2,3 %) vertina vidutiniškai. Daugiausiai (10 arba 11,2 %) 31-40 metų respondentų pragyvenimo lygį vertina vidutiniškai, devyni (10,1 %) – gerai ir tik trys (3,4 %), 41-50 metų amžiaus grupėje devyni (10,1 %) vertina gerai, šeši (6,7 %) – vidutiniškai ir penki (5,6 %) – blogai. 51- 60 metų net septyni (7,9 %) respondentai pasirinko atsakymą – blogai, penki (5,6 %) – vidutiniškai ir trys (3,4 %) – gerai. Tarp 61-70 metų respondentų daugiausiai (šeši arba 6,7 %) respondentų pragyvenimo lygį įvertino vidutiniškai, keturi (4,5 %) – blogai ir vienas (1,1 %), o du (2,3 %) pasirinko

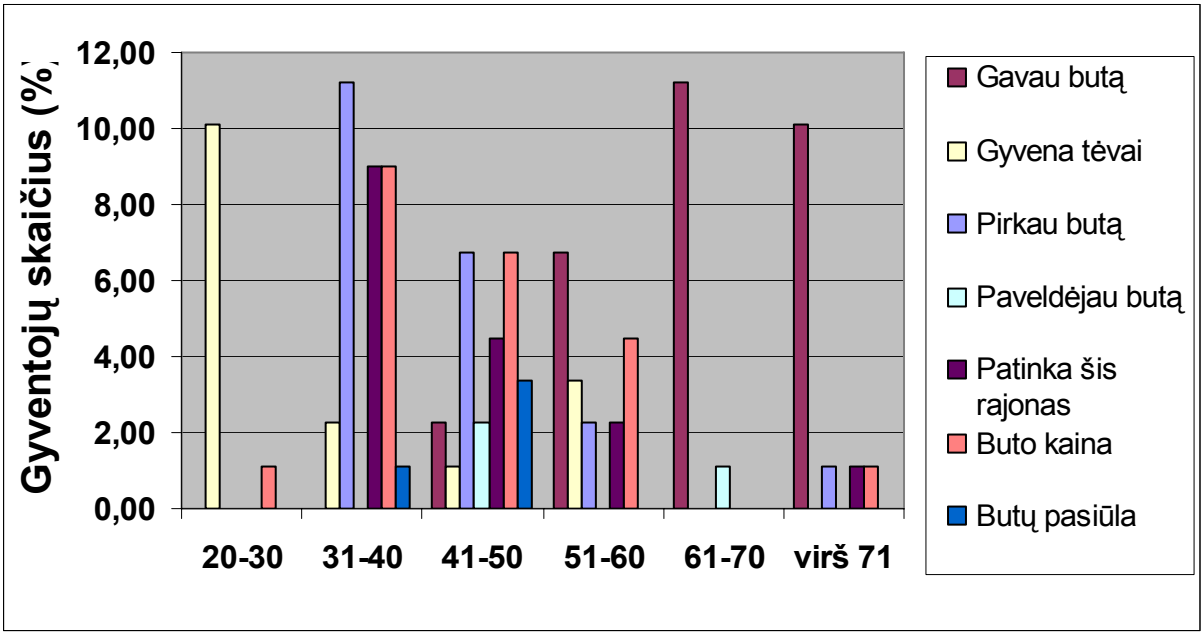
atsakymą – nežinau. Vyriausios grupės (virš 71 metų) net septyni (7,9 %) respondentai pragyvenimo lygį vertina blogai ir trys (3,4 %) vidutiniškai.

13 pav. Pragyvenimo lygio įvertinimas atkūrus Lietuvos nepriklausomybę.

Išnagrinėjus tyrimo rezultatus matyti, kad pragyvenimo lygį atkūrus Lietuvos nepriklausomybę palankiausiai vertina 31-50 metų respondentai, o tarp vyresnių nusivylimas šiandienine santvarka didesnis. Tai galima paaiškinti tuo, kad jaunesnio amžiaus žmonės buvo lengviau prisitaikyti prie naujų pakitusių gyvenimo sąlygų, o tuo tarpu vyresnieji adaptavosi žymiai sunkiau.

Dauguma apklaustųjų gyventojų Lazdynuose apsigyveno dar tarybiniais metais kai gavo butus pagal paskirimą (14 pav.). Tokių tarp apklaustųjų buvo dvidešimt aštuoni (31,5 %). Penkiolika (16,9 %) respondentų nurodė, kad neturi savo gyvenamo ploto ir gyvena pas tėvus, o trys (3,4 %) – paveldėjo gyvenamą bustą. Taip pat buvo daug naujakurių (19 arba 21,3 %) kurie nusipirko butus ar namus. Dvidešimčiai (22,5 %) respondentų pagrindinė priežastis, kad pasirinko Lazdynų seniūniją, buvo priimtina buto kaina, penkiolikai (16,9 %) patiko šis rajonas, o keturių (4,5 %) pasirinkimą lėmė butų pasiūla. Geras susisiekimas pasirenkant gyvenamą rajoną įtakos neturėjo ne vienam iš respondentų.

14 pav. Apsigyvenimo Lazdynų seniūnijoje priežastys.

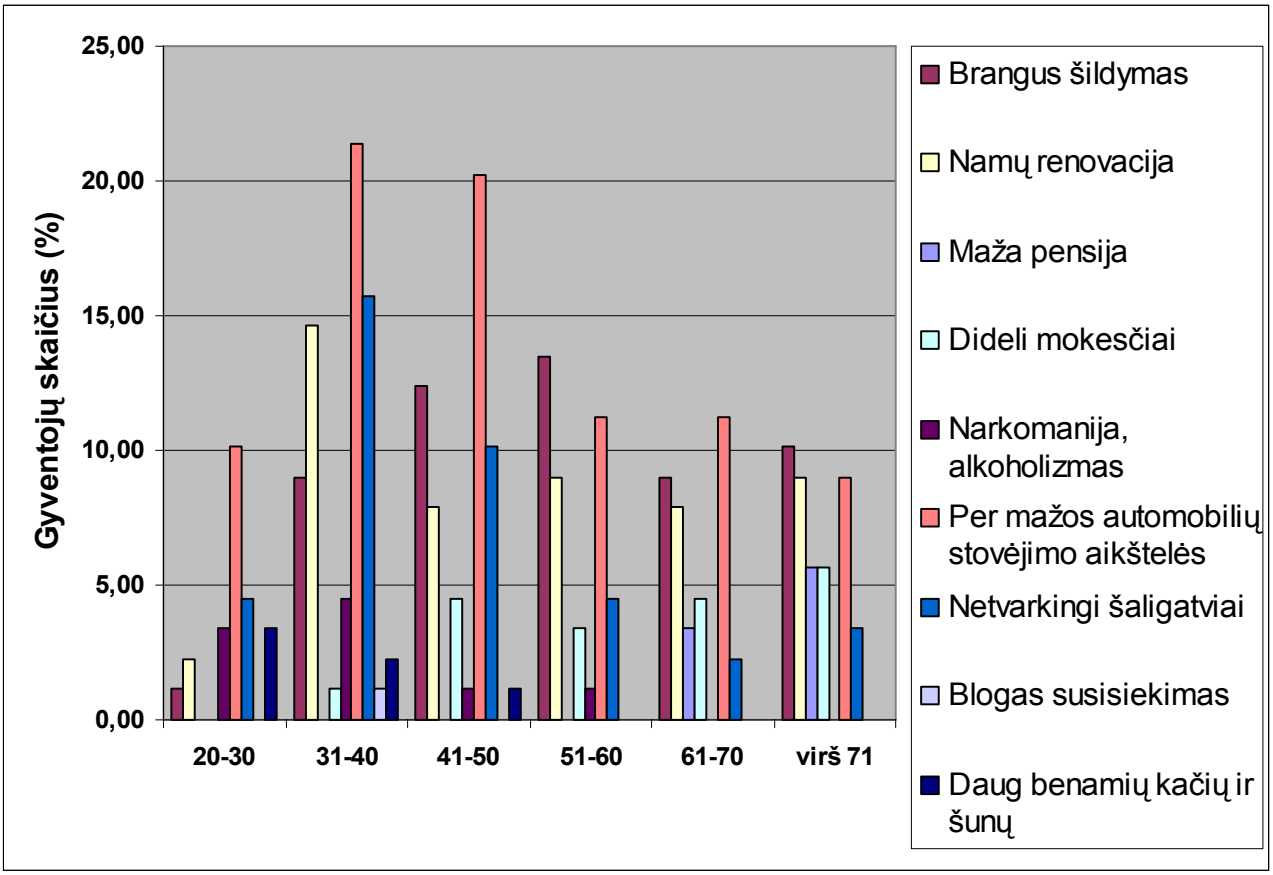
Jauniausioje (20-30) amžiaus grupėje iš visų dešimties apklaustųjų devyni (10,1 %) neturi savo gyvenamo ploto ir gyvena pas tėvus ir tik vieno (1,1 %) respondento apsisprendimą nulėmė buto kaina. 31-40 metų amžiaus grupėje dešimt (11,1 %) apklaustųjų pirko butą, aštuoniems (9,0 %) patiko šis rajonas ir buvo priimtina buto kaina, vienam (1,1 %) pasirinkimą nulėmė butų pasiūla, o du (2,3 %) gyvena pas tėvus. 41-50 metų amžiaus grupėje apsigyvenimo Lazdynuose priežastys labai įvairios. Du (2,3 %) gavo butą pagal paskirimą, vienas (1,1 %) gyvena kartu su tėvais, o du (2,3 %) paveldėjo butą. Šeši (6,7 %) nurodo, kad nusipirko butą ir šešiems (6,7 %) tiko buto kaina, keturiems (4,5 %) patiko rajonas, o trims (3,4 %) pasirinkimą nulėmė butų pasiūla. 51-60 metų amžiaus grupėje skaičius gavusius čia butus jau siekia šešis (6,7 %), trys (3,4 %) gyvena pas tėvus, du (2,3 %) pirkosi gyvenamą bustą, dviems (2,3 %) – patiko rajonas ir keturiems (4,5 %) buvo tinkama buto kaina. 61-70 metų amžiaus grupėje dešimt (11,1 %) respondentų gavo butą pagal paskirimą, o vienas (1,1%) paveldėjo butą. Pačioje vyriausioje amžiaus grupėje devyni (10,1 %) gavo butą pagal paskirimą, vienas (1,1 %) pirko butą, vienam (1,1%) patiko rajonas ir vienam (1,1%) buvo tinkama buto kaina.

Iš tyrimo matyti, kad vyresniųjų amžiaus grupių atstovai Lazdynuose apsigyveno dar tarybiniais metais, kai butai buvo skiriami valstybės, o jauniausiosios amžiaus grupės didžioji dalis respondentų gyvena dar kartu su tėvais. Naujieji Lazdynų gyventojai kurie čia atsikėlė gyventi jau po nepriklausomybės atkūrimo, savo busto įsigijimo pagrindinėmis priežastimis įvardija buto kainą ir rajono patrauklumą. Butų pasiūla buvo aktuali tik trims (3,4 %) respondentams.

Tiriant kokie pagrindiniai rūpesčiai kurie kyla gyvenant šioje seniūnijoje paaiškėjo, kad gyventojams pagrindinė problema yra mažos automobilių stovėjimo aikštelės. Tokią nuomonę tarp apklaustųjų pareiškė, net septyniasdešimt keturi (83,1 %) gyventojai. Keturiasdešimt devyniems (55,0 %) brangus šildymas, o keturiasdešimt penkiems (50,0 %) rūpesčius kelia namų renovacija, trisdešimt šeši (40,4 %) piktinasi dėl netvarkingų šaligatvių. Šešiolika (18,0 %) tarp apklaustųjų mano, kad jie moka labai didelius mokesčius. Šiais laikais narkomanija ir alkoholizmas tampa vis rimtesne problema. Tarp apklaustųjų devyni (10,1 %) gyventojai išreiškė nuomonę, kad jiems tai trukdo ramiai gyventi, o šeši (6,7 %) yra nepatenkinti dėl klajojančių benamių kačių ir šunų. Aštuoni (9,0 %) apklaustieji skundėsi maža pensija, o vienas (1,1 %) galvoja, kad blogas susisiekimas.

Jeigu analizuoti kokie rūpesčiai kyla pagal amžiaus grupes, 15 paveiksle matyti, kad 20-30 metų amžiaus grupėje respondentai daugiausiai nepatenkinti mažomis stovėjimo aikštelėmis (9 arba 10,1 %), bloga šaligatvių būkle skundžiasi keturi arba 4,5 %. Savo nepasitenkinimą benamiais katėmis ir šunimis išreiškia trys (3,4 %) ir trys (3,4 %) apklaustieji sako, kad jiems rūpesčius kelia narkomanija, bei alkoholizmas. Dėl namų renovacijos problemą įžvelgia du (2,3 %) respondentai ir vienas (1,1 %) mano, kad busto šildymas yra brangus. 31-40 metų amžiaus grupėje, analizuojant atsakymus, matyti, kad respondentai įžvelgia daugiau problemų. Ir šioje amžiaus grupėje pagrindiniai rūpesčiai susiję su mažomis automobilių stovėjimo aikštelėmis (19 arba 21,3 %), bloga šaligatvių būkle (14 arba 15,7 %), namų renovacija (13 arba 14,6 %) ir brangiu šildymu (8 arba 9,0 %). Mažiau respondentų, tai yra keturi (4,5 %) skundžiasi narkonamija, alkoholizmu, trims (3,4 %) nepatinka benamiai katės ir šunys, po vieną (1,1 %) respondentą mano, kad seniūnijoje blogas susisiekimas ir moka didelius mokesčius. 41-50 metų amžiaus grupėje didžiausias rūpestis yra mažos automobilių stovėjimo aikštelės (18 arba 20,2 %). Kita svarbi problema yra brangus šildymas (11 arba 12,4 %), dėl blogos šaligatvių būklės nepasitenkinimą išreiškia devyni (10,1 %) respondentai. Namų renovacija susirūpinimą kelia septyniems (7,9 %) apklaustiesiems, dideli mokesčiai – keturiems (4,5 %), narkonanija, alkoholizmas – vienam (1,1 %) ir benamiai katės ir šunys taip pat vienam (1,1 %) respondentui. 51-60 metų amžiaus grupėje daugiausiai nepatenkintų respondentų yra dėl brangaus šildymo (12 arba 13,5 %), mažų automobilių stovėjimo aikštelių (10 arba 11,2 %) ir namų renovacijos (8 arba 9,0 %). Taip pat šioje amžiaus grupėje rūpesčius kelia keturiems (4,5 %) blogi šaligatviai, trims (3,4 %) – dideli mokesčiai ir vienam (1,1 %) – narkomanija ir alkoholizmas. Amžiaus grupėje nuo 61 iki 70 metų dešimt (11,2 %) apklaustųjų nepatenkinti automobilių stovėjimo aikštelėmis, aštuoniems (9,0 %) – brangus šildymas, septyniems (7,9 %) rūpestį kelia namų renovacija, keturi (4,5 %) mano mokantys didelius mokesčius, trys (3,4 %) nepatenkinti maža pensija ir du (2,3 %)

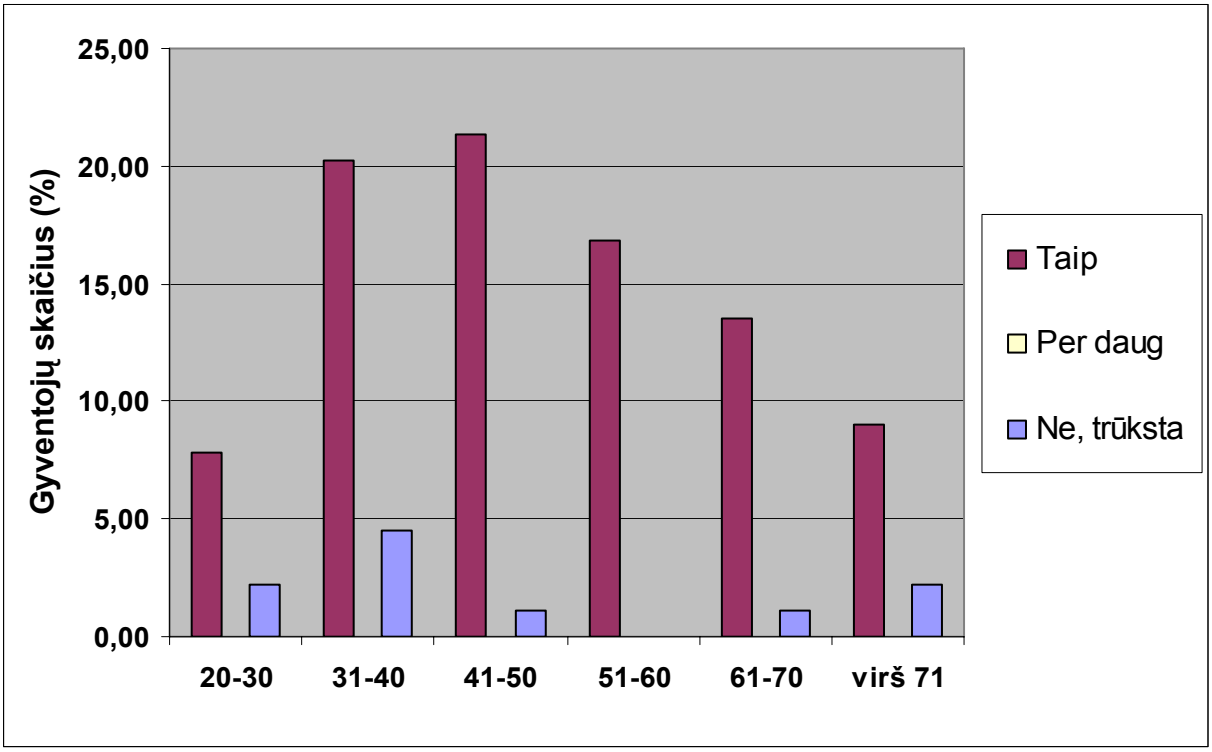
norėtų tvarkingesnių šaligatvių. Virš 71 metų amžiaus grupėje devyni (10,1 %) teigia, kad brangus šildymas, po aštuonis (9,0 %) susirūpinę namų renovacija ir automobilių stovėjimo aikštelėmis, penki (5,6 %) – maža pensija, keturi (4,5 %) – dideliais mokesčiais, bei trys (3,4 %) nepatenkinti šaligatviais.

15 pav. Rūpesčiai kylantys Lazdynų seniūnijos gyventojams.

Išanalizavus tyrimo duomenis pagal atskiras amžiaus grupes paaiškėjo, kad gyventojams iki 50 metų, pati aktualiausia problema, tai per mažos automobilių stovėjimo aikštelės. Manau tai susiję su tuo, kad šie žmonės daugiau ir dažniau naudojasi automobiliais. Gyventojams virš 50 metų, kurie turi jau mažesnes vidutines mėnesines pajamas, automobilių stovėjimo aikštelių problema yra aktuali, bet ir ryškėja rūpesčiai susiję su brangiu šildymu, bei dideliais mokesčiais. Namų renovacijos ir geresnių šaligatvių pageidautų visų amžiaus grupių apklausti respondentai.

Į klausimą ar užtenka Lazdynuose aptarnavimo įstaigų septyniasdešimt devyni (88,8 %) respondentai pažymėjo „taip“, o dešimt (11,2 %) mano, kad trūksta (16 pav.). Nebuvo nė vieno respondento kuris galvotų, kad seniūnijoje aptarnavimo įstaigų yra per daug.

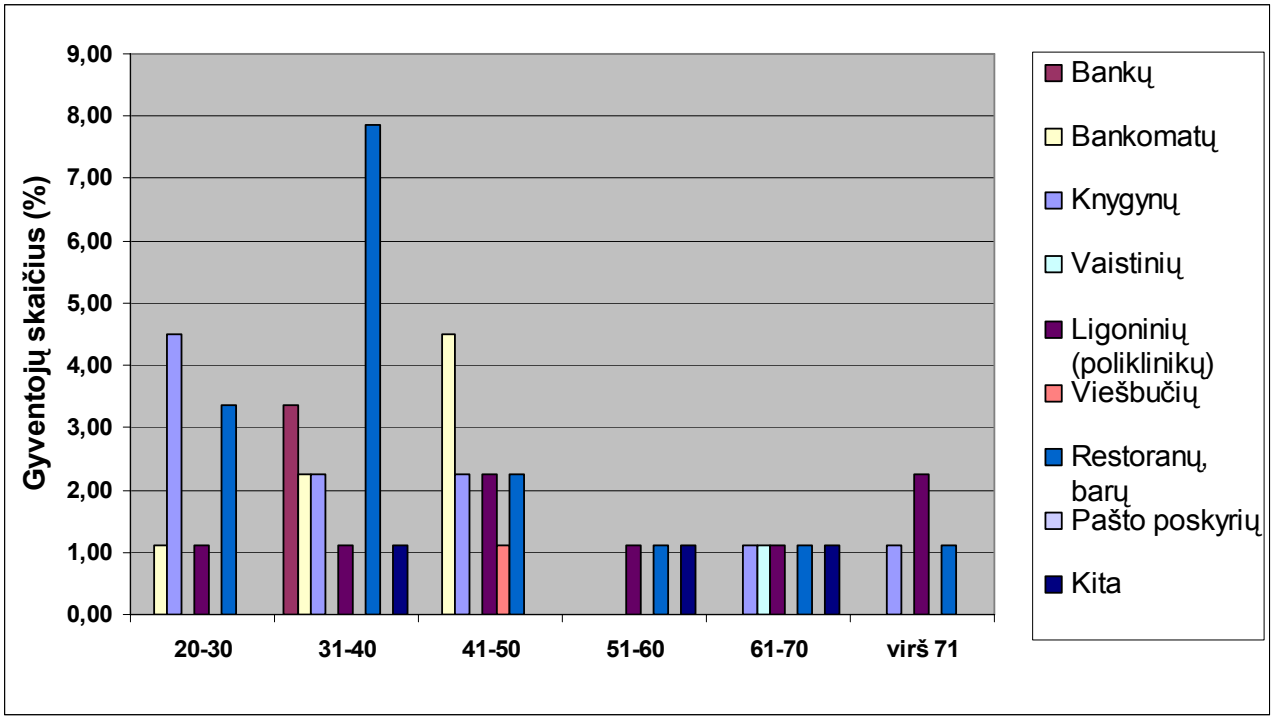

16 pav. Aptarnavimo įstaigų pakankamumas gyventojams.

20-30 metų amžiaus grupėje septyniems (7,9 %) aptarnavimo įstaigų pakanką, o dviems (2,3 %) – trūksta. 31-40 metų amžiaus grupėje aštuoniolika (20,2 %) yra patenkinti aptarnavimo sektoriumi seniūnijoje, keturi (4,5 %) ne. 41-50 metų amžiaus grupėje devyniolika (21,3 %) pasirinko atsakymą „taip“, vienas (1,1 %) – ne. Tarp 51-60 metų amžiaus gyventojų visi penkiolika (16,9 %) patenkinti aptarnavimo įstaigų skaičiumi. 61-70 metų amžiaus grupėje dvylikai (13,5 %) respondentų jų pakanka ir vienam (1,1 %) trūksta. Pačioje vyriausioje apklaustųjų (virš 71) grupėje dviems (2,3 %) reikėtų aptarnavimo įstaigų daugiau, o aštuoniems (9,0 %) jų gana.

Pasidomėjus kokių aptarnavimo įstaigų dar norėtų turėti šalia, respondentų nuomonės pasiskirstė labai įvairiai (17 pav.). Daugiausiai (15 arba 16,9 %) mano, kad trūksta restoranų, kavinių ar barų, o dešimt (11,2 %) norėtų daugiau knygynų. Aštuoniems (9,0 %) trūksta gydymo įstaigų, o septyniems (7,9 %) norėtų matyti daugiau bankomatų. Daugiau bankų seniūnijoje norėtų trys (3,4 %) respondentai, o vienas (1,1 %) išreiškė norą matyti šalia ir viešbutį. Atsakymą „kita“ pasirinko trys (3,4 %) respondentai.

Jauniausios (20-30) grupės respondentams labiausiai trūksta knygynų (4 arba 4,5 %) ir restoranų, kavinių ir barų (3 arba 3,4 %), vienam (1,1 %) – bankomatų ir vienas (1,1 %) norėtų daugiau gydymo įstaigų. 31-40 metų amžiaus grupėje net septyni (7,9 %) respondentai pasigenda daugiau restoranų, kavinių ir barų, trims (3,4 %) reikėtų daugiau bankų, po du (2,3 %) pažymi, kad trūksta bankomatų ir knygynų, vienam (1,1 %) – ligoninių (poliklinikų) ir vienam kitų aptarnavimo įstaigų.

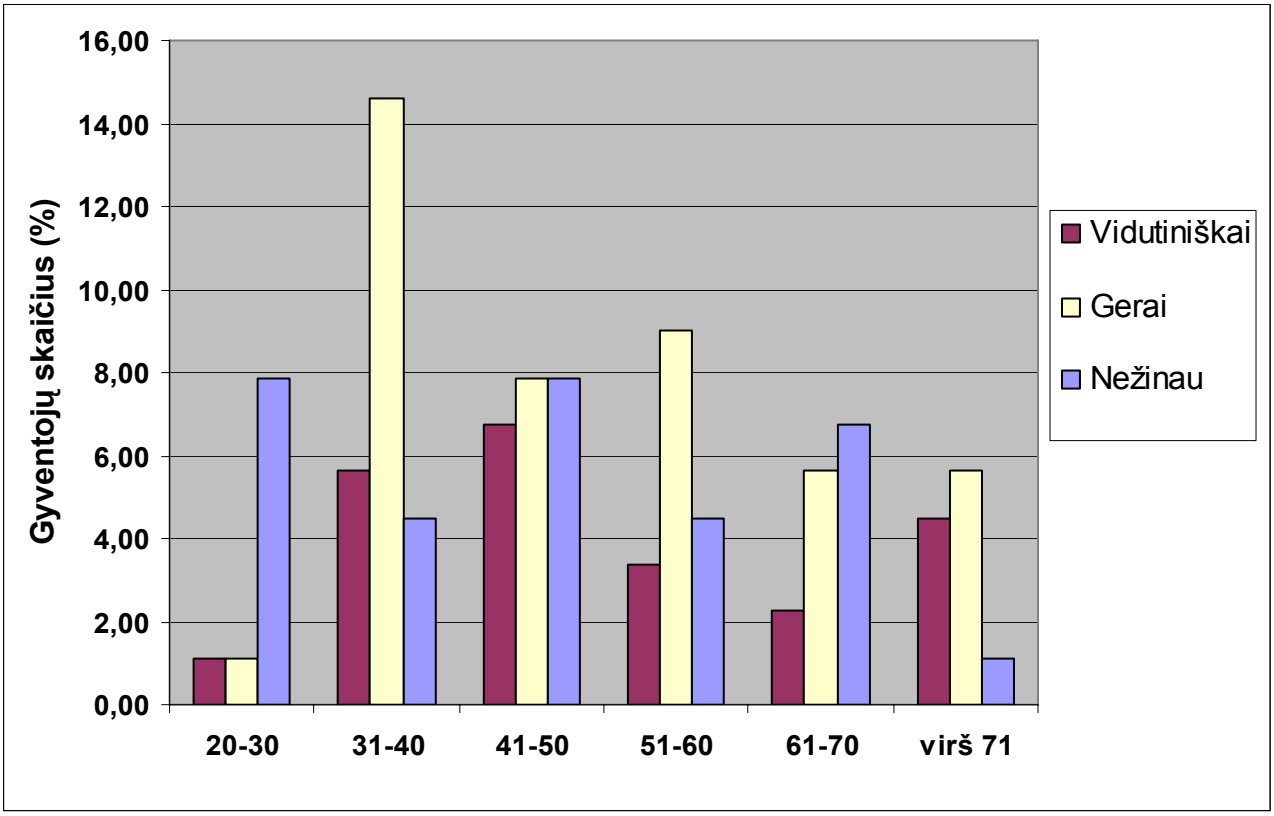

17 pav. Aptarnavimo įstaigos kurių trūksta.

41-50 metų amžiaus grupėje keturi (4,5 %) norėtų didesnio skaičiaus bankomatų, po du (2,3 %) – knygynų, ligoninių (poliklinikų), bei restoranų, kavinių ir barų, o vienas (1,1 %) – viešbučio.51-60 matų amžiaus grupėje po vieną (1,1 %) respondentą pasigenda daugiau ligoninių (poliklinikų) ir restoranų, kavinių, barų ir vienas (1,1 %) pažymėjo – kita. 61-70 metų amžiaus grupėje vienam (1,1 %) trūksta knygynų, vienam (1,1 %) – vaistinių, vienam (1,1%) – ligoninių (poliklinikų), vienam (1,1 %) – restoranų, kavinių, barų ir vienas pažymėjo – kita. Gyventojams virš 71 metų amžiaus grupėje aktualiausia, kad būtų daugiau ligoninių (poliklinikų), tai nurodė du arba 2,3 % apklaustųjų. Po vieną (1,1 %) respondentą norėtų daugiau knygynų ir restoranų, kavinių, bei barų.

Iš tyrimo rezultatų matyti, kad bankų ir bankomatų trūksta seniūnijos gyventojams iki 50 metų, nes jie dažniau naudojasi jų paslaugomis. Knygynų, ligoninių (poliklinikų), restoranų, kavinių, bei barų didesnį poreikį jaučia visose amžiaus grupėse, nes jų pasirinkimas labai mažas.

Lazdynų seniūnijos aptarnavimo sistemos lygiu iš esmės gyventojai yra patenkinti. Kad jis yra geras nurodė trisdešimt devyni, dvidešimt vienas– vidutinis. Net dvidešimt devyni nežino kaip jį vertinti, nes su jų veikla nesusiduria. Kad seniūnija blogai organizuoja savo veiklą nenurodė nė vienas.

18 pav. Lazdynų seniūnijos aptarnavimo sistemos vertinimas.

Vertinant Lazdynų seniūnijos aptarnavimą pagal amžiaus grupes 18 paveiksle matyti, kad 20-30 metų amžiaus grupės respondentai mažiausiai susiduria su seniūnijos teikiamomis paslaugomis. Septyni arba 7,9 % apklaustųjų atsakė, kad nežino kaip įvertinti seniūnijos darbą. Vienas (1,1 %) jį įvertino gerai ir vienas (1,1 %) vidutiniškai. 31-40 metų amžiaus grupėje trylika (14,6 %) pasirinko atsakymą gerai, penki (5,6 %) vidutiniškai ir tik keturi (4,6 %) nežinau. 41-50 metų amžiaus grupėje, kad seniūnija gerai organizuoja savo darbą sutiko šeši arba 6,7 % apklaustųjų, vidutiniškai septyni arba 7,9 % ir septyni arba 7,9 % nežinojo kaip jį įvertinti. 51-60 metų amžiaus grupėje atsakymą gerai pasirinko aštuoni (9,0 %), vidutiniškai trys (3,4 %) ir keturi (4,5 %) nežinau. 61-70 metų amžiaus grupėje penki (5,6 %) seniūnijos aptarnavimo sistemą įvertino gerai, du (2,3 %) vidutiniškai, o šeši nežinojo kaip ją įvertinti. Vyriausioje gyventojų grupėje (virš 71 metų) penkių arba 5,6 % respondentų vertinimas geras, keturių arba 4,6 % - vidutinis ir vienas arba 1,1 % nežinojo kaip įvertinti seniūnijos veiklą.

Iš tyrimo rezultatų matyti, kad visose amžiaus grupėse didžiausias gyventojų skaičius seniūnijos darbą vertina gerai, kiek mažesnis vidutiniškai. Galima daryti išvadą, kad seniūnijos darbo kokybė yra gera, nes blogai jos darbo neįvertino nei vienas respondentas.

6.3.1 Švietimas, kultūra, mokslas

Švietimas, kultūra, mokslas - tai dvasinė visuomenės pažanga – materialios pažangos pagrindas. Šiandieninę seniūnijos švietimo sistemą sudaro devyni vaikų lopšeliai darželiai, darželis- mokykla, pradinė mokykla, keturios vidurinės mokyklos bei viena gimnazija.

Atkūrus nepriklausomybę pasikeitė reikalavimai ir lopšeliams – darželiams bei mokykloms. Tarybų Lietuvoje pagrindinis uždavinys buvo kuo daugiau priimti vaikučių į ikimokyklinio ugdymo įstaigas. Šiandien jau keliami kiti uždaviniai. Vienas iš pagrindinių uždavinių yra kvalifikuotai ugdyti ankstyvojo, ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikus, sudaryti vaikams kuo palankiausias sąlygas perimti tautos dvasinės kultūros pagrindus, saugoti ir stiprinti fizinę, psichinę sveikatą, ugdyti psichines vaiko galias, stimuliuoti asmenybės pagrindų vystimąsi, puoselėjant jo individualumą, iniciatyvą, kūrybiškumą. Nors darželiai buvo statyti 280 vaikučių (12 grupių), bet po nepriklausomybės visi darželiai sumažino grupių skaičių, jų sąskaita įrengdami sporto sales bei atskirus miegamuosius. Grupių mažinimui įtakos turėjo ne tik naujai keliami reikalavimai, bet ir ženkliai sumažėjęs vaikų gimstamumas.

Taigi šiandien Lazdynuose dirba devyni lopšeliai – darželiai ir darželis - mokykla, kuriuos lanko apie 1 400 vaikučių. Grupių skaičius svyruoja nuo septynių iki dešimt. Iš jų du darželiai yra specializuoti vaikams turintiems rimtų kvėpavimo takų ligų ir vaikams su regėjimo negalią. Dar viename veikia savaitinė grupė, kur tėveliai vaikučius palieka ir nakčiai. Visuose darželiuose yra logopedai, kurie dirba su vaikais turinčiais kalbos sutrikimų. Tėvams pageidaujant, teikiamos ir kitas papildomas ugdymas: ritminiai šokiai, karate, teatralizuota veikla, anglų kalba ir pan. Lopšeliuose – darželiuose daugiausia dirba vyr. auklėtojos kvalifikaciją turinčios pedagogės. Vykdant švietimo reformą seniūnijoje kinta ir mokyklos. Šiandien yra viena gimnazija, keturios vidurinės mokyklos, viena gimnazija ir darželis – mokykla. Viena iš vidurinių mokyklų greitu laiku jau bus tik pagrindinė, kurios mokiniai mokslus tęs gimnazijoje. Vienoje iš seniūnijos mokyklų yra skirta rusakalbiams vaikams, o mokykla – darželis „Svaja“ ugdymas vyksta lenkų kalba. Lazdynų seniūnijos mokyklose ir gimnazijoje mokosi apie 4000 mokinių.

Viena iš naujausių mokyklų yra „Versmės“ vidurinė mokykla, kuri savo duris atvėrė jau Lietuvos nepriklausomybės metais. 1993 metais grupė pedagogų, moksleivių tėvų ir Katalikų bažnyčios autoritetų, pritariant ir remiant Vilniaus miesto savivaldybei, įsteigė Vilniaus „Versmės“ vidurinę mokyklą, kurioje drauge ugdomi normaliai besivystantys ir neįgalumą turintys mokiniai. Idėją kurti mokyklą, kurioje kiekvienas moksleivis,

nepriklausomai nuo intelektualinio ar fizinio išsivystymo, galėtų siekti asmeninių ugdimosi tikslų ir jaustis aktyviu pedagoginio proceso dalyviu, skatino keli veiksniai. Vienas iš pagrindinių veiksnių buvo tai, kad neįgalūs vaikai patyria mokymosi sunkumų bendrojo lavinimo mokyklose.

Taip pat yra įsikūręs „Gatvės vaikų centras“. Šį projektą „Gatvės vaikų centras“ organizuoja organizacija „Gelbėkit vaikus“, kuris yra finansuojamas iš Nacionalinės nevyriausybinių organizacijų vaikų dienos centrų programos. "Gelbėkit vaikus/Save the Children Lithuania" - nepolitinė, nevyriausybinė, nereliginė, juridiškai įregistruota, demokratiškais principais besivadovaujanti organizacija, siekianti gerinti vaikų padėtį ir įgyvendinti Jungtinių tautų vaiko teisių Konvenciją Lietuvoje. Taip pat Vilniaus savivaldybė dengia pusę vaiko išlaikymo dienos centre išlaidų. Kitos išlaidos yra dengiamos iš tarptautinės paramos, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir Švietimo ir mokslo ministerijos skiriamų lėšų.

19 pav. Karalienė Silvija su „Gatvės vaikų centro“ vaikais.

20 pav. Karalienė Silvija ir Lietuvos prezidentas V. Adamkus „Gatvės vaikų centro atidaryme.

Siekdama atkreipti visuomenės, politikų, valdžios atstovų dėmesį tarptautinio ir vietinio bendradarbiavimo pastangomis Vilniuje, Lazdynų mikrorajone, darželyje „Žemuogėlė", Architektų 108, buvo atidarytas centras, skirtas tiems, kuriems ypač reikia suaugusių paramos, supratimo, palaikymo. Atidarymo metu, kuriame dalyvavo Jos Didenybė Švedijos karalienė Silvija, LR Prezidentas V.Adamkus, užsienio ambasadų vadovai, LR seimo ombudsmenas, Socialinės apsaugos ir darbo ministrė, LR Seimo nariai, kitų institucijų atstovai, Jos didenybė pasakė : „Aš džiaugiuosi organizacijos „Gelbėkit vaikus" vykdoma veikla vaikų labui" *[6]*.

Vaikų dienos centruose vaikai iš probleminių šeimų gali paruošti pamokas, gauti specialistų - socialinių darbuotojų ir psichologų - konsultacijas, įsitraukia į naudingą veiklą,

plečiasi jų akiratis, jiems tampa lengviau adaptuotis visuomenėje. Čia dirbama ne tik su vaikais, bet ir su jų šeimomis. Nuolatinis kontaktas gerina ir vaikų bei jų tėvų tarpusavio santykius, padeda šeimoms spręsti problemas. Vienas prioritetų - dienos centrų atliekamas prevencinis darbas. Tik dirbant su probleminėmis šeimomis galima tikėtis, kad socialinės rizikos šeimų mažės. Darbas, kurį centro darbuotojai dirba, tai ne prevencija, o tam tikra prasme reabilitacija. Šį centrą lanko vaikai, kurie yra padarę teisėtvarkos pažeidimų. Jame vykdoma prevencinė programą vaikams, kurių vyresnieji broliai ar seserys yra padarę nusikaltimus. Suteikiamos paslaugas ir tiems, kurie yra pabėgę iš globos institucijų, namų, nelanko mokyklos, yra patyrę psichologinę, fizinę, socialinę prievartą, yra socialiai ir pedagogiškai apleisti, naudoja alkoholį ir toksines medžiagas. Šiuo metu centrą kasdien lanko 30-40 Lazdynų seniūnijos vaikų.

Vaikai renkantys centre įgyja ir buities įgūdžių. Kiekvieną dieną jie patys tvarkosi 200 kvadratinių metrų patalpose, eina į parduotuvę, sudaro meniu ir gamina maistą, skalbiasi drabužius, prausiasi dviejuose čia įrengtuose dušuose. Prireikus išnaikinami ir "gyvūnėliai". Kai kurie pirmą kartą gyvenime gauna savo dantų šepetuką ir išmoksta valytis dantis.

Taip pat čia vaikai ruošia pamokas. Jiems padeda savanoriai, centre dirbantys pedagogai. Kai kuriems sudaromos adaptuotos programos. Tie, kurie visiškai nelanko mokyklos, mokomi centre čia ateinančių mokytojų. Kai kuriuos tenka vos ne už rankos laikyti, kad nepabėgtų, nes jie mokytis nelabai nori. Darbuotojai labai džiaugiasi, kad ne vienam globotiniui pavyksta surasti naują mokyklą ir įkalbėti, kad ją lankytų.

Susitvarkius ir pasimokius lieka laiko žaidimams ir pramogoms. Vaikams organizuojamos įvairios sporto varžybos, penktadieniais rengiami pažintiniai, auklėjamieji ir meniniai renginiai, galima išmokti dirbti kompiuteriu, mokytis muzikos, dailės ir šokio. Visi kartu keliauja į teatrą, kiną, parodas. Apsilanko ir kavinėse. Ne vienam tai būna pirmas apsilankymas tokiose įstaigose. Vaikai ir darbuotojai labai dėkingi Lazdynų laisvalaikio užimtumo centrui, kuris mums leidžia nemokamai lankytis baseine. Taip pat vaikų centrui "Išdykėlių sala", "Lėlės", Operos ir baleto, Keistuolių teatrams už galimybę nemokamai aplankyti spektaklius. Teatras ir baseinas yra didžiausia paskata lankyti mokyklą, gerai mokytis, ypač nė karto gyvenime ten nebuvusiems.

Centro direktorė J.Petraitienė džiaugiasi, kad šiandien palaikomi glaudūs ryšiai su 11 centrą lankančių vaikų šeimomis. Lankomasi vaikų namuose, teikiamos individualios konsultacijos. Šeimos ne tik konsultuojamos, bet ir tarpininkaujama joms tvarkant socialinius bei teisinius klausimus. Pasak pašnekovės, "Gatvės vaikų centras" tapo Lazdynų

bendruomenės nariu. Pasikonsultuoti ateina ir tos šeimos, kurių vaikai čia nesilanko. Tokių yra apie šešiolika šeimų.

Centre organizuojami ir tėvų susirinkimai, į kuriuos susirenka nemažai vaikų tėvelių. Kiekvieną mėnesį į susirinkimus pakviečiami ir įvairų sričių specialistai, pavyzdžiui, neseniai lankėsi darbo biržos darbuotojai. Buvo tariamasi, ką darbo biržos gali pasiūlyti vaikams, gal gali padėti pakonsultuoti, kokią profesiją pasirinkti, kur mokytis.

Vienintelė Vilniaus miesto seniūnija – Lazdynai- turi savo internetinę svetainę. Vos kelios turi įsirengusios kompiuterines klases, kuriose nemokamai gali lankytis seniūnijos gyventojai. Lazdynų seniūnijoje įrengta kompiuterinė klasė, veikia internetas. Bendruomenė mokoma kompiuterio raštingumo. Pagyvenę žmonės ir mokyklinio amžiaus vaikai mokomi darbo kompiuteriu pagrindų. Galimybė naudotis internetu darbingo amžiaus žmonėms leidžia gauti daugiau informacijos apie laisvas darbo vietas ir padeda greičiau susirasti darbą. Manau sveikintina, kad seniūnijos gyventojai gali nemokamai naudotis kompiuteriu bei internetu. Jie gauna daug naudingos informacijos ne tik ieškodami sau darbo, bet ir gali geriau išmokti naudotis šiuolaikinėmis technikos priemonėmis.

Biblioteka yra kiekvienos bendruomenės informacijos, švietimo, mokymosi ir kultūros centras, suteikiantis galimybes bei informacijos išteklius visiems ir kiekvienam sužinoti, mokytis, dirbti, kurti ir gyventi XXI – am amžiuje. Bibliotekos mus sujungia su pasauliu, praeitimi, dabartimi ir ateitimi per knygas ir interneto ryšį. Rinkos santykiais grindžiamoje visuomenėje biblioteka yra vienintelė institucija, galinti visiems piliečiams užtikrinti laisvą prieigą prie informacijos, o tai reiškia ir nenutrūkstamo mokymosi, informacinių įgūdžių įgijimo galimybę. Bibliotekos tampa šiandien informacijos centrais mokyklų, universitetų, miestų ir gyvenviečių bendruomenėms, specialistams, bedarbiams, pensininkams.

Lazdynų biblioteka, kaip ir kiti Vilniaus miesto Centrinės bibliotekos filialai, aptarnauja savo seniūnijos gyventojus. Bibliotekos knygų fondas yra apie 22 tūkst. knygų. Bibliotekos skaitykloje galima rasti 13 pavadinimų laikraščių ir 30 pavadinimų žurnalų. Informacijos vartotojai labai skirtingi, skirtingi ir jų poreikiai. Populiariausi yra grožinės literatūros kūriniai, taip pat mėgstama mokslinė ir mokslo populiarioji literatūra. Abonemento lankytojai daugiausiai renkasi grožinę literatūrą. Labai mėgstama pramoginė literatūra (nuotykiai, detektyvai, fantastika), istoriniai romanai, biografijos, atsiminimai.

Skaitytojai domisi ir „karščiausiomis“ knygų leidybos naujienomis. Vos tik knyga pasirodo prekyboje, teiraujamasi jos ir bibliotekoje. Deja, naujos knygos biblioteką pasiekia tik po trijų ar daugiau mėnesių, o kartais ir visai nebepasiekia *[49]*.

Tarp jaunimo mėgstama „Pasaulinės fantastikos aukso fondo“ serija. Studentai ir moksleiviai randa ir programinę literatūrą – klasikinius kūrinius, literatūros kritiką. Papildomui lavinimuisi, kursiniams darbams, referatams reikalingų žinių semiamasi iš mokslo populiariosios bei mokslinės literatūros (filosofijos, ekonomikos, geografijos, istorijos skyriuose).

Skaityklos lankytojai, besidomintys šiandieninėmis aktualijomis, skaito periodinę spaudą. Populiariausi dienraščiai yra „Lietuvos rytas“, „Respublika“, „Lietuvos žinios“. Norintys pažvelgti į skelbimus renkasi „Alio“ ir „Reklamą“. „Valstybės žinios“ yra populiarios tarp verslininkų bei norinčių susipažinti su naujausiais Seimo ir Vyriausybės įstatymais ir nutarimais. Labai populiarūs moteriški žurnalai „ Ji“, „Laima“, „Moteris“ ir pan.. Jaunimas dažnai renkasi „Kompiuteriją“, „Naująją komunikaciją“, „Panelę“. Ieškantys konkrečios informacijos varto įvairias enciklopedijas.

21 pav. Rudenėlio šventė Pasakų parke.

Gimęs vaikas patenka į kultūrinę aplinką, kuri lemia apžvalgos lauką ir pažintinę veiklą joje. Egzistuoja daug pažinimo formų, per kurias galima patekti į kultūrą ir būti joje. Viena iš formų yra menas. Labai džiugu, kad Lazdynų seniūnijoje per pastaruosius metus bendruomenė formuojama siekiant aukštesnių pilietinių, moralinių ir dvasinių tikslų. Tai - ir aplinkos valymo, ir medelių sodinimo, ir kapinių tvarkymo talkos, ir valstybinių bei religinių švenčių paminėjimas, ir bendros ekskursijos, ir nuo 1999 metų seniūnijos salėje pradėti reguliariai rengti poilsio, diskusijų, susitikimų su žymiais žmonėmis vakarai. Seniūnas Strelčiūnas A., Šv. Jono Bosko parapijos kunigai, Sąjudžio klubo nariai, partinių ir visuomeninių organizacijų vadovai vis geriau supranta pilietinės, dvasingos bendruomenės

cementavimosi svarbą. Kiekvienu iš anksčiau paminėtų renginių siekiama sudemokratinti, pasinaudoti juo pažymint kieno nors jubiliejų, vardadienį, išleistą knygą, sukurtą meno kūrinį ar kokį nors atliktą naudingą bendruomenei darbą.

6.3.2 Sveikatos apsauga

Sveikata – žmonijos egzistavimo ir vystimosi sąlyga, lemianti šalies ekonominės sistemos raidos stabilumą, visuomenės socialinio saugumo ir švietimo garantijas. Svarbiausias sveikatos apsaugos sistemos siekis – sveikas žmogus, sveika šeima ir darni valstybė.

Lazdynų seniūnijos gyventojai turi geras sąlygas rūpintis savo sveikata, nes pačioje seniūnijoje yra įsikūrusi Lazdynų poliklinika adresu Erfurto g. 15. Tai yra viešoji valstybinė įstaiga, kurioje gali gydytis visi turintys privalomąjį sveikatos draudimą nemokamai, o neturintys draudimo, turi galimybę gauti mokamą konsultaciją.

Poliklinika įsikūrusi erdviame trijų aukštų pastate. Čia dirba kvalifikuoti specialistai. Lazdynų poliklinikoje yra teikiamos pirminio ir antrinio lygio paslaugos. Jaunų mamų džiaugsmui, jau nuo 2002 metų poliklinikoje dirba ir vaikų specialistai. Tai didelis palengvėjimas mamoms, nes dabar nereikia vykti į Karoliniškių vaikų polikliniką. Poliklinikoje yra terapijos, akušerijos - ginekologijos, stomatologijos, chirurgijos, fizinės medicinos ir reabilitacijos, neurologijos, rentgeno kabinetai, moterų konsultacija, masažo, funkcinės diagnostikos, echoskopijos, procedūrinis ir kt. kabinetai. Profilaktikos kabinete organizuojama išankstinė pradedančiųjų dirbti bei periodinė dirbančiųjų kenksmingomis sąlygomis apžiūra. Taip pat tikrinama šaukiamojo amžiaus vaikinų sveikata, dirba vairuotojų medicininio patikrinimo komisija.

Lazdynų poliklinika ne viena gydimo įstaiga seniūnijoje. VŠĮ Vilniaus greitosios pagalbos universitetinė ligoninė atvėrė duris pacientams 1991 m. spalio 11 d. Tai - viena iš didžiausių ligoninių Lietuvoje, teikianti daugiaprofilines būtinąsias ir planines sveikatos priežiūros paslaugas. Ligoninėje įsteigti keturi Vilniaus universiteto neuroangiochirurgijos, anesteziologijos, reanimatologijos ir kritinių būklių, bendrosios chirurgijos, traumatologijos-ortopedijos centrai.

Šios ligoninės tikslas - teikti prieinamas, saugias, kokybiškas, kvalifikuotas, efektyvias ambulatorines ir stacionarines asmens sveikatos priežiūros paslaugas pacientams, tenkinti jų bei visuomenės poreikius ir lūkesčius.

Pastoviai plečiasi ligoninės diagnostinės, operacinės, laboratorinės technikos galimybės. Šiuo metu joje funkcionuoja naujausios kartos kompiuterinis tomografas bei angiografas, ultragarsinio ir dvigubo ultragarsinio skenavimo aparatai, fibroskopai, moderni laboratorinė technika, diagnostiniai ir operaciniai laparoskopai bei artroskopai ir kt. Bakteriologijos laboratorijoje, taikant naujausius tyrimo metodus, jau pačioje pūlingo susirgimo pradžioje yra nustatoma ligos sukėlėjo rūšis, tiksliai parenkami vaistai. Su visa šia aparatūra dirba aukštos kvalifikacijos, didelę praktinę patirtį turintys gydytojai. Ligoninėje

dirba 1400 darbuotojų. Jų tarpe – 290 gydytojų, 27 medicinos mokslų daktarai, 5 habilituoti medicinos mokslų daktarai (iš jų - 4 profesoriai). Dirba priėmimo-skubiosios pagalbos ir konsultacijų skyrius. Ištikus nelaimei seniūnijos gyventojas gali gauti vietoje reikiamą ir kvalifikuotą pagalbą.

Seniūnijoje veikia taip pat ir privatūs stomatologijos kabinetai ir klinikos. Gyventojai kurie nėra patenkinti jų dantų priežiūra valstybinėje gydimo įstaigoje turi galimybę tai padaryti aštuoniuose privačiuose kabinetuose.

Seniūnijoje yra įsikūręs Vilniaus sveikuolių klubas „Satva“, į kurį renkasi ne tik vietiniai gyventojai, bet ir viso miesto sveikuoliai.

Taigi, matyti, kad nuo tarybinių metų sveikatos įstaigų tinklas nelabai prasiplėtė ir po nepriklausomybės atkūrimo, išskyrus privačias stomatologines klinikas. Manau, kad atsiradus daugiau privačių klinikų Lazdynuose, nemažai gyventojų pasirinktų medicinines paslaugas jose. Praktika rodo, kad požiūris į pacientą ir aptarnavimo kokybė yra aukštesnio lygio privačiuose kabinetuose, nei valstybinėse įstaigose.

6.3.3 Nusikalstamumas

1990 m. kovo 11-ąją naujai atgimusiai valstybei reikėjo naujų institucijų, atsirado būtinybė iš pagrindų pertvarkyti visas gyvenimo sritis: ekonomiką, ūkį, teisinę sistemą, sukurti naujas teisėtvarkos institucijas. Šiame reorganizavimo procese vienas iš pirmųjų žingsnių buvo Policijos įstatymo priėmimas. Vadovaudamiesi policijos įstatymu, Lietuvos vyriausybė 1991 m. sausio 30 d. priėmė potvarkį Nr. 22, kuriuo vidaus reikalų organai miestuose ir rajonuose buvo pervardinti į policijos komisariatus. Vilniaus miesto vidaus reikalų valdyba tapo Vilniaus miesto vyriausiuoju policijos komisariatu, o jos teritoriniai vidaus reikalų skyriai – policijos komisariatais.

1998 metų vasarą įvyko Vilniaus miesto Vyriausiojo policijos komisariato savivaldybės policijos reorganizacija. Svarbiausias tikslas - priartinti policijos įstaigas prie gyventojų. 1998 m. liepos 30d. Vidaus reikalų ministro įsakymu buvo įsteigta Vilniaus m. VPK 2-ojo PK Lazdynų policijos nuovada. Lazdyniečių ramybę, pagal etatų sąrašą, turėjo saugoti 15 pareigūnų.

1999 m. vasario 1 d. pradėjo veikti Vilniaus m. 7-asis policijos komisariatas. Šiandien lazdyniečių ramybę saugo aštuoni apylinkės inspektoriai, jų vadovas, nuo 2003 m. gegužės 1 d., – nuovados vadovas – vyresnysis inspektorius Andžejus Stasevičius. Nepilnamečių rūpesčius sprendžia dvi nepilnamečių reikalų inspektorės.

Lazdynų policijos nuovados aptarnaujama teritorija yra suskirstyta į 8 administracines apylinkes.

Apylinkės inspektoriai sprendžia šiuos klausimus:

-užkerta kelią nusikaltimams, teisės pažeidimams;

-nagrinėja piliečių pareiškimus, prašymus, skundus;

-teikia socialinę pagalbą gyventojams tapusiems nusikaltimo, teisės pažeidimo, stichinių nelaimių aukomis;

-užtikrina gyventojų teisių ir teisėtų interesų apsaugą;

-pagal kompetenciją vykdo saugaus eismo priežiūrą (turintys įgaliojimus gali bausti eismo dalyvius, pažeidžiančius kelių eismo taisykles);

-aptarnaujamoje teritorijoje kontroliuoja ginklų laikymo taisykles;

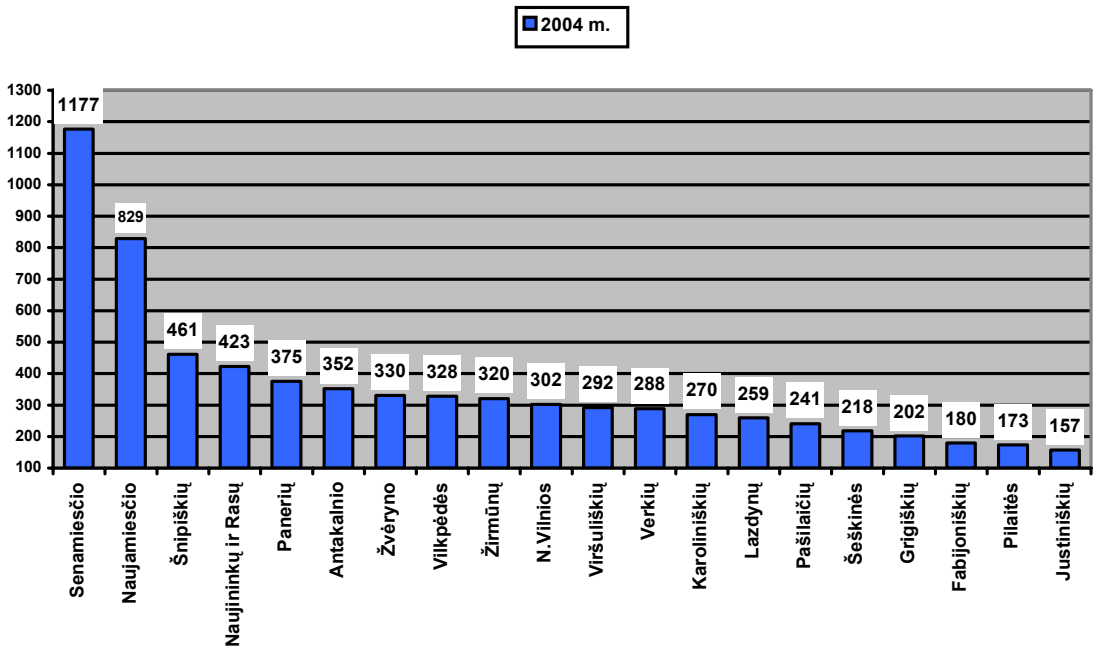
-pagal kompetenciją vykdo aplinkos intelektualinės nuosavybės apsaugą, užkerta kelią nelegaliam darbui bei nelegaliam buvimui Lietuvos Respublikos teritorijoje.

Lazdynų policijos nuovados pareigūnams geranorišką pagalbą suteikia policijos rėmėjai. Policijos rėmėjas - tai asmuo turintis patvirtintos formos pažymėjimą, ženklelį, liemenę ir, dalyvaujant policijos pareigūnui, galintis vykdyti viešosios tvarkos apsaugą. Lazdyniečiai, norintys papildyti rėmėjų gretas gali kreiptis į policijos Lazdynų nuovados komisarą inspektorių.

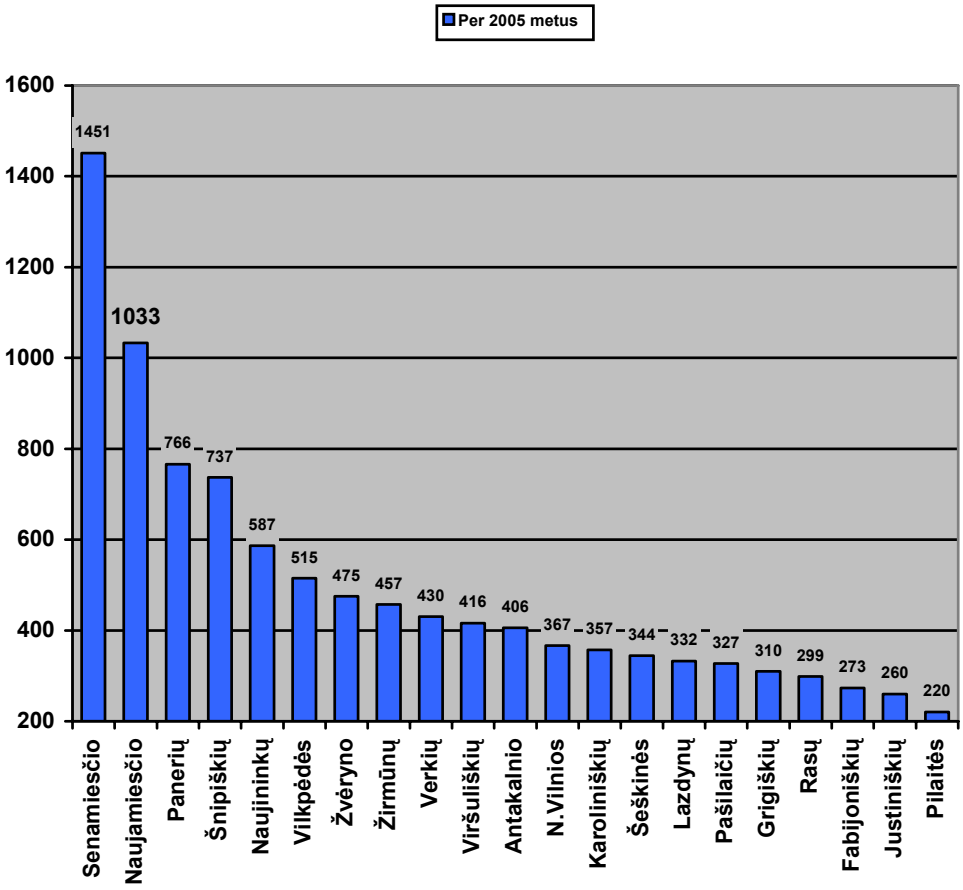
Organizuojami susitikimai su daugiabučių gyvenamųjų namų savininkais. Gyventojai supažindinami su nusikaltimais vykusiais namo teritorijoje, gvildenamos šio negatyvaus reiškinio priežastys, sąlygos, būdai jam užkirsti.

Lazdynų policijos nuovados pareigūnai kviečia gyventojus aktyviai bendradarbiauti, keistis informacija apie visiems rūpimus klausimus.

Lazdynų seniūnija kriminogeniniu aspektu yra pakankamai saugi. Vadovaujantis oficialiais Informatikos ir ryšių departamento prie LR VRM statistiniais 2004 m. (diagrama Nr. 22) ir 2005 m. duomenimis (23 pav.), matyti, kad vienais metais ji yra keturioliktoje, kitais penkioliktoje vietoje iš visų Vilniaus miesto seniūnijų pagal užregistruotų nusikalstamų veiklų skaičių. 2004 m. ir 2005 m. daugiausia nusikaltimų buvo įvykdyta Senamiesčio ir Naujamiesčio seniūnijose. Tuo tarpu, Lazdynų seniūnijoje nusikaltimų skaičius keturis kartus buvo mažesnis lyginant su nesaugiausia šiais metais Senamiesčio seniūnija.

22 pav. Nusikalstamumo lygis 10 tūkst. gyventojų pagal seniūnijas 2004 metais (*Šaltinis: www.policija.lt).*

23 pav. Nusikalstamumo lygis 10 tūkst. gyventojų pagal seniūnijas 2005 metais (*Šaltinis: www.policija.lt).*

Pagal atskiras nusikaltimų rūšis, didžiausias skaičius tenka vagystėms iš gyvenamųjų patalpų bei automobilių ir plėšimams, toliau seka viešosios tvarkos pažeidimai, sukčiavimas, sunkūs ir labai sunkūs nusikaltimai, nusikalstama veikla su narkotinėmis medžiagomis. Lazdynų seniūnijoje daugiausia nusikaltimų padaroma Architektų gatvėje. Bet tai galima paaiškinti tuo, kad ši gatvė (3,5 km) ir žymiai ilgesnė nei kitos seniūnijos gatvės. Jeigu nagrinėsime nusikaltimų skaičių paros bėgyje, daugiausia nusikaltimų yra padaroma šviesiuoju paros metu, tai yra nuo 13 iki 19 val. Analizuojant nusikaltimų skaičių atskirais mėnesiais, tai vasaros mėnesiais nusikaltimų nors ir nelabai žymiai, bet sumažėja. Daugiausia nusikaltimų įvykdoma rudens ir pavasario mėnesiais.

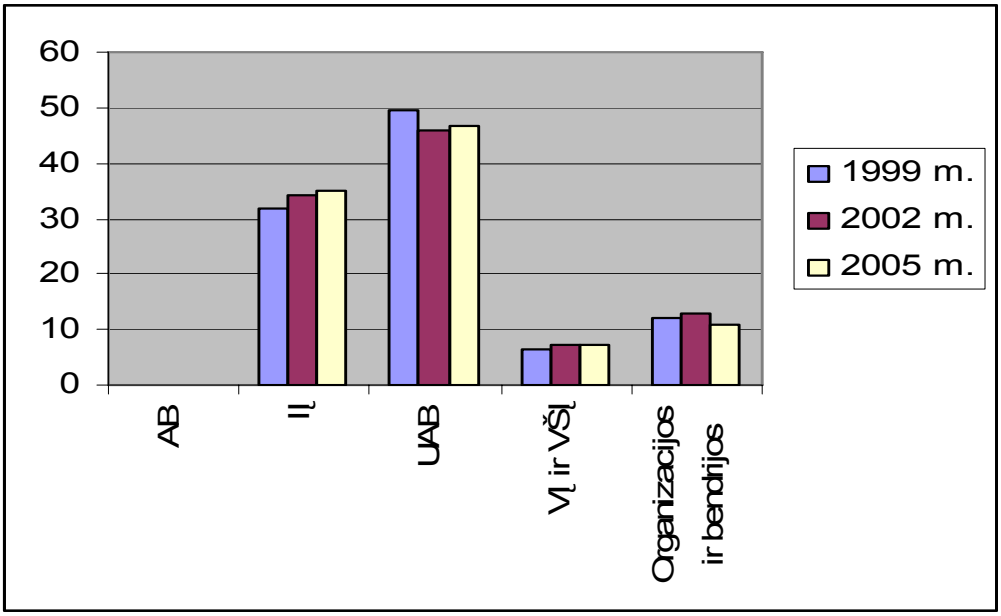
Manau, kad Lazdynų seniūnijoje policijos darbas yra pakankamai aukšto lygio. Tai liudija ir nedidelis nusikaltimų skaičius, bendruomenės įtraukimas į kovą su nusikalstamumu, bei prevencinė veikla.

7. Lazdynų seniūnijos ekonominiai pokyčiai po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo

Lietuvai, transformuojant planinę ekonomiką ir netvirtais žingsniais žengiant rinkos ekonomikos link, puoselėjo viltį netrukus įsilieti į pasaulio ekonominę bendriją. Buvo labai buvo svarbu, kad kiekvienas pilietis mokėtų gyventi rinkos sąlygomis. Asmeninė iniciatyva visuomenėje paprastai leidžia atsirasti smulkiam verslui. Pasaulinė patirtis liudija, kad valstybes, savo piliečiams garantuojančias aukščiausią ekonominę gerovę, praturtino ne gigantiškos firmos, bet smulkieji verslai. Būdami artimesni žmogaus prigimčiai, labiau atitinkantys nuolat kintančias rinkos sąlygas, vietinius interesus, lengvai valdomi ir, be abejo, dažniausiai pelningesni, jie turi užimti svarbiausią vietą ir mūsų valstybės kėlimo programoje. Todėl labai svarbu, kad visuomenėje atsirastų kuo daugiau žmonių, norinčių turėti savo verslą ir mokančių deramai jį tvarkyti. Visuomenė su viltimi žiūri į jaunuolius, kurie, tikimasi, kaip ir kitose pasaulio valstybėse, bus viena iš gausiausių naujų verslų kūrėjų grupė.

7.1 Įmonių pasiskirstymas pagal veiklos kryptis ir tendencijas

Lazdynų seniūnija užima kiek didesnį teritorijos plotą nei daugelis centrinių miesto seniūnijų. Jos plotas - 10,1 km^2 arba 2,5 % visos Vilniaus teritorijos *[56]*.

24 pav. Lazdynų seniūnijos įmonės pagal tipą *(Šaltinis: Vilniaus miesto verslo teritorinės sklaidos žemėlapio atnaujinimas: Lazdynų seniūnija).*

Lazdynų seniūnijoje vyrauja UAB, tačiau jų skaičius nuo 1999 m. sumažėjo (24 pav.). 1999-2005 m. laikotarpiu seniūnijoje daugėjo individualių įmonių ir valstybinių bei viešųjų įstaigų. Nemažą įmonių dalį sudaro įvairios organizacijos ir bendrijos, nors jų skaičius per paskutiniuosius metus ir šiek tiek sumažėjo. Seniūnijoje 1999-2002 m. buvo mažiausiais AB skaičius, o 2005 m. duomenimis jų visai neliko.

Lazdynų seniūnijoje 2005 metais buvo 759 įmonės (2 lentelė). Seniūnijoje, kaip ir kitose Vilniaus miesto seniūnijose, įmonių skaičiumi pirmaujančias pozicijas turėjo prekyba. Mažmeninės prekybos srityje buvo 117 įmonių arba 15,5 % (Vilniuje 14,9 %).didmeninės ir mažmeninės prekybos srityje – 83 įmonės arba 10,9 % (vidutiniškai Vilniuje 9,8 %).

Daug įmonių buvo valstybinių institucijų, organizacijų 89 arba 11,8 % (Vilniuje 11,4 %), statybos, statybinių medžiagų 76 arba 10,1 % (vidutiniškai Vilniuje 8,6 %), apdirbamoji gamybos 60 arba 7,9 % (vidutiniškai Vilniuje 8,6 %) veiklos srityse. Mažiausiai buvo pirminio sektoriaus 3 arba 0,4 % (vidutiniškai Vilniuje 0,5 %), žaliavų, kurą, energetikos 10 arba 1,3 % (Vilniuje 0,9 %), automobilių remonto, buitinio daiktų taisymo 12 arba 1,6 % (Vilniuje 2 %) veiklos srityse.

Analizuojant kaip kinta įmonių skaičius pagal atskiras ekonominės veiklos kryptis, matyti, kad sparčiai daugėja įmonių dirbančių kompiuterių, komunikacijų ir žaliavų, kuro, energetikos veiklos srityje. Taip pat vis didesnis procentas įmonių savo veiklos sritimi pasirenka statybą, statybines medžiagas, bei automobilių remontą ar buitinių daiktų taisymą.

Vis mažesnis procentas įmonių dirba tokiuose ekonominės veiklos sektoriuose, kaip apdirbamoji gamyba, prekybos sritis, finansai, draudimas, teisė, bei transporto paslaugos, sandėliavimas.

2 lentelė. **Įmonių pasiskirstymas pagal ekonominės veiklos kryptį 1995-2005 m. Lazdynų seniūnijoje** *(Šaltinis: Vilniaus miesto verslo teritorinės sklaidos žemėlapio atnaujinimas: Lazdynų seniūnija).*

Ekonominės veiklos kryptys	1995 m.	1999 m.	2002 m.	2005 m.		2005 m.
	Lazdynai				Vilnius	Lazdynai
	%					Skaičius
Apdirbamoji pramonė	10,6	10,1	8,1	7,9	8,6	60
Žaliavos, kuras, energetika	-	0,2	0,9	1,3	0,9	10
Mažmeninė prekyba	19,4	16,5	16,5	15,5	14,9	117
Didmeninė ir mažmeninė prekyba	8,3	11,8	11,3	10,9	9,8	83
Kompiuteriai, komunikacijos	0,9	2,0	2,8	3,6	3,4	27
Finansai, draudimas, teisė	6,9	7,4	7,8	6,9	10,8	53
Statyba, statybinės medžiagos	10,6	11,1	9,5	10,1	8,6	76
Automobilių remontas, buitinių daiktų taisymas	1,4	1,0	1,4	1,6	2,0	12
Transporto paslaugos, sandėliavimas	9,3	7,9	7,3	6,6	5,5	50
Švietimas, kultūra, mokslas, sveikatos apsauga	10,6	7,4	6,6	6,2	6,1	47
Sveikatos apsauga, socialinis darbas	0,9	2,2	2,8	3,0	3,4	23
Viešbučiai, viešasis maitinimas, turizmas	2,8	2,5	2,6	2,8	4,7	21
Valstybinės institucijos, organizacijos	8,8	11,1	12,5	11,8	11,4	89
Asmeninės paslaugos	3,2	4,7	5,0	5,0	5,6	40
Pirminis sektorius	0,5	0,7	0,5	0,4	0,5	3
Veikla nenurodyta	5,6	3,4	4,5	6,1	4,0	48
Iš viso						**759**

7.1.1. Ekonominės veiklos charakteristika pagal 2002 metų duomenis

2002 m. birželio 10 d. – 2002 m. liepos 15 d. buvo vykdyta sociologinė įmonių apklausa Vilniaus mieste. Lazdynų seniūnijoje tuo metu veikė 406 įmonės. Šios apklausos metu Lazdynų seniūnijoje buvo apklausta 51 įmonė iš 2860-ties apklaustų įmonių Vilniuje (1,8%). Iš jų 2 AB (akcinės bendrovės), 26 UAB (uždarosios akcinės bendrovės), 11 IĮ (individualiosios įmonės), 12 VĮ (valstybinės įstaigos) *[55]*.

Apklausos duomenimis į klausimą apie metinę apyvartą paaiškėjo, kad Lazdynų seniūnijoje kiek daugiau nei vidutiniškai Vilniuje smulkių įmonių, kurių metinė apyvarta siekė iki 100 tūkst. Lt – 35 %. Nuo 100 tūkst. iki 1 mln. Lt apyvartą turėjo dvigubai mažiau įmonių nei vidutiniškai Vilniuje – 15 %. Išskirtinis Lazdynų bruožas - 1-10 mln. It apyvartą turinčių įmonių didelis skaičius – 42 %. Didžiausią apyvartą (10-50 ir virš 50 mln. Lt) turėjo po 4 % įmonių.

Lazdynų seniūnijoje įmonės pagal darbuotojų skaičių pasiskirstė:

1-10 dirbančiųjų - 23 įmonės (46,9 %);

11-25 dirbančiųjų - 10 (20,4 %);

26-50 dirbančiųjų- 10 (20,4 %);

51 ir daugiau dirbančiųjų- 6 (12,2 %).

Taigi galima daryti išvadą, kad seniūnijoje yra daugiausiai smulkių, nedaug darbuotojų turinčių įmonių.

Pagal įmonių įsikūrimo laikotarpį paaiškėjo, kad daugiausia jų įsikūrė 1998–2002 metais (16), o mažiausiai iš karto po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo iki 1993 metų.

Iki 1990 m. - įkurtos 9 įmonės (22,0 %);

1990-1993 m.-5(12,2 %);

1994-1997 m.-11 (26,8 %);

1998-2002 m.-16 (39,0 %).

Tiriant veiksnius, nulėmusius įmonės vietos pasirinkimą, analizė parodė, kad pats svarbiausias veiksnys buvo patraukli patalpų įsigijimo kaina (21,6 %) ir gyventojų tankumas (13,7 %). Vietos prestižas (11,8 %) ir komunikaciniai privalumai (11,8 %) buvo svarbu mažesniam procentui įmonių vadovų.

Šios apklausos metu buvo domėtasi kaip įmonių vadovai vertina verslo aplinką.

Lazdynų seniūnijos *inžinerinę - komunalinę infrastruktūrą* įmonių vadovai įvertino:

Gera - 15 (29,4 %);

patenkinama - 17 (33,3 %);

bloga - 6 (11,8 %);

neturėjo reikšmės - 4 (7,8 %);

neturėjo nuomonės - 9 (17,6 %).

Įmonių vadovai *transporto sistemos patogumą* seniūnijoje įvertino:

Gera - 20 (39,2 %);

patenkinama - 18 (35,3 %);

bloga - 2 (3,9 %);

neturėjo reikšmės - 2 (3,9 %);

neturėjo nuomonės - 9 (17,6 %).

Lazdynų seniūnijoje *aplinkos priežiūrą* įvertino:

Gera - 16 (34,4 %);

patenkinama - 18 (35,3 %);

bloga - 1 (13,7 %);

neturėjo reikšmės – 1 (2,0 %);

neturėjo nuomonės - 9 (17,6 %).

Iš apklausos duomenų matyti, kad vietos verslininkai yra patenkinti juos supančia verslo aplinka. Jų poreikius tenkina inžinierinė – komunikacinė infrastruktūra, transporto sistema yra pakankamai patogi, o aplinka prižiūrima pakankamai gerai.

Šio tyrimo metu, taip pat buvo norima nustatyti koks ryšys sieja vietos verslininkus ir Lazdynų seniūniją, ar yra patenkinti vietos verslininkai seniūnijos teikiamomis paslaugomis ir jų kokybe.

Pateikiant klausimą ar įmonių vadovai norėtų *glaudesnio bendradarbiavimo su seniūnija* respondentai atsakė:

Taip - 31 (60,8 %);

ne - 4 (7,8 %);

nežino - 4 (7,8 %);

neturėjo reikšmės - 8 (15,7 %);

neturėjo nuomonės - 4 (7,8 %).

Nuomonės apie *seniūnijos teikiamų paslaugų kokybę:*

Gera - 17 (33,3 %);

patenkinama - 17 (33,3 %);

bloga - 4 (7,8 %);

neturėjo reikšmės - 8 (15,7 %));

neturėjo nuomonės - 5 (9,8 %)).

Iš gautų duomenų galima daryti išvadą, kad pakankamai daug įmonių (15,7 %) visiškai neturi reikšmės seniūnijos teikiamos paslaugos ir glaudesnis bendradarbiavimas su ja. Bet didesnė dalis apklaustų įmonių bendradarbiauja su seniūnija ir nuomonė apie seniūnijos teikiamas paslaugas yra gera arba patenkinama.

7.1.2 Ekonominė veiklos charakteristika pagal 2005 metų duomenis

Tiriant Lazdynų seniūnijoje *įmonių metines pajamas* paaiškėjo, kad daugiausia vyrauja smulkias pajamas, iki 100 tūkst. lt, turinčios įmonės (33,1 %) *[56]*. Smulkių įmonių Lazdynuose 1,4 karto daugiau nei vidutiniškai Vilniaus mieste. Daugiausia smulkiausių įmonių buvo apdirbamosios gamybos (50 % arba 2,1 karto viršijo Vilniaus vidurkį), asmeninių paslaugų (50 %), sveikatos apsaugos, socialinio darbo (43,5 %), finansų, draudimo, teisės (43,4 %) ir kitose ekonominės veiklos srityse.

Pagal įmonių turėjusių nuo 100 tūkst. iki 1 mln. lt pajamas, Lazdynai priklausė mažiausiai tokių įmonių turinčių seniūnijų grupei tokių įmonių seniūnijoje buvo 19,5 % (Vilniuje – 22,5 %). Daugiausia jų buvo pirminiame sektoriuje (66,7 %), transporto paslaugų , sandėliavimo (36 %), automobilių remonto, buitinių daiktų taisymo (33,3 %) veiklos srityse.

Nuo 1iki 10mln. lt pajamas turinčių įmonių Lazdynuose buvo 8,9 %. Daugiausiai vidutinių įmonių buvo didmeninės ir mažmeninės prekybos (25,3 %) srityje, mažiausiai – asmeninių paslaugų (2,5 %), švietimo, kultūros, mokslo, sveikatos apsaugos (4,3 %), mažmeninės prekybos (6 %) ekonominės veiklos srityse. Žaliavų, kuro, energetikos, viešbučių, viešojo maitinimo, turizmo, valstybinės institucijos, organizacijų, pirminio sektoriaus šakų vidutinių įmonių Lazdynų seniūnijoje visai nebuvo.

Didelių įmonių, turėjusių pajamas 10-50 mln. lt, Lazdynuose buvo tik mažmeninės prekybos (1,7 %), finansų, draudimo, teisės (3,8 %), ir statybos, statybinių medžiagų (2,6 %) ekonominės veiklos srityse.

Stambių įmonių, disponavusių 50 mln. lt ir didesnėmis pajamomis buvo tik statybos, statybinių medžiagų veikloje (1,3 %).

Tiriant seniūnijos *įmonių darbuotojų skaičių* buvo išskiriamos keturios grupės: smulkiausios (iki 9 darbuotojų), 10-49 darbuotojai, 50-99 darbuotojai, stambios (virš 100 darbuotojų). Lazdynų seniūnija pagal darbuotojų skaičių įmonėse išsiskyrė pačių smulkiausių įmonių gausa (62,1 %). Įmonių darbuotojų analizė pagal ekonomines veiklos šakas atskleidė, kad smulkiausių įmonių daugiausiai buvo didmeninėje ir mažmeninėje prekyboje (85,5 %), finansų, draudimo, teisės sektoriuose (79,2 %), kiek mažiau kompiuterių, komunikacijų šakose (71,4 %).

Įmonių, turėjusių 10 iki 49 darbuotojų, Lazdynuose buvo 11,4 % seniūnijos įmonių (Vilniuje – 15 %). Daugiausia buvo pirminiame sektoriuje (66,7 %), statybos, statybinių medžiagų šakoje (28,9 %) bei viešbučių, viešojo maitinimo, turizmo sektoriuje (23,8 %). Mažiausia – valstybinėse institucijose, organizacijose (1,1 %), finansų, draudimo, teisės sektoriuje (1,9 %) bei asmeninių paslaugų sektoriuje (5 %). Tokio dydžio įmonių išvis nebuvo dviejose šakose, tai – kompiuterių, komunikacijų bei sveikatos apsaugos, socialinio darbo sektoriuose.

Nuo 50 iki 99 darbuotojų skaičių turinčių įmonių Lazdynuose buvo 1,1 % (Vilniuje – 2,4 %). Tokio dydžio įmonių buvo mažiausiai ir tik trijose veiklose. Daugiausiai jų buvo švietimo, kultūros, mokslo, sveikatos apsaugos srityje (12,8 %), sveikatos apsaugos, socialinio darbo sektoriuje (4,3 %) ir statybos, statybinių medžiagų šakose (1,3 %).

Stambių įmonių, turėjusių 100 ir didesnį skaičių darbuotojų, Lazdynuose taip pat buvo mažuma 1,1 % seniūnijos įmonių. Daugiausiai jų buvo sveikatos apsaugos, socialinio darbo sektoriuje (8,7 %), švietimo, kultūros, mokslo, sveikatos apsaugos srityje (6,4 %) ir finansų, draudimo, teisės sektoriuje (5,7 %).

Lazdynų seniūnijoje didesnę reikšmę *įmonių veiklos vietos pasirinkimui* nei kitose gyventojų koncentracija ir infrastruktūros patogumas. Pirmasis veiksnys sietinas su miegamojo rajono statusu, o antrasis – su gera transporto infrastruktūra. Verslininkai visai nelaiko šios seniūnijos perspektyvia verslui, nenurodo verslo koncentracijos, naujesnių ekonominių pokyčių seniūnijoje.

Verslininkai *verslo aplinką vertina* palankiai. Daugiausiai yra patenkinti transporto infrastruktūra, aplinkos priežiūra ir inžinierine infrastruktūra. Vertindami verslo aplinką nurodo, kad verslo koncentracija čia yra nedidelė, didelių perspektyvų ateityje nenusimato, bei jų įmonės įkurtos miesto mastu neprestižinėse vietose. Nors verslininkai yra patenkinti Lazdynų viešąja infrastruktūra, bet jie didžiausią trūkumą mato viešojo transporto srityje. Tai pasakytina ypač apie toliau nuo pagrindinių arterijų esančias vietoves. Verslininkai susiduria su viešojo transporto, parkavimosi aikštelių problema. Ko daugiausia trūksta seniūnijoje respondentai nurodė, kad viešojo maitinimo įstaigų, buitinių paslaugų ir laisvalaikio praleidimo objektų.

7. 2 Paslaugų ir infrastruktūros pagrindiniai bruožai

Pagal Teritorijų planavimo įstatymą, infrastruktūra – tai įvairių veiklos sričių objektų, aptarnaujančių ūkį ir gyventojus, kompleksas: inžineriniai tinklai, susisiekimo komunikacijos, komunaliniai, visuomeniniai, prekybos ir kiti gyventojų paslaugoms teikti ar

aplinkos kokybei gerinti reikalingi objektai. Infrastruktūra apima įvairiausių veiklos sričių objektus, kurių paslaugos teikiamos tiek privačiai, tiek viešai.

Lazdynai yra miegamasis gyvenamasis rajonas ir visa sunkioji infrastruktūra (keliai, nuotekų surinkimas, vandens, elektros, dujų tiekimas) buvo suformuota šį rajoną statant. Kaip jau minėjau anksčiau, projekto autorių visiškai nevaržė teritorijos užstatymas, taigi jie, jau tarybinais metais rajoną suprojektavo maksimaliai patogų čia gyvensiančiam žmogui.

Patrauklioje Vilniaus miesto Lazdynų seniūnijoje yra gerai išvystyta kelių infrastruktūra. Žiedinė Architektų ir Erfurto gatvės patogiai įsijungia į miesto magistralių sistemą. Laisvės prospektas – tai gija jungianti Lazdynus su kitais miegamaisiais rajonais bei miesto centru. Sunkusis transportas važiuoja tik Laisvės prospektų ir Oslo gatvė ir tai netrukdo rajono gyventojų ramybės. Be šių pagrindinių gatvių, Lazdynėlių, Šiltnamių ir Bukčių gatvės patogiai sujungia kiek toliau nutolusius Lazdynėlių ir Bukčių rajonus. Be to visoje seniūnijoje yra pakankamai gerai išvystytas smulkesnių gatvelių pagalba privažiavimas prie gyvenamųjų namų.

Viešojo transporto infrastruktūrą sudaro troleibusų linija einanti Laisvės prospektu, bei autobusai kursuojantys pagrindinėmis Architektų, Erfurto, Oslo, Šiltnamių, Lazdynėlių, bei Bukčių gatvėmis. Susisiekimas su miestu ir kitais gyvenamaisiais rajonais yra geras, tik rūpesčių kyla Bukčių, Lazdynėlių bei „Pavasario“ gyvenamųjų rajonų gyventojams dėl reto autobusų kursavimo.

Aptarnavimo sektorių sudaro keturi pagrindiniai prekybos centrai, bei eilė mažesnių parduotuvių pasklidusių tolygiai visoje seniūnijoje. Šalia jų yra įsikūrę buitinio, grožio paslaugas, technikos, drabužių ir batų taisymo paslaugas teikiančios smulkios įmonės. Rajone yra didelė statybinių prekių parduotuvė, taip pat dvi automobilių detalėmis prekiaujančios įmonės.

Socialinė infrastruktūra išvystyta gerai, kadangi seniūnija gali didžiuotis bažnyčia, Lazdynų laisvalaikio centru, bei parodų centru „Litexpo“. Gyventojams nekyla problemų su ikimokyklinio ir mokyklinio ugdymo įstaigų trukumu. Jų skaičius atitinka rajone gyvenančių vaikų skaičių ir dar priima iš gretimų rajonų vaikus. Rajone yra viena poliklinika, ligoninė, bei aštuoni privatūs stomatologiniai kabinetai. Rajonui, turinčiam 32 tūkstn. gyventojų, sveikatos apsaugos sektorius pilnai tenkina besigydančių poreikius.

8. Lazdynų seniūnijos perspektyvinės raidos tendencijos

Svarbiausias ir didžiausias Lazdynuose planuojamas projektas yra Vilniaus miesto vakarinis aplinkkelis (2 priedas). Šiuo klausimu yra aktyviai diskutuojama jau ne vieneri metai. Ne vieną kartą daryta seniūnijos gyventojų apklausa, daug ginčitasi, bet besiplečiantis miestas reikalauja savo. Sprendimas jau priimtas – aplinkkelis bus. Vilniaus vakarinio aplinkkelio trasos ilgis – 12 km. Į jo teritoriją patenkančių sklypų plotas iš viso siekia daugiau kaip 29 ha.

Vakarinis aplinkkelis – vienas iš strateginių Vilniaus miesto susisiekimo sistemos objektų, sujungsiantis tarptautinį IXB transporto koridorių su Vilniaus–Panevėžio automagistrale. Kartu su pradėtu tiesti Vilniaus pietiniu aplinkkeliu šis aplinkkelis yra neatsiejama tarptautinio IX transporto koridoriaus dalis.

LR Vyriausybės Strateginio planavimo komitetas 2006 m. vasario 14 d. posėdyje projektą „IX transporto koridoriaus trūkstamos grandies statyba – Vilniaus vakarinis aplinkkelis“ pripažino prioritetiniu. Atsižvelgdama į didelę Vilniaus vakarinio aplinkkelio projekto apimtį ir reikšmę tarptautiniam susisiekimui, sostinės Savivaldybė šį projektą laiko svarbiausiu Vilniaus miesto projektu 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategijos Ekonomikos augimo veiksmų programoje.

Siekiant plėtoti turizmo infrastruktūrą ir paslaugas, iki 2010 metų pabaigos sostinėje planuojama įrengti turistinį vandens kelią Neries upe. Šis kelias tęsis nuo Verkių regioninio parko iki Lazdynų tilto. Tai yra puiki galimybė Lazdynų seniūnijai įsilieti į turizmo sektorių, kadangi šalia turistinės trasos bus sukurta viešoji infrastruktūra.

Projektą „Turistinis vandens kelias Neries upe Vilniaus mieste“ planuojama įgyvendinti 3 etapais. Pirmojo etapo metu, iki 2008 metų rugsėjo, bus parengta techninė dokumentacija, 2009–2010 metais numatoma įgyvendinti antrąjį ir trečiąjį etapus – „Vidaus vandens kelio įrengimas“ ir „Prieplaukų bei uosto statybos ir rekonstrukcijos darbai“.

Jau pasirašyta paramos sutartis pirmajam šio projekto etapui, kurio vertė –1,35 mln. litų, įgyvendinti. Beveik 87 proc. reikiamų lėšų – 1,17 mln. litų bus skirta iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir Lietuvos Respublikos biudžeto. Dar 177 tūkst. litų šiam projektui skirs Vilniaus miesto savivaldybė. ES finansavimas skirtas pagal Lietuvos Respublikos 2004–2006 m. bendrojo programavimo dokumento 3 prioriteto 4 priemonę „Viešoji turizmo infrastruktūra ir paslaugos“.

Įgyvendinant pirmąjį etapą, Vilniaus mieste bus ištirtas Neries upės dugnas, parengta išsami galimybių studija, vandens kelio techninis projektas, atliktas poveikio

aplinkai vertinimas. Taip pat bus parengti žiemos uosto (Žirmūnuose), buvusio elingo (Kosciuškos g.), stacionarių prieplaukų (prie Baltojo tilto bei tarp Žvėryno ir Liubarto tiltų) ir mobilių prieplaukų (Verkių regioniniame parke prie vandens malūno, Žvėryne prie Vingio parko pėsčiųjų tilto ir Lazdynuose, šalia Lietuvos parodų centro „Litexpo“) sklypų detalieji planai bei techniniai projektai.

Projekte planuojama plėtoti laivybą mažais, pramoginiais ir sportiniais laivais, numatomi keli pagrindiniai vandens kelio maršrutai. Visų jų pradžia – ties Karaliaus Mindaugo tiltu (Vilnios intako krantinė). Plaukiant pirmuoju maršrutu, kurio ilgis 8,25 km, keleiviai išlips Verkių regioniniame parke, antrojo ilgis – 4,60 km, kuriuo miestiečiai galės nuplaukti iki Vingio parko, likęs maršrutas, kurio ilgis 7,85 km, pasieks Lazdynų tiltą.

Projektiniuose pasiūlymuose numatyti būtini ir galimi laivybos infrastruktūros objektai – pagrindinis upės uostas, apie 17 mobilių ir stacionarių prieplaukų, turizmo informaciniai centrai, viešojo maitinimo įstaigos, gamtos pažinimo paviljonai, paplūdimiai, valčių sustojimo vietos, nuomos punktai.

Įrengtą vandens kelio ruožą nuo Verkių regioninio parko iki Lazdynų tilto pagal reikšmingumą siūloma įtraukti į valstybinės reikšmės vidaus vandens kelių sąrašą.

Be miesto masto darbų Lazdynuose yra planuojami ir vietinės reikšmės darbai. Šaunu yra paminėti, kad Lazdynų seniūnija pirmoji Vilniaus mieste pradėjo planuoti darbus nauju būdu. Norėdama parodyti savo norą dirbti su seniūnijos bendruomene iš vien, tartis įvairiais klausimais ir paprasčiausiai paisyti jų norų ir pageidavimų, leido gyventojams patiems nuspręsti kokie darbai turi buti atlikti greičiausiai. Tuo tikslu 2005 metais lazdyniečiams nuo lapkričio mėn. vidurio iki gruodžio 15 d. buvo išdalinta 10 000 vnt. anketų „Stipri visuomenė – stipri savivalda“, kuriose buvo klausiama, kokie darbai, gyventojų nuomone, Lazdynų rajone turėtų būti atlikti pirmiausia per artimiausius trejus metus. Anketoje buvo sudarytas prioritetinių darbų sąrašas, tačiau gyventojai neprivalėjo rinktis vien iš pateikto sąrašo – jie galėjo įrašyti savo pasiūlymus, pageidavimus ar nusiskundimus ir patys nuspręsti, ko labiausiai jiems reikia. Taip pat gyventojai galėjo išsakyti savo nuomonę Lazdynų bendruomenės tarybos rinkimų klausimais. Pildydami anketas, gyventojai galėjo išsakyti savo nuomonę ir apie įmones, kurios rajone tvarko aplinką, prižiūri pastatus ir administruoja daugiabučius.

Tokia apklausa Vilniuje buvo vykdoma pirmą kartą. Lazdynų seniūnijos gyventojai, nors ir nerodydami didelio entuziazmo, padėjo seniūnijos darbuotojams apsispręsti, kokių darbų imtis reikėtų pirmiausia. Atidarius urną, kai pasibaigė anketų rinkimo metas, jų buvo suskaičiuota 500 vnt.

Suskaičiavus rezultatus, gyventojų pageidavimu prioritetai pasiskirstė tokia eilės tvarka:

1. Automobilių stovėjimo aikštelių prie namų išplėtimas;
2. Metalinių vaikų žaidimo aikštelių demontavimas ir naujo tipo medinių aikštelių pastatymas;
3. Skvero įrengimas Erfurto g. 1, šalia parduotuvės „Iris“ ir tako nuo Erfurto g. 10 iki Architektų g. 19 rekonstrukcija (įvykdyta);
4. Triukšmingumo Oslo g. sumažinimas. Oslo g. ir Laisvės per. Šlaitų apželdinimas ir akustinių sienelių įrengimas;
5. Bendruomenės centro statyba, kuriame kartu įsikurtų seniūnija, socialinė rūpyba, bendruomenės taryba, policijos nuovada, vaikų teisių apsauga, biblioteka, vaikų ir jaunimo klubai;
6. Daugiabučių namų renovacija, įgyvendinant efektyvias energijos taupymo priemones;
7. „Pasakų parko“ urbanizacija (asfalto takelių, medinių laiptų įrengimas);
8. Požeminių atliekų surinkimo konteinerių ir jų aikštelių įrengimas;
9. Nusikalstamumo prevencija, visuomenės bendradarbiavimas su policija ir mokslo švietimo įstaigomis. Judėjimas „Stabdyk nusikalstamumą“ ir „Saugi kaimynystė“;
10. Stacionarios turgavietės įrengimas vietoje esamos laikinosios Architektų g. 19, kurioje būtų numatyta prekyba šviežia žuvimi, mėsa ir kitais produktais;
11. Bendruomenės narių mokymas kompiuterinio raštingumo ir internetinio puslapio nuolatinis atnaujinimas.

Manau yra pagirtina, kad seniūnija yra labai atvira savo bendruomenei ir bendruomeninėms organizacijoms, kuo maksimaliau gyventojams leidžia pasijusti savo rajono šeimininkais ir savo ateities darbus planuoja su jais kartu.

Sparčiai daugėjant gyventojų skaičiui Vilniuje ir plečiantis miestui, to negali išvengti ir Lazdynų seniūnija. Bukčiuose pradėtas statyti ir dar ateityje plėsis daugiabučių gyvenamųjų namų kvartalas „Pavasaris“. Šiame rajone per artimiausius 3-5 metus įvyks didelių permainų. Pirmiausia šalia ŽŪB “Pavasaris” pastatytų naujų namų ketinama sutvarkyti Bukčių mišką, kuris galėtų tapti Lazdynų sveikatingumo parku su teniso kortais, dviračių takais. Džiugu, kad šios bendrovės iniciatyva artimiausiu metu bus sutvarkyta Šiltnamių gatvė, įrengti šaligatviai bei apšvietimas, kiemuose pasodinti dekoratyvinius klevus, papuošti aplinką skulptūromis.

Vyksta kardinalūs pasikeitimai ir VŠĮ “Panerio stadionas”. Bukčiuose dabartinio stadiono vietoje bendrovė ketina įrengti pasaulinius standartus atitinkantį beisbolo stadioną, kuriame galės sportuoti šios sporto šakos entuziastai, daugelis jų - vaikai. Tai būtų vienintelis

toks stadionas Lietuvoje. Pagirtina, kad Lazdynų apygardoje išrinktas Seimo narys Gintaras Steponavičius prisideda, jog konkrečius darbus atliekantiems žmonėms kuo mažiau trukdytų biurokratinės kliūtys.

Išvados ir pasiūlymai

1. Lazdynai tarybiniais metais buvo vienas iš gražiausių ir patogiausių gyvenamųjų rajonų, kur vykstant urbanizacijai gamtinė aplinka buvo maksimaliai išsaugota ir suderinta su įvairaus aukščio reljefe sukomponuotais gyvenamųjų namų ansambliais.
2. Pirmieji Lazdynų gyventojų pagrindą sudarė jauni darbingo amžiaus žmonės (amžiaus vidurkis 28,8 m.), neseniai sukūrę šeimas ir auginantis 4-5 metų vaikus. Dominavo gyventojai turintys aukštąjį išsilavinimą, mažiausia dalis turėjo pradinį ir aštuonmetį išsilavinimą.
3. Tarybiniais metais Lazdynuose buvo viena iš geriausiai išvystytų aptarnavimo sferų Vilniaus mieste, nes teikiamos prekybos, buitinio aptarnavimo, susisiekimo, sveikatos apsaugos ir švietimo sistemos paslaugos pilnai tenkino gyventojų poreikius.
4. Penktame pagal gyventojų skaičių Vilniaus mikrorajone yra įsikūrusi Lazdynų seniūnija, kuri vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Vietos savivaldos įstatymu, kitais teisės aktais, nustatančiais savivaldybių veiklą, Vilniaus miesto savivaldybės Tarybos ir Valdybos sprendimais, mero potvarkiais, administracijos direktoriaus įsakymais ir mero patvirtintais seniūnijų veiklos nuostatais. Lazdynų seniūnijos gyvenime ir sprendžiant klausimus susijusius su jos valdymu aktyviai dalyvauja bendruomenės nariai ir bendruomeninės organizacijos.
5. Nors sovietmečiu Lazdynai buvo laikomas prestižiniu rajonu, šiandien būtina kompleksiškai modernizuoti daugiabučius, išspręsti privažiavimo ir automobilių parkavimo problemas, atnaujinti vaikų žaidimų aikšteles, laisvalaikio ir sporto zonas.
6. Šiandiena pagal amžiaus struktūrą Lazdynų gyventojai priklauso seniausiųjų gyventojų amžiaus grupei, daugiausiai tai lietuvių tautybės užimti (dirbantys) žmonės turintys aukštesnį arba vidurinį išsilavinimą, kurių pagrindinis pragyvenimo šaltinis yra darbo užmokestis. Socialiniais – ekonominiais pokyčiais po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo didžioji seniūnijos gyventojų dalis yra patenkinti.
7. Nors sovietmečiu Lazdynai buvo laikomas prestižiniu rajonu, šiandien būtina kompleksiškai modernizuoti daugiabučius, išspręsti privažiavimo ir automobilių parkavimo problemas, atnaujinti vaikų žaidimų aikšteles, laisvalaikio ir sporto zonas.
8. Lazdynų seniūnijoje vyrauja UAB, įmonių skaičiumi pirmaujančias pozicijas užima prekyba, didelis skaičius valstybinių institucijų ir organizacijų. Analizuojant pagal atskiras ekonominės veiklos kryptis, sparčiai daugėja įmonių dirbančių kompiuterių, komunikacijų ir žaliavų, kuro, energetikos veiklos srityse, o vis mažiau įmonių dirba tokiuose ekonominės

veiklos sektoriuose, kaip apdirbamoji gamyba, prekybos sritis, finansai, draudimas, teisė, bei transporto paslaugos, sandėliavimas.

9. Seniūnijoje vyrauja smulkios, turinčios nedaug darbuotojų įmonės. Verslininkai verslo aplinką vertina palankiai, o pagrindiniai veiksniai nulėmę įmonės vietos pasirinkimą buvo gyventojų koncentracija ir infrastruktūros patogumas.
10. Lazdynų seniūnija viena pirmųjų mieste savo darbus pradėjo planuoti nauju būdu. Gyventojai pildydami anketą „Stipri visuomenė – stipri savivalda“ nurodė prioritetinių darbų sąrašą, kuriuos reikėtų atlikti per artimiausius trejus metus.
11. Svarbiausias ir didžiausias Lazdynuose planuojamas projektas yra Vilniaus miesto vakarinis aplinkkelis. Ateityje Lazdynų seniūnija turės puikią galimybę įsilieti į turizmo sektorių, kadangi iki 2010 metų pabaigos sostinėje planuojama įrengti turistinį vandens kelią Neries upe, kuris tęsis nuo Verkių regioninio parko iki Lazdynų tilto, o šalia šios trasos bus sukusta ir viešoji infrastruktūra.

Pasiūlymas:

Manau, kad ateityje Lazdynų seniūnija planuodama ateities darbus turėtų atsižvelgti ne tik į seniūnijos gyventojų, bet ir į verslininkų nuomonį bei pageidavimus. Tik glaudžiai bendradarbiaujant ir ieškant kompromiso tarp valdžios atstovų, bendruomenės ir vietos verslinikų galima pasiekti maksimalių rezultatų.

Summary

Vilnius Pedagogical University Geography Department student Aušra Šidlauskienė Master Degree Paper „Socio-economical Changes in Lazdynai Administrative Unit After the Restoration of Lithuanian Independence“ aims at analyzing the socio-economical changes after the restoration of Lithuanian independence in Lazdynai administrative unit and seeing the perspectives of the further development of the area.

The tasks of the paper are: 1) review historical and socio-economical situation in Lazdynai administrative unit before the restoration of independence; 2) analyze socio-economical changes after the restoration of independence; 3) investigate the activity of Lazdynai administrative unit; 5) question the people living in Lazdynai area; 6) analyze the distribution of enterprises in Lazdynai according to their process rays; 7) present the perspective tendencies of Lazdynai area development.

Lazdynai people were questioned, inquiring their education, employment or occupation, sources for living and income, their opinion about Lazdynai area, problems and live after the restoration of Lithuanian independence. The results of the analysis show that younger, better educated and higher-paid people are more inclined to assess the level of life after the restoration of independence positively rather than older and less paid people, who were not able to adapt to the new life. The most urgent problems are small parking places, high prices for central heating, renovation of houses and poor conditions of pavements. Although in the Soviet times Lazdynai was one of the best residence areas, today it is necessary to renovate the blocks of flats, solve parking problems, renew the playgrounds for children, places for recreation and sports. According to the recent data, Lazdynai population is one of the eldest. Most of the people are Lithuanian, still working and busy people, having college or secondary education, mostly living on their salaries. Socio-economical changes after the restoration of Lithuanian independence satisfy the majority. Smaller enterprises, having small number of employees, predominate in Lazdynai area. Business owners value the business environment positively and emphasize the density of population and good infrastructure as the major reasons for setting up their business in this area.

Literatūra

1. 2002 m. Vilniaus miesto seniūnijų ekonominės veiklos analizė.
2. 2005 – jų metų veiklos ataskaita. (2005). Lazdynų seniūnija.
3. Balčiūnas V., Vanagas J. (1983). *Lazdynai*. Vilnius: Mokslas.
4. Barkauskas V. (1977). *Lietuvos miestų genezė ir raida*. Vilnius.
5. Baužienė M. (2006, Gegužės 13). Vieną seniausių miesto rajonų išgarsino kūrėjai, *Lietuvos rytas: Sostinė,* p. 7.
6. Butvytienė G. Laiku ištiesta pagalbos ranka [žiūrėta 2007-03-12]. Prieiga per internetą: <http://www.kaunodiena.lt/lt/%3Fid%3D6%26aid%3D9474+gatv%C4%97s+vaik%C5%B3+centras&hl=lt&ct=clnk&cd=1&gl=lt.html>.
7. Čiegis R. (2006). *Ekonominių teorijų istorija*. Vilnius.
8. Dedura E. (1999, Spalis). Lazdynų mikrorajono plėtros vizija, *Lazdynų žiedas,* p. 4.
9. Dūda N. (1981, Gegužės 13). Džiugink Vilnietį ir svečią, *Vakarinės naujienos,* p. 8.
10. Gusčius A. (2007, Vasaris). Vilniaus vizija ir Lazdynų ateitis 2007-2010 metais, *Lazdynų žiedas,* p. 2.
11. Ignatavičius T. (1993, Lapkričio 30). Gerumo versmė, *Respublika,* p. 6.
12. *Ilgalaikė Lietuvos ūkio (ekonomikos) plėtotės iki 2015 metų strategi*ja. (2002). Vilnius: Lietuvos mokslas.
13. Ivlinas T. (1991). *Ekonomikos teorija*. Vilnius.
14. Jarutienė J. (2000, Lapkričio 7). Sausakimši kiemai liks tiktai blogas prisiminimas, *Lietuvos rytas,* p. 1
15. Jarutienė J. (2000, Spalio 27). Tvarkingiausio rajono vardo Lazdynai neprarado, *Lietuvos rytas: Sostinė,* p. 4.
16. Jurkštas J. (1981, Birželio 20). Naujųjų Vilniaus miesto rajonų vardai. *Vakarinės naujienos*, p. 12.
17. Jurkštas J. (1985). *Vilniaus vietovardžiai*. Vilnius: Mokslas.
18. Kačerauskienė A. (2003, Balandis). Lazdynų bažnyčiai – 10 metų, *Lazdynų žiedas*, p. 4.
19. Kindurys K. (1991, Gruodžio 19). Šv. Jono Bosko bažnyčia Lazdynuose, *Statyba ir architektūra*, p. 9.
20. Kiseliovas V. (2007, Vasaris). Pakeliui į tikrąją savivaldą, *Lazdynų žiedas,* p. 4.
21. Klimavičienė J. (1976, Sausis). Lazdynų grožis, *Literaturnaja gazeta*, p.
22. *Lazdynų bibliotekos metraštis.* (1988). Vilnius: 14 filialas.

23. Lazauskienė M. (2007, Vasaris). Lazdynų seniūnijos choras „Bočiai“, *Lazdynų žiedas,* p. 7.
24. Lazdynų seniūnija. Lietuvos statistikos departamentas[žiūrėta 2007-05-22]. Prieiga per internetą: <http://www.vilniustsv.stat.gov.lt/lt/pages/view/%3Fid%3D1823+lazdyn%C5%B3+seni%C5%ABnija&hl=lt&ct=clnk&cd=6&gl=lt&lr=lang_lt.html>.
25. Lazdynų seniūnijos naujienos. Lazdynų seniūnija [žiūrėta 2006-10-11]. Prieiga per internetą: http://www.vilnius.lt/seniunijos/lazdynai/index.php?open=true&meniu_id=32.html>.
26. Lietuvos respublikos Vietos savivaldos įstatymas, 1994 m. liepos 7 d., Nr. I-533.
27. Lydeka Z. (2001). *Rinkos ekonomikos tarpsmas*. Kaunas: VDU.
28. Lubytė E. (1987, Birželio 20). Kaip gimė pasakų parkas?, *Literatūra ir menas,* p. 11-12.
29. Martinkus B., Žilinskas V. (2001). *Ekonomikos pagrindai*. Kaunas.
30. Masilionis R. (2002, Spalio 17). Nauja rajono interneto svetainė – jaunimo rankose, *Lietuvos rytas: Sostinė,* p. 3.
31. Masilionis R. (2005, Kovo 30). Po vienu stogu – valdininkai, policininkai, vaikai, *Lietuvos rytas: Sostinė,* p. 1-2.
32. Matulionienė A. (2000, Gruodis). Mes jau Lazdynuose, *Lazdynų žiedas,* p. 8.
33. Medelis A. (2003, Balandis). “Saugi kaiminystė“ vienija bendruomenę, *Lazdynų žiedas,* p. 6.
34. Melnikas B. (1995). *Menedžmentas ir transformacijos R. Europos šalyse*. Vilnius.
35. Melnikas B. I. (2002). *Transformacijos*. Vilnius: Vaga.
36. Misiulis E. (1985, Lapkričio 28). Urbanistikos paminklai, *Vakarinės naujienos,* p. 7.
37. Miškinis A. (1985). *Vilniaus urbanistinė raida, Vilniaus architektūra*. Vilnius.
38. Miškinis A. (2005). *Lietuvos urbanistikos paveldas ir vertybės*. Vilnius.
39. Pažyma dėl kriminogeninės būklės Vilniaus apskrityje ir mieste per 2005 metus. Vilniaus miesto policijos komisariatas [žiūrėta 2007- 04-05]. Prieiga per internetą: <http://vilnius.policija.lt/Default.aspx?Element=I_Manager2&TopicID=53&IMAction=ViewArticle&ArticleID=2720.html>.
40. Petraitienė J. (2002, Gruodis). Mus aplankė Švedijos karalienė, *Lazdynų žiedas,* p.4.
41. Pocienė A. (2000, Rugpjūčio 11). Daugiabučių namų ir mokyklų atnaujinimas bus tęsiamas, *Lietuvos rytas: Būstas,* p. 4.
42. Rakauskienė O. G. (2006). *Valstybės ekonominė politika*. Vilnius: Mykolo Riomerio universiteto leidybos centras.

43. Rakauskienė O.G. (2001). *Lietuvos ūkio plėtojimo ilgalaikės strategijos koncepcija*. Operacijų vadyba: sisteminiai tyrimai.
44. Stabingytė N. (2002, Gruodis). Visuomenės judėjimas „Stabdyk nusikalstamumą“ norėtų vėl sustiprėti, *Lazdynų žiedas,* p. 3.
45. Strelčiūnas A. (2000, Birželio 12). Seniūnas savo teritorijos šeimininkas, *Respublika,* p. 8.
46. Šalčius P. (1991). *Raštai. Teorinė ekonomika ir ekonominės minties istorija*. Vilnius.
47. Šešelgis K. (1979, Balandžio 23). Kuo patraukia Lazdynai, *Tiesa,* p. 6.
48. Šešelgis K. (1986). *Aplinkos urbanistinis formavimas*. Vilnius: Technika.
49. Šimanovskienė J. (2003, Balandis). Skaitytojų nestokojame, *Lazdynų žiedas,* p. 5.
50. Trinkūnaitė S. (2005, Lapkričio 24). Ateinančių metų darbus suplanuos patys gyventojai, *Lietuvos rytas: Sostinė,* p. 4.
51. Valiuškis G. (1982, Vasario 1). Nauji architektūrinės panoramos bruožai, *Vakarinės naujienos,* p. 9.
52. Vanagas J. (1992). *Miesto gyvenamosios aplinkos formavimas. Sociologinis aspektas.* Vilnius.
53. Vileišis A. (1986). *Vilnius Tarybų Lietuvos sostinė*. Vilnius: Mintis.
54. Vilniaus miesto savivaldybės administracijos seniūnijos seniūnijų veiklos nuostatai, 2005 m. gegužės 5 d. įsak. Nr.40-421.
55. Vilniaus miesto verslo teritorinės sklaidos žemėlapis. Vilniaus miesto savivaldybė [žiūrėta 2006-11-21]. Prieiga per internetą: <http://www.vilnius.lt/new/inv_verslas.php%3Fopen%3D280%26sub_cat1%3D281%26id%3D64+lazdyn%C5%B3+seni%C5%ABnija&hl=lt&ct=clnk&cd=2&gl=lt&lr=lang_lt.html.
56. *Vilniaus miesto verslo teritorinės sklaidos žemėlapio atnaujinimas:Lazdynų seniūnija.* (2005). Vilniaus miesto savivaldybės ekonomikos departamentas, VPU regioninės geografijos katedra, Vilnius.
57. Viltrakytė S. (2004, Rugpjūčio 31). Būstų atnaujinimas pradedamas keičiant langus, *Respublika: Pastogė,* p. 2.
58. Vitkauskairė V. (2006, Gegužės 5). Atlaisvintas patalpas seniūnija skirs bendruomenei, *Lietuvos rytas: Sostinė,* p. 4.
59. Vitkauskairė V. (2006, Vasario 7). Apklausos rezultatų valdininkai stalčiuje neužrakins, *Lietuvos rytas: Sostinė,* p. 4.
60. Vitkauskaitė V. (2002, Balandžio 20). Saugiausia gyventi Karoliniškėse ir Lazdynuose, *Lietuvos rytas: Sostinė,* p. 5.

61. Volungevičius J. (1991, Gruodis). Projektuojame bažnyčias, *Katalikų pasaulis,* p. 5.
62. Vrublevičius L. (1978). *Lazdynai.* Vilnius.
63. Zabarauskienė D. (2000, Liepos 18). Jaukūs sostinės Lazdynų kampeliai, *Lietuvos aidas,* p. 7.
64. Zabarauskienė D. (2000, Rugpjūčio 21). Sostinės Lazdynų seniūnas dirba gerai, *Lietuvos aidas,* p. 5.
65. Zolubas A. (2003, Kovo 27). Lietuvos Sąjūdžio Lazdynų klubas, *Lietuvos aidas,* p. 5.
66. Zolubas A. (2006, Gruodžio 21). Savivalda ir savivaldos regimybė, *Lietuvos aidas,* p. 1-3.

Priedai

1. PRIEDAS

Anketa Lazdynų seniūnijos gyventojams

1. Lytis:

Vyras
Moteris

2. Amžius:

20 – 30
31 – 40
41 – 50
51 -60
61 - 70
virš 71

3. Išsilavinimas:

Vidurinis
Nebaigtas vidurinis
Aukštesnysis
Aukštasis
Kita ...

4. Pagal užimtumo statusą save priskirtumėte

Valstybės tarnautojas
Samdomas darbuotojas
Darbdavys savininkas, turintys samdomų darbuotojų
Savarankiškai dirbantis, neturintis nuolatinių samdomų darbuotojų
Dirbantis šeimos įmonėje
Pensininkas
Studentas
Bedarbis
Kita

5. Pagrindinis Jūsų pragyvenimo šaltinis

Darbo užmokestis
Pensija
Stipendija
Valstybės išlaikomas
Šeimos ar kitų asmenų išlaikomas
Pajamos iš nuosavo verslo, nuosavybės ar investicijų
Kita

6. Jūsų pajamos per mėnesį (vidutiniškai)

Iki 500
501 – 800
801 – 1000
1001 – 1500
1501 – 2000
Daugiau kaip 2001
Kita

7. Kaip vertinate savo atlyginimą

Geresnio neįsivaizduoju
Toks, kokio nusipelniau
Didelis
Normalus
Mažas
Per daugiau mažas
Gyvenu iš kitų kišenės
Gyvenu iš pašalpos
Kita

8. Kokiam socialiniam sluoksniui save priskirtumėt

Elitui
Vidutiniam
Skurstantiems

9. Kaip vertinate pragyvenimo lygį atkūrus Lietuvos nepriklausomybę?

Blogai
Vidutiniškai
Gerai
Nežinau
Kita

10. Kokios priežastys lėmė, kad apsigyvenote Lazdynų seniūnijoje?

Gavau butą
Gyvena tėvai
Pirkau butą
Paveldėjau butą
Kita ...
Buto kaina
Patinka šis rajonas
Geras susisiekimas
Butų pasiūla

11. Kokie rūpesčiai kyla Lazdynų gyventojams?

Brangus šildymas
Namų renovacija
Maža pensija
Dideli mokesčiai
Narkomanija, alkoholizmas
Per mažos automobilių stovėjimo aikštelės
Netvarkingi šaligatviai
Blogas susisiekimas
Daug benamių kačių ir šunų

12. Ar Lazdynų seniūnijoje pakankamai aptarnavimo įstaigų (parduotuvės, kavinės, autoservisai...)

Taip
Per daug
Ne, trūksta

13. Kokių trūksta aptarnavimo įstaigų?

Bankų
Bankomatų
Knygynų
Vaistinių
Ligoninių (poliklinikų)
Viešbučių
Restoranų, barų
Pašto poskyrių
Kita

14. Kaip vertinate Lazdynų seniūnijos aptarnavimo sistemą?

Blogai
Vidutiniškai
Gerai
Nežinau
Kita

2. PRIEDAS

Vilniaus miesto vakarinis aplinkkelis

(Šaltinis:http://www.vilnius.lt/new/vadovybe.php?open=512).